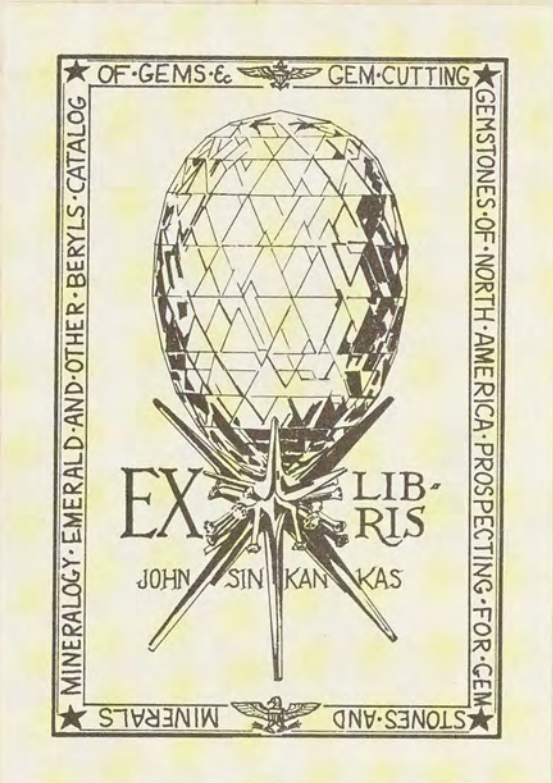

26th April 1969
PREGIASCIO
TURIN
cat

D. 1622

21
P
-
CIT

a
r

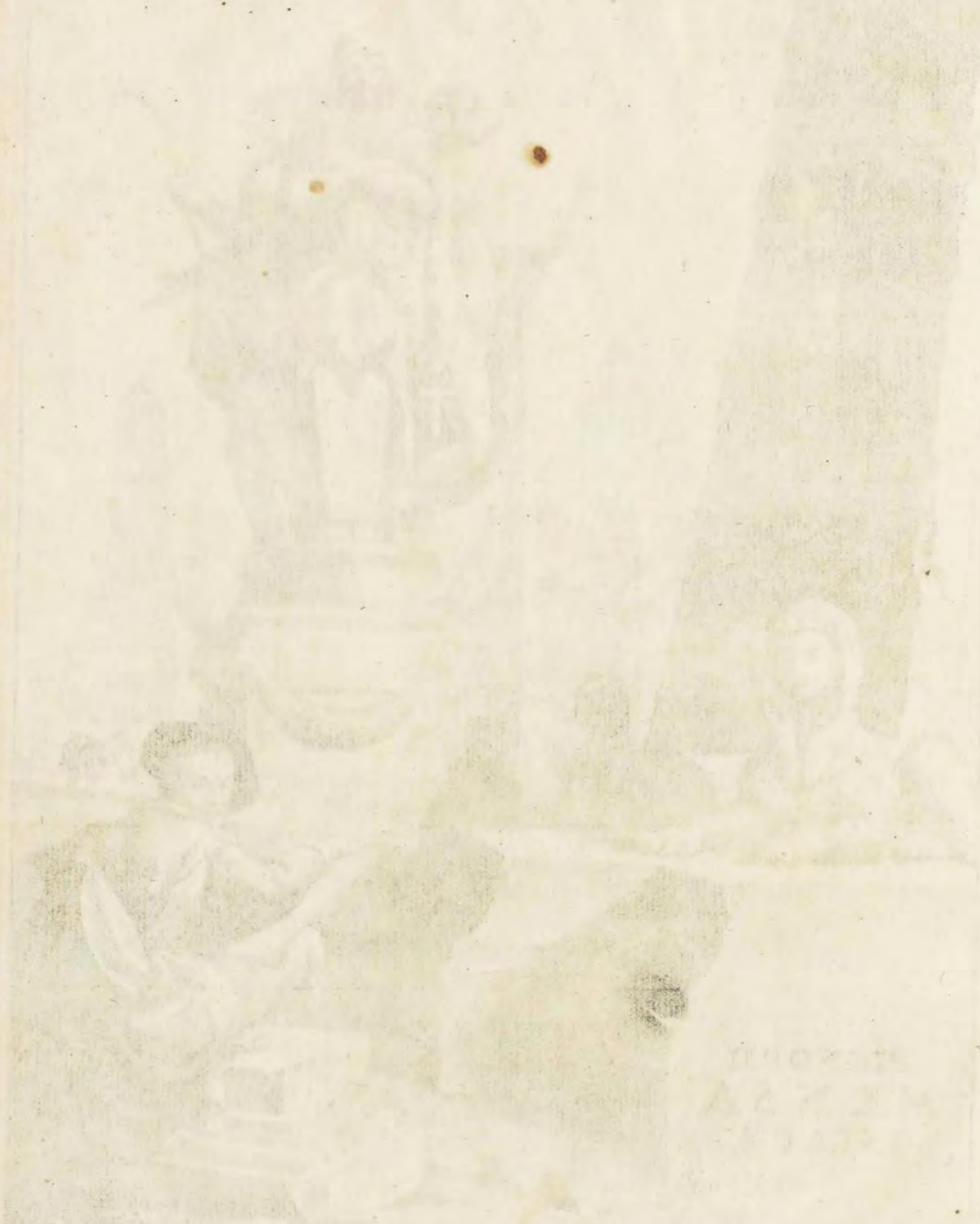

PIGNORII
MENS A
ISIACA

AMSTELODAMI, *Sumptibus* ANDREÆ FRISII, MDCLXIX.

SSL
RTLO13111

21
P
-
CA

AMST. & ODAMI. Gumpel. ANDREK. F. RISHU. M. D. L. X. I. X.

LAURENTII PIGNORII
PATAVINI
MENSA ISIACA,

Q V A

Sacrorum apud Ægyptios ratio & simulacra subjectis
tabulis æneis simul exhibentur & explicantur.

ACCESSIT

Ejusdem Authoris de MAGNA DEUM MATRE discursus, & sigillorum, gemmarum, amuletorum aliquot figuræ & earundem ex Kirchero Chifletioque interpretatio.

NEC NON

Jacobi Philippi Tomasini MANUS ÆNEA, & de vita
rebusque PIGNORII dissertatio.

81-3

AMSTELODAMI,
Sumptibus ANDREÆ FRISII.
CICLXIX. [1669]

Joannis Stephani Coletti S. T. D. et Canonici S. Andreae

21
P-
C1

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
MEMORIAL LIBRARY

Presented to the University of Chicago
in honor of the late

ALBERT A. MICHENER

by the family of the late
Albert A. Michener

Chicago, Illinois, U.S.A.
1958

81-8

ALBERT A. MICHENER
1884-1958

Presented to the University of Chicago
in honor of the late

*Amplissimo, Spectatissimo, Celeber-
rimoque Viro,*

D O M I N O

D. JOANNI BLAEU,

I. U. D.

*Nec non Reipublicæ Amstelodamen-
sis dignissimo Senatori,*

P. F.

AD quam Te, Vir Am-
plissime, quâ possum
humanitate invito,
mensa est, ijs referta
dapibus, quæ maxime
faciunt ad palatum tuum. Tu
enim INDEFESSUS AGENDO
tam multa apposuisti lectoribus
* 3 tuis,

21
P
ca

tuis, id est, avidis abditæ & retru-
fæ doctriinæ mentibus inexpecta-
ta fercula, ut jam mundus uni-
versus habeat exquisitissimas in
ATLANTE tuo epulas: Sine me
ergo quasi symbolum meum ad-
ferre, ut honestius tecum liceat
convivari: Suscipe, inquam hanc
Isiacam mensam, ab alijs quidem
stratam, à me verò in multis hac
nova editione adornatam, & con-
dimentis quibusdam instructam,
quo magis delectet, aut certe ijs,
qui nondum habent palatum fa-
ctum ad has delicias, minus fasti-
dio sit. Te autem hæc talia non
fastidire, sed avidè appetere, præ-
fertim dum eo, quem ego præ me
fero

fero pleno amoris & observantiæ
offeruntur affectu, certo scio. Qui
amor, ne quasi fucō oblitus, tibi
sinceritatis amantissimo quid a-
dulationis redoleat, supersedebo
hîc enarrare laudes tuas, quæ cum
operibus tuis orbem pervaserunt
universum, tantum orabo ut hoc
munusculum ea benevolentia
demonstratione suscipias, qua tibi
veneratione illud defert

Amplissimæ Dominationis Tuæ

obsequio addictissimus

ANDREAS FRISIUS.

AN.

21
P
ca

ANDREAS FRISIUS

Lectori Benevolo

S.

Mensa quam exhibemus, **ISIACA**
PIGNORII est, sedita, (absit ver-
bo livor) ut nostra videri possit. Ete-
nim præterquam quod menda, quæ ir-
repperant plurima sustulimus, & verba authorum sub-
jectis eorundem in margine nominibus, quantum id
quidem fieri potuit, diverso à textu caractere ex-
pressimus, id etiam quod in hac re præcipuum fuit
egimus, ut tabulæ, quibus ipsa **Mensa** absolvitur,
ad exemplar & normam Illustris Andreae Vici expri-
merentur, eademque simul & limbis literis nume-
risque correspondentibus, eo quo decet ordine, desi-
gnarentur; possitque jam uno intuitu quicquid hoc est
operis sine ulla studiorum graviore mora perlustrari.
Ac ne quid deesset quo juvari studia antiquariorum
possent, Amuleta quæ Pignorius ad finem au-
ctarij nulla addita explicatione subjecerat, ex Kir-
chero

AD LECTOREM.

chero Chifletioque illustravimus , adjectis recens pluribus alijs veterum nummis , nec non his , quæ idem Pignorius de Magnæ Deûm matris Idææ Attidisque initiis & Tomafinus de Manu ænea , Cecropij votum referente , non minus eruditè quàm luculenter tradidit. Et quia indignum videbatur sine aliquo memorabili encomio & velut inglorios mori , qui alijs erudito labore vitam famamque conciliant , coronidis loco adjecimus Tomafini de Vita , Museo & Bibliotheca Pignorij dissertationem , ut hac ratione per Tomafinum revivisceret Pignorius , & per Pignorium tanto magis innotesceret Tomafinus. Hæc sunt benigne Lector , quæ præter nitorem editionis copiosissimumque rerum , verborum authorumque indicem bene de temerendi studio , non sine rerum nostrarum remora primi , & præ alijs præstitimus , quæ si grata tibi acceptaque esse videbimus , est quod nobis gratulemur. Vale.

★ ★

A D

2
P
-
C*at*

To Book binder

AD BIBLIOPEGVM.

Noverit Bibliopegus in compingendo hoc tractatu ,
tres priores mensæ Ifiacæ tabulas literis A. B. &c.
usque ad P. notatas, secundum seriem literarum con-
glutinandas, & inter 16. & 17. pag. inserendas esse.

Qua eadem ratione tabulæ tres, literis Q. R. &c. usque
ad HH. insignitæ, inter 32 & 33 Pag.

Et tres reliquæ, literis II. KK. &c. usque ad YY. signa-
tæ inter 48. & 49. pag. inserendæ sunt.

Tabulæ limbum constituentes, num. 10 & 11 signatæ,
collocandæ sunt inter pag. 66, & 67.

Quod si cui mensam Ifiacam totam conglutinare placue-
rit, supremas tribus tabulis prioribus, intermediis se-
quentibus tribus, & infimas tribus reliquis tribuat.

Limbum duabus distinctis tabulis contentum, quod at-
tinet, primo utraque tabula juxta ductum linearum in
partes dissecanda, postea particulæ omnes secundum
ordinem alphabeti majoris conglutinandæ, & figuræ
à numero 1. ad 25, vel inter a. & b. interceptæ, su-
pra, figuræ inter lit. c. & d. contentæ, ad dextram,
literæ inter e. & f. comprehensæ, infra, & inter g. & h.
intermediæ ad sinistram, secundum ordinem nume-
rorum collocandæ sunt.

LAURENTII PIGNORII

PATAVINI

MENSÆ ISIACÆ

EXPOSITIO.

CAP. I.

ORTARIS ME MARCE VEL-
 SERE, V. Cl. ut Tabulam illam pu-
 ræ putæ antiquitatis insigne monumen-
 tum, quam VINCENTIUS Man-
 tuæ DUX, è Petri Bembi Cardinalis
 Musæo translata jam diu domi habet, diducto
 quo obducitur antiquissimæ Historiæ linteo, & in
 bono explicationis lumine quatenus licuerit colloca-
 tam, publice conspiciendam proponam. *periculosæ
 plenum opus aleæ* (ita cum Lyrico vate dicere liceat)
 tractari jubes, tractabitur tamen in tuæ spem gratiæ,
 quam etiam si discupere me dixero, miro tamen quo
 ejus teneor desiderio vix fecero satis. rem igitur ag-
 grediar optimis auspicijs tuis; ejusdem Tabulæ simu-
 lacra non ἀλληγορικῶς, sed ad veterum narratio-
 num fidem pro viribus expositurus. odi enim ego
 si quis alius nimias illas, & à proposito plerumque
 alienas hujusmodi rerum interpretationes, quas in
 confirmationem labantium Fabularum Platonici,
 Præceptoris dogmatum parum memores, invexe-
 runt

*Euseb. lib. 3.
 de preparat.
 Evang. c. 3.
 Lib. 2. de
 Repub.*

A runt

2
 2 P
 CII

2 MENSÆ ISIACÆ

runt : fatiusque duxi ignorationem fateri , quam erudito Lectori fastidio esse. Utcumque res sit tuum erit Vir Cl. si quid peccatum agnoveris ignoscere primum ; deinde cogitare me oneri , quod longe viribus meis impar imposuisti ferendo non esse. ut enim fileam rei propositæ difficultatem eam esse , ut per L. & amplius annos hæc siparia sibi explicari frustra peroptaverint Philologiæ amatores ; torquent me profecto veterum Auctorum variæ , & distractæ sententiæ, quibus Ægyptiorum de Religione commenta ita exagitantur , ut consistere nullo modo queant. apud Herodotum Isis eadem est quæ Δημήτηρ, id est, Ceres, Osiris idem qui Bacchus. Ideo placuit nonnullis Melampodem Amythaonis ex Ægypto in Græciam mysteria transfuisse. apud Diodorum Isis cum Luna, Cerere, & Junone : Osiris cum Sole, Sarapide, Dionysio, Plutone, Ammone, Jove, Pane in unum veluti corpus rediguntur. Servio, & Macrobio Isis, Terra, vel Natura rerum est ; Osiris verò cum Adone, & Atide Sol, & hoc ex intima Ægyptiorum Theologia; legimus enim cultum fuisse apud Alexandrinos quoddam simulacrum, quod Osiridis, & Adonidis nomine venerabantur. idem apud Amathusios notavit Stephanus. immo & Byblii ambigebant utrum quotannis rite lugerent, Osirin videlicet an Adonin. Plutarcho Osiris, Pluto, Bacchus, Sarapis, Apis, Oceanus, Sol, Sirius idem significant numen : Isis Minerva, Proserpina, Luna, Thetis, nomine dissident, re non item. Appuleio Isis, Deum mater,

Lib. 2. Cerdreno idem visum.

Refer: Clemens in Protrept.

Lib. 1. cap. 2.

Servius. 8. Æneidos in fin. Saturn. lib. 1. cap. 21.

Suidas in Ægyptiis.

Lucianus de Syr. Dea.

De Iside, & Osiride.

Lib. 11. Melam.

E X P O S I T I O. 3

ter , Minerva , Venus , Diana , Proserpina , Ceres ,
 Juno , Bellona , Hecate , Rhamnusia , unicus *δαίμων*
 multiformi specie (ne ab ejus verbis abeam) nomine
 multijugo appellantur; ut non immerito à quibusdam
 Isis *Μυριώνυμο* fuerit dicta , Heliodorus cum Plutar-
 cho arcanum quidpiam prodit, Nilum Osiridem, Ter-
 ram Isidem esse. Statius Titana, Phœbum, Osirin,
 Mithran, eosdem canit. Marcianus Capella Solem,
 Serapin, Mithran, Ditem, Typhonem, Atyn, Ammo-
 nem , Adonin unica nomenclatione differre asseve-
 ravit, & alibi, Soli Lunæque diversitatem gentium
 innumera vocabula sociasse affirmat.

*Plutarch.
 de Isid.
 Heliod.
 lib. 9. Æ-
 thiopic.
 Lib. 1.
 Thebaid.
 Lib. 2. de
 Nupt. Philol.
 Lib. 8. de
 Nupt.*

Hosce Scopulos ut evaderent, fuerunt qui Sarapi-
 dem, & Isidem in Gemmis ita scalpendos curarent.

Ut non ab re Capuæ legatur in antiquo marmore.

T E. T I B I
 U N A. Q U Æ
 E S. O M N I A

D E A. I S I S
 A R R I U S. B A
 B I N U S. V. C.

2
F
C
4 MENSÆ ISIACÆ

Lib. 1. de
Nupt. Phil.
Lactantius
lib. 1. c. 21.
Euseb. lib. 3.
de prepar.
Eu. c. 3.
Syntagm. 8.

Præterea, quod talia inquirenti majores tenebras offundere possit, non liquet utrum Osiris fuerit Isis maritus an frater vel filius. Diodorus enim, & Marcianus maritum, Plutarchus fratrem & maritum, Lactantius & Minucius Felix filium, Eusebius maritum, fratrem, & filium fuisse scribunt. quod si animadvertisset Gyraldus Lactantium appellansem Osirin Isis filium non reprehendisset. hujus controversiæ vestigium extat in antiqua gemmæ sculptura, in qua Osiris cum triplici pene ad Pamilitia indicanda, de quibus Plutarchus; digito ad os admoto ac si Osiris, Orus, & Harpocrates ijdem essent.

Lib. 1. de
Nat. Deor.
Tuscu. 5.

Sat. 15.

Accedit sacrorum istiusmodi jure merito jampridem memoriam evanuisse; tum quia DEUS Optim. Max. DEUS zelotes eamirum in modum oderat; tum quia reliquis nationibus risui potius hæc, quam venerationi fuerunt. Ciceronem audiamus, qui Ægyptiorum in hoc genere dementiam, Ægyptiorum imbutas mentes pravitatis erroribus Ægyptiorum superstitiones, cum stomacho, & risu non semel recensuit. Juvenalis non magis acriter, quam vere cecinit.

Quis

*Quis nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
Ægyptus portenta colat?*

Quid Græci fenserint exponent nobis Ælianus, & Lib. 12. hist. anim. cap. 5. Serm. 38. Max. Tyrius. ille Ægyptiorum cultum multiplici, & vario risu exceptum tradit: hic detestatur Ægyptiorum numinum λατρείαν, quod illorum sit ἀγῆνης ἢ ἡ θεοπαία, αἰχρὰ ἢ ἡ πμή. Plutarchus ipse, qui elegantissimo libello conclamatum superstitionem in vitam revocare conatus est, veritatis fidiculis tortus negare non potuit, totam penè hujusmodi sacrorum rationem fannis, & irrisioni objectam fuisse; & sane quis à risu abstinuisset? colebant enim bestias fere omnes, quas portentorum mater Ægyptus alebat. in his & Serpentes, & Dracunculos, quos illi Agathodæmonas vocabant. hæc sacra (ut ipsi dicebant) animalia eo studio venerabantur, ut cum admiratione dixerit Cicero, Lib. 1. de Nat. Deor. *firmiores apud Ægyptios opiniones esse de bestiis quibusdam, quam apud Romanos de sanctissimis templis, & simulachris Deorum.* ita prorsus, & sine amplificatione fuit: Canem, Accipitrem, Felem, Ibin, Crocodilum & alia hujusmodi si quis violasset, capite plectebatur. cujus rei præter alia sexcenta extat illustre testimonium Moysis, in Ægypto sacrificare detrectantis; Exod. cap. 8. *quod si (inquit) maclaverimus ea, quæ colunt Ægyptij coram eis, lapidibus nos obruent.* & hoc fundamento nitebatur Lib. 2. iusta & legitima Josephi contra Apionem ratiocinatio, *Orbem Terrarum*

6 M E N S Æ I S I A C Æ

si Ægyptiorum sacra suscepisset, brevi bestiarum plenum, inanem hominum futurum. conabantur quidem ipsi velamento mysteriorum insaniam obtegere, dicentes (ut ridicule Porphyrius philosophatur) divinitatem non per hominem tantum, sed & per omnia animalia pertransivisse.

Lib. 4. de ab-
sinent. ab
esu carn.

IV. Georg.

----- Deum namque ire per omnes
Terrasque, tractusque maris, cælumque profundum.

Digna utique res, quam & Lucianus in Hermotimo rideat, & alibi non semel infectetur. ut hinc sequi videatur,

Juvenalis.
Sat. 15.

Porrum & caepe nefas violare, & frangere morsu.

Ita ut exclamare libeat,

O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina!

Lucian. de
sacrif. &
alii. Idem
de Astrol.

Fabulabantur præterea Deos in animalia mutatos, metu, & vi cogente Typhone, quibus adjicias licet (ut Vara Vibiam sequitur) insigne commentum, cultos videlicet Arietem, Pisces, Hircum, Apin, quod hujusmodi signa in Cælo primi Ægyptii observassent. ad hæc alenda sumptus universi suppeditabant, exceptis Thebaidos incolis, qui nullum mortalem Deum esse censebant, sed *Eneph*, seu *Kneph* Deum immortalem venerabantur, hæc festis diebus, Fanis, sacrarum epularum appositione, Sacrificijs, & sepulchrorum molibus dignati sunt, ut Theodoretus præ-

Theodoret.
serm. 3.

præter alios testatus est. huc autem pertinet, quod Herodotus notat, *Ægyptios cum feris vesci*, contra omnium mortalium institutum. Lib. 7. accessit negotium postremo, perijsse magnam illam scriptorum turbam, quibus hæc posteritati tradere curæ fuit, quorum nomina, hîc, ut è naufragio tabulas, colligere operæ precium duxi.

agmen in primis mihi aget Hecatæus Abderita; mox Ptolemæus & Asclepiades, ambo Mendefij, Eudoxus, Aristagoras, Manethon, Hermeus, Cheremon ille Stoicus; Appion Polyhistor, Philarcus, Leo Ægyptius, Demetrius, Lynceas sive Lynceus Naucraticus, Hellanicus, & Ammianus Marcellinus in gestis Hadriani, & Severi Principum, quæ magno historiæ malo perierunt. his fortasse annumerandi Andron Alexandrinus, Appollonius, & Ister; alijque quos ociosus lector facile adnotabit. horum omnium alicubi latentia fragmenta ad nos evaserunt, quæ nocti huic nostræ illuni, & nubilæ creperinescio quid luminis, attulerunt. vere enim in Asclepio vaticinatus est Mercurius ille Trismegistus; *o Ægypte, Ægypte, religionum tuarum sola supererunt fabulae, eaque incredibiles posteris tuis.* Plutarchus. Suetonius. Augyfo. Suidas Herat. sco. Euseb. de prep. Eu. lib. 10. c. 3. Diog. Laërt. in Prohem. Ioseph. lib. 1. cont. Apion. Theodoret. serm. 3. Gell. lib. 5. c. 14. Tertull. de coro. Mil. Athenaus. lib. 15. c. 13. & alij complures.

atqui dicet aliquis integri quidam è scriptoribus ad nos usque pervenerunt. fateor id quidem, & ingenti Dei beneficio accidisse credo, ut præ oculis homines haberent, in quas tenebras inciderint illi, divinarum rerum illustri splendore destituti. verum plerique horum auctorum ea superstitione, quæ tunc animos hominum imbuerat, impediti, mysteria silentio involvunt; inter quos Herodotus, Cap. IX.

Dio-

2
F
C
8 MENSÆ ISIACÆ

Diodorus , Heliodorus , Pausanias , & Appuleius.
mystis namque peculiaris indicta fuit taciturnitas :
quam si quis solvisset , improbus intestabilisque cen-
seretur. Horatius,

Lib. 3. Carm.
Od. 2.

----vetabo , qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanae , sub iisdem
Sit trabibus , fragilemque mecum
Solvat Faselum.

Hujus silentij ea caussa erat , quod hæc vel turpia
vel crudelia essent , qualia Eleusinia , Pessinuntia , A-
donia , Isiaca , Bacchanalia , Ityphallica , Omopha-
gia , & Mithriaca fuerunt , quæ exagitare consueverunt
Ecclesiæ Christianæ indefessi Prædicatores , Justinus ,
Hieronymus , Augustinus , Ambrosius , Cyprianus , &
alij , à quibus pete mi lector si tenebras illas cum ma-
gno fructu pietatis , & eruditionis discutere lubet ; ha-
sce instituti mei remoras consulto recensui , ea mente ,
ut si quid *πολυσημορίας* studiosi per me profecerint , Deo
Opt. Max. acceptum ferant : si verò , quod proclivius
est , longe secus acciderit , voluisse me tamen constet ,
rei obscuræ , & penè dixerim desperatæ lucem &
medicinam orationis afferre , qui conatus , nisi me
φιλαυτία fallit , laudem aliquam apud posteros sal-
tem promerebitur.

C A P. I I.

Fuerunt qui hanc Tabulam inexplicabilem esse
Appuleij auctoritate firmare conarentur. sed fefel-
lit

E X P O S I T I O. 9

lit eos Appuleius, qui ita scribit, *de opertis adyti profert quosdam libros litteris ignorabilibus prænотatos, partim figuris cujuscemodi animalium, concepti sermonis compendiosa verba suggerentes: partim nodosis, & in modum rotæ tortuosis, capreolatimque condensis apicibus à curiosa profanorum lectione munita.* non erit opinor qui hæc verba ad aliud, quam ad litteras trahat, cujuscemodi in Tabula ipsa, & alibi plurimas videmus; quæ tamen tunc temporis doctis ignorabiles non fuerunt, sed à curiositate tantum profanorum hominum egregie munitæ; alioquin qui potuisset impostor ille Appuleium monere, ut pararet, quæ forent ad usum Teletæ necessario præparanda? ut missos faciamus Strabonem, Plinium, & Ammianum, obeliscorum quorundam Notas interpretantes; quos tamen omnes Goropius suggillat, sed quam recte ipse viderit. in hisce litteris explicandis, quas modo in Tabula expressas monui, operam perdere nolui: in eo Agro, quem ego primus (ni fallor) fatis proscidi, messem alijs relicturus. acute namque monuerunt Pœni, Agricola allidi, cum valentiore, quam ipse sit Agro colluctantem. erit forsan aliquis, cui & majus otium, & studium acrius & doctrina subtilior suppetant, qui hosce griphos interpretetur. mihi neque Notas (paucis exceptis) agnoscere, neque sensus abditos expromere datum fuit. potuissem quidem ex ingenio, multo cum labore, pauco cum fructu aliquid comminisci: sed quis postea recepisset illum, qui notas duxerat ita sensisse? at Horapollo, dicit aliquis li-

*Lib. 11.
Metamorph.
Ignorabiles
vocat, &
Ammianus
lib. 21.*

*Strabo. l. 17.
Plin. lib. 26.
cap. 8. & 9.
Ammianus
lib. 17.*

bello peculiari, Clemens Alexandrinus & alij præ-
 iverunt. utatur per me qui volet: sentiet enim, quod
 & vidit magnus vir ANT. AUGUSTINUS, non
 magis eos huic rei quam tractamus conducere, quam
 versus aliquot Plauti ad vetustam Pœnorum linguam
 expediendam. utque in semitam redeamus, notan-
 dum est, Ægyptiacam superstitionem, exagitatam
 licet, & sapientum contumelijs vexatam, per Orbem
 fere universum diffusam fuisse. adeo ut vere scripserit
 Diodorus, *ubique fere terrarum Isidem cultam*, idque
 propter manifestas ejus morborum curationes (tales
 miseris officias obtrudebat Diabolus) cui testimonio
 adjungimus nummum æreum Claudij Imperatoris, in
 quo Isis cum Sistro, & Situla inscribitur SALUS
 AUG. ad hæc navigantium tutela credebatur, ven-
 torumque Domina. Juvenalis de votivis Tabellis.

Dial. 4. de
 numism.

Lib. 1. cap. 2.

Sat. 12. ubi
 Vet. interp.
 Tibull. lib. 1.
 eleg. 2.
 Lucian. in
 Dial. Noti
 & zephyri.
 Pausanias,
 Aristides.
 Plutarchus.
 Herodorus
 lib. 4.
 Corn. Tac. de
 Mor. Germ.
 Smet. Inscr.
 Antiq.
 Arnob. lib. 2.
 adv. Gent.
 Tertul. Apo-
 loget. cap. 6.
 Dio. lib. 40.
 42. 47. 54.

----- *Pictores quis nescit ab Iside pasci?*

Colebatur in Græcia passim, in Asia Smyrnæ, in
 Phœnicia Bybli, in Libya Cyrenis, in Germania apud
 Suevos, in Lusitania apud Bracar-Augustanos. Romæ
 profecto diu jactata sacra, manserunt tamen. Anno si-
 quidem Urbis DCXCVI. Piso & Gabinius Coff.
 ex Urbe ejecerunt, ut narrant Arnobius, & Tertul-
 lianus. Anno DCC. fana Isidis, & Serapidis ex
 S. C. solo æquata sunt. post septem annos Aruspices
 omnia eorundem Tempia demoliti sunt. quinquen-
 nio transacto irreperant hæ sordes in purgamento-
 rum

E X P O S I T I O. 11

rum hujusmodi sentinam, nisi M. Agrippa Ædilis anno Urbis DCCXXXII. extra pomœrium receptas eliminasset: vetuissetque in Urbe, & Suburbano intra D. passus consistere. expulit postremo Senatus Tiberio imperante: exinde tamen tanquam ruptis obicibus in urbem superstitionum Asylum nefaria hæc sacra agmine factò irruperunt. ita ut non solum de plebe homines, sed & Imperatores, veluti Commodus, & Caracalla, & Alexander Severus manus derint. hinc apud Rufum, & Victorem, Urbis æternæ Topographos, Area Isidis Ælianæ, Ara, Tempa, & Ædiculæ ejusdem: Isis patritia, Vicus Isidis, Isæum, Isis Athenodora, Ædes Isidis: apud recentiores Isæum Metellianum, Templum Isidis & Serapidis prope Ovile, cujus videntur meminisse Juvenalis, & Appuleius nomine Isidis Campensis. hinc Plinij quærela, *Harpocratem, statuasque Ægyptiorum numinum in digitis Viros quoque portare incipere.* laboravit enim semper cultus hic infamia quadam peculiari, cujus testis erit Augustus, qui Apin adorare noluit, quod se Deos non Boves adorare diceret. ideoque notat Servius in fine octavi Æneidos ad illud.

Tacit. lib. 2. Annal.

Ælius Lampridius & Spartianus.

Pavvin. in Urbe. Iuv. Sat. 6.

Appul. 11. Metamorph. Plinius lib. 33. cap. 3.

Dio. lib. 57.

Omnigenumque Deum Monstra—————

Hæc sacra sub Augusto nondum Romæ recepta fuisse. lenocinia, & mollities præter cetera objectabantur, ut de Paullina illustri foemina legimus, quam perditus amator obtentu religionis polluit, quod & actitatum innuit Juvenalis.

Joseph. lib. 11. Antiq. cap. 47. Sat. 6.

----- *jamque expectatur in hortis
Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ.*

Cap. 12.

In Octavio.

Et Suetonius Othone, inter alia mollitiei, & effœminati animi signa illud refert, *in Lintea religiosaque veste sacra Isidis propalam celebrasse.* verum non deerant mulierculæ superstitionibus indulgentes, & viri cupidi rerum novarum, qui ut ait Minucius Felix *non magis Isidem, quam ceparum acrimonias; nec Sarapidem magis, quam strepitus per pudenda corporis expressos extremiscerent.* hinc religioni ridendæ accessit favor. hinc Tempia, signa Donaria, Gemmæ cælata, lapides inscripti. nec aliunde Tabula hæc nostra, quam præ manibus habemus. ea Romæ incidit in manus magni Viri PETRI BEMBI Cardinalis, seu ex PAULI III. Pontificis Maximi munere, seu quod alijs placet ex Orci faucibus, è manibus videlicet Fabri ferrarij, qui illam in Borboniana Urbis direptione comparaverat, precio extorta, nunc in preciosa Pinacotheca Serenissimi DUCIS MANTUÆ inter illustrium Pictorum monumenta adservatur. ærea tota est, ejusdem latitudinis cum impresso typo, quam ÆNEAS VICUS, industrius ille sculptor viriculo ita affecutus est, ut non tam simile ovum ovo sit. archetypha nigro veluti encausto, quod atramento sculptor expressit, & tenuibus argenti bracteis passim obducitur, & supervestitur, quas inspectori ob oculos ponere mihi consilium non fuit, ne in re non admodum facili tempus tereremus. quid enim Lectorem juvet si dixe-

Tabula Isiacæ
ærea est.

dixerimus, nigras illas foliorum tesseras argenteis interfunctas esse? & pastorem illum, inter bubula cornua, in media regione, in quo testes Osiridis cestro cælator delinearit, argenteum esse; cum multa adhuc superfint ejus generis monenda. artificem Tabula non valde doctum sapit, Ægyptium videlicet, factumve ad Ægyptiorum normam, quorum studium in id magis incumbabat, ut picturas miras exprimerent, quam ut venustatem affectarent. gracilitatem corporum excusavit Pierius, ea ratione, quod innuere vellent **D E I** Lib. 49. naturam spiritu, non corpore constare. utcumque sit, ex his imperitis delineationibus non male quorundam sententia apud Plinium confirmatur, *linearem Picturam Philoclis Ægyptij inventum esse*: cum hisce convenire videatur, quod de infantia Picturæ narrat Ælianus, adeo indocte Pictores tunc temporis penicillum tractasse, ut *adscribere nomina rerum necesse haberent*. digna res utique, quam & Thebani pecunia mulctarent. & hinc primum manasse censeo ego Picturas illas, quas Vitruvius tantopere exagitat, quæque nostri in Cryptis Romæ inventas **G R O T T E S C H E** appellarunt, & avide arripuerunt. fuit autem Tabula hæc, nisi mea me fallit sententia, sacra Romæ Templi alicujus Mensa, quæ ex Macrobio, & Festo Aræ, & Pulvinaris loco erat, in qua epulæ, stipipes, & libationes reponebantur, & Sacella præterea Deorum. fuerunt hæ Mensæ quandoque aureæ, vel argentæ; & quidem inscriptæ apud Græcos, ut notant Aristoteles, & Val. Maximus. sollemnes Men-

Lib. 49.

Lib. 35. cap. 3.

Lib. 10. de var. hist.

Ælian. lib. 4. var. histor.

Lib. 7. cap. 5.

Macrobius lib. 4. Satur. cap. 11. Fest. Mensæ. Dio. lib. 39.

Aristot. lib. 2. de re fami. Val. Max. lib. 1. cap. 2.

*Cicero lib. 3.
de nat. Deo-
rum.*

*Lib. 34.
cap. 3.*

*Mensa Isidis
quid conti-
neat.*

*Hierogl.
Lib. 7.*

Lib. 1.

Plutarchus.

*In Commen-
tar. de Papy-
ro.*

fas appellat Cicero. ærea est hæc nostra, ideo forsan, quod æris usus in sacris maxime probaretur. cultros enim, secespitas, secures, & pateras æreas plerasque nos vidimus. & quod magis placet, Plinij testimonio *prisci limina ac valvas in Templis ex ære factitaverunt.* qua fortasse de causa Camillo Sp. Carvilius Quæstor crimini objecit, quod ærata ostia haberet in domo. Cortinæ insuper, Lychnuchi pensiles, & signa Deorum in Templis ex ære omnia conspiciebantur. continet verò sacra hæc Mensa Isidis præcipue mysteria, cui in Auctarij vicem adjuncti sunt Osiris, Orus, Anubis. Goropius, nimis reconditas origines sectatus, hæc improbare videtur: at res ipsa loquitur. ideo autem Isis in præalto Solio Mensæ umbilicum occupat; ipsa enim, ut videtur innuere Diodorus, magis quam Osiris culta est. & hinc factum videtur, ut Isidi prius, quam Osiridi initiaretur Appuleius. & fidem facit sacratorum universalis denominatio, quos Isiacos passim appellatos reperias. ut fileamus Isidis simulachra frequentius, quam Osiridis promi solita, & magis conspicua fuisse. at Melchior Guilandinus (ut tu me per epistolam olim peramanter monuisti MARCE VELSERE) censebat, hanc tabulam vix aliud, quam Ægyptiorum leges pandere. hujus sententiæ id columnen fuit, quod Leges in æs inciderebantur. Ego ad eruditum Lectorem provoco, qui religiose judicabit, an quicquid in æreas Tabulas incisum est, id continuo Lex sit; me, ut ut alij sentiant, ne nunc quidem pœnitet, ejus, quam adduxi inter-

pre-

pretationis ; mensam enim Deorum in ædibus sacris
agnovit & Varro, & Delphica illa apud Plinium, Mi-
nervæ anathema æris antiqui huc pertinere videtur.

*Lib. 4. de
L. L.
Plin. lib. 7.
cap. 15.*

C A P. I I I.

Placuit mihi semper aureum illud , & probum
dictum.

Amittit merito proprium qui alienum adpetit.

Gloriari cuius alicuius bonis perinde esse duxi, ac
se nullius precij hominem fateri. apage Polypi fu-
rax, & subdolum ingenium, qui non nisi quando
aliena non suppetunt proprijs flagellis vesci solet.
me mea paupertas, & nunc, & imposterum alet,
& quidquid è scrinijs meis in lucem conspectumque
hominum prodibit, id è penu meo ; non ex aliorum
compilatis cellarijs prodibit. siquid amicorum libe-
ralitas adjecerit (ut factum gaudeo) illaudatum mi-
nime relinquam ; verbis saltem, quando re non li-
cet ; magnis eorum in me meritis satisfactorus.
egregie enim profecto magnus scriptor testatus est,
obnoxij animi, & infelicis ingenij esse, deprehendi in
furto malle, quam mutuum reddere ; ex quo capite
quis non oderit ineptas illas Grammatici hominis
voces, jactantis *litteras secum natas, secum interituras ?*
Ego quidem omnibus his, qui me juverunt infinitas
habeo gratias, quod reconditas, & magno sumptu
quæ-

*Plinius in
præfat. histor.
naturalis.*

*Sueton. de
illustribus
Gramm. in
Remmio Pd-
lemone.*

quæsitæ copias liberali manu obtulerunt, unde nos, uti è fontibus aquam haurientes, & ad proprium hoc herediolum traducentes, feraciores, & expeditiores habuimus ad differendum facultates; tibi primum MARCE VELSERE Clarissime vir, & inter præcipua seculi ornamenta numerande, qui languentem sæpenumero commovisti, jacentem excitasti, & auctoritate, qua plurimum apud me potes, pervicisti tandem, ut manum de Tabula aliquando tollerem. NICOLAÛ deinde FABRICIO, Chalasijs Domino, natalium splendore, & recondita eruditione illustri adolescenti, qui non modo insignis Antiquitatis reliquias, quibus instructissimus est, in meum, & studiosorum usum munifice contulit, sed etiam aliorum Musæa ut paterent sedulo curavit. ejus diligentia factum est, ut non modo Venetijs FRIDERICI CONTARENI D. MARCI PROCURATORIS & JOHANNIS MOCENICI Illustrissimorum Virorum præclarissima, nummorum, & gemmarum *καμήλια* mihi in promptu essent, sed & Romæ ornatissimi viri LÆLII PASCHALINI *κίερας ἀμαλθείας*, cur enim hoc nomine non appellem bonæ copiarum divitem thesaurum, de quo nobis Numismata, Gemmæ, Sigilla, rara omnia, insigni humanitate suppeditata sunt? eidem FABRICIO acceptum ferri debet, omne id, quod è NATALITII BENEDICTI preciosis oculis evulgamus. è quibus Auctario nostro cum robore, & incremento spiritus accessi. ea enim omnia, quæ ad illustrandam

dam Epiphaniij, Irenei, & aliorum Patrum historiam Sectarios antiquos exagitantem attulimus, inde profecta sunt. His omnibus in solidum, si non pares, at pro meo tamen studio debitas gratias, meritasque habebō semper, referamque pro viribus: bona Lectorum saltem nomina delegando, qui scientes per quos profecerint, id æs, quod ego solvendo non sum, bona fide persolvant. Ingenua hæc & liberalis debiti confessio, Viris optimis, qui res magis quam speciosa verba spectare consueverunt, abunde faciet satis.

His explicatis ad Tabulam accedamus, quam in Tabulæ Iſidis distributio.

A ctionem primam inchoat (a) Osiris, in quo notanda videtur ansata Crux, & digitis apprehensa. cujus Crucis usum, cum Goropius acute pervidisset, evertere frustra conatus est vir Doctissimus, in suis Libris de Lipf. lib. 1. cap. 8. in Notis. Cruce. & hunc salutaris signi typum, non in obeliscis tantum, sed & alibi, ut in antiquo lapide apud Cl. Virum JOH. VINC. PINELLUM exculptum vidimus. fuit autem is ferrei coloris, & crassitudinis digitalis, quam tenuis candida linea ambiebat. hujus ectypon ad amissim expressum, alias etiam profuturum, hinc damus.

Lib. 9. hist.
tripartita.

Cæterum hæc illustrantur eâ, quæ apud Socratem est narratione. cum enim (inquit ille) Sarapidis Templum spoliaretur, & in sacris, uti vocabant, litteris, Crucis figura inventa esset, ea res in disceptationem venit. Christiani enim, quibus Notarum periti adstipulabantur, Crucem CHRISTO adjudicabant. Ethnici verò commune quidpiam CHRISTO cum Sarapide esse impie contendebant. tutatus est causam suam DEUS. plurimi eorum, quos diabolus deceperat, CHRISTO nomen dedere, & Trophæum passionis, Crux triumphalis notatis frontibus refulsit exinde. Sequitur item

Lib. 10. hist.
an. cap. 23.

XI. Met.

(b) Osiris, bisulcum animal quoddam veluti conficiens, caprini fortasse generis; capras enim foeminas tradit Ælianus Copti Isidi in delicijs esse; mares autem immolari. Apex ille, seu Tutulus, Osiridis capiti impositus, accedit non nihil ad eam Teletarum coronam, cujus meminit Appuleius in hæc verba; ac ma-

nu dextra gerebam flammis adultam facem, & caput decorè corona cinxerat, palmæ candidæ folijs in modum radiorum profistentibus. consuerunt enim & hodie Palmæ folia ita plicari, ut calathos, flabella, & alia hujusmodi utensilia palmea non semel videamus. Et olim apud Ægyptios monachos plectæ, seu habenæ ad

canistra conficienda, Psiathiaque seu tegetes ex eadem parabantur. usu (ni fallor) invec̄to ab antiquissimis ejusdem regionis Sacerdotibus, qui ut Chere-Joh. Cassia. coll. 18. c. 15. & Giaccorius in Notis. Apud Porphy. lib. 4. de abstin.mon refert, cubilibus ex Palmarum virgultis in-

textis utebantur. Palmas ipsi voce vernacula B A I S

appellabant, quæ vox Horapollini animam significat. soleas præterea ex hujus arboris folijs perfectas

Isidi tribuit Appuleius : ut ex his omnibus detur intelligi sacram arborem fuisse, & mysticis ratio-

C nibus insignem. (c) Isidem proxime referri censeo ego, cujus vestimentum jampridem expressit

Madaurensis scriptor his verbis, quæ semel retulisse sufficiet. *Sed Antistites sacrorum, proceres illi*

qui candido linteamine cinclum pectorale adusque vestigia strictim injecti, &c. niger autem ille Galerus

tenuibus argenti notis exornatus ad eas Isidis vestes referri potest, quas multicolores notavit Plutar-

chus, ob lucis, tenebrarum dici, noctis, vitæ mortisque discrimina, quæ omnia Isidem moderari testatur. Et quidem in Tabula universa nigror

hic maxime conspicitur, argento fere semper discretus. qua mente Appuleius eidem pertextam discolorum, & pallam nigerrimam adsignavit. post Isi-

dem

dem (d) Osiris perpetua fere ferie spectatur, cujus A- D
picem (seu Metam mavis) pinnæ duæ, Accipitris for-
te vel Ibidis conficiunt: adjecta plana illa rotunditate,
& fulcris dextra, læyæque infurgentium viperarum.
Paulò diversum spectamus in Sarda apud N I C. F A-
B R I C I U M cujus hic Protypon habes.

Cæterum Iconem hanc præ oculis videtur habuisse
Heliodorus lib. 6. Αἰθιοπικ. ἱστορ. scribens καὶ νυνὶ ἡ θεῶ
ῶρνιν πνὰ τέτον ὡς ὀράς νειλῶν Φοινικώπτερον, τὸ Φιλτάτης Ἰπί-
πυγμα κερμίζων. Ex quo præter cætera discimus Phœni-
copterum Ifidi in delicijs fuisse. neque officit alarum
nigredo religionis gratia (ut ego censeo) nullibi non
affectata. Goropius tamen Stymphalidem avem esse
censet, quam Hercules ostendet: recte ne an secus a-
liorum esto arbitrium. Phœnicopteri meminerunt
Plinius, Martialis, Juvenalis.

Lib. 5. Hieroglyph.

Lib. 10. c. 48.
In Xenijs.
Sat. 11.

Et Scythica volucres, & Phœnicopterus ingens.

Ad Juvenalem porro notat antiquus interpres; a-
vem esse, quæ habeat pinnas colore Phœnicio, & ro-
strum incurvum & prolixum: in aquis degere, in A-
frica abundare. hæc omnes insigniores notas refere-
bat

bat Phœnicopteri ad vivum expressum exemplar, quod vir magnus ULYSSES ALDROVANDUS ad FABRICIUM transmisit, gerit autem Osiris hastam sibi cum Libero Patre communem, de qua ita Macrobius; colitur etiam apud Lacedæmonios simul Lib. 1. Sat. cap. 19. lachrum Liberi Patris hasta insigne, non Thirso, sed cum thyrsū tenet, quid aliud quam latens telum geritur, cujus mucro hedera lambente protegitur? at Osirin Bacchum esse & paulo infra ostendemus, & ante nos probavit Plutarchus in Iside, & Osiride. qua ratione Antonius apud Dionem ὄσιρις καὶ Διονύσιος Lib: 50. appellabatur. quod nec Aufonium latuit, canentem In Myobabo. de signo Liberi Patris.

*Ogygia me Bacchum vocat,
Osirin Ægyptus putat.*

E Hunc ab Iside discriminat (e) Cercopithecus ille facer, cujus præter Juvenalem meminere Lucianus in Sat. 15. Concione Deorum, Prudentius in Romano martyre, Legendus præterea Socrates hist. trip. lib. 9. cap. 27. & adversus Symmachum.

Isis enim & Serapis & grandi Simia cauda, &c.

F Ornatur autem Isiacis symbolis, Lunaribus cornibus, orbe patulo, & aspide. stat supra Thmuis (f), hircus videlicet Mendesius Pani facer, quem Ægyptij Mendeten vocabant. testatur insuper Lucianus Pana apud Ægyptios colit ὄλον τέθρον. cujus mysterij ea videtur afferri posse ratio, quod Panis natalia insignire vellent. Pan etenim Penelopes filius dicitur, quam

Virgil. Ecl. 2. Mercurius (ut est in fabulis) sub hirci imagine compressit. ita Herodotus, Iun. Phylargyrus, Probus, &
Lib. 2.
Serv. 7. Theodoretus, ut hinc natum appareat id quod Antiquitas existimavit hircum in Mercurij tutela fuisse, ut in antiqua gemma.

*Lucianus in
bis accusato.*

*Genes. c. 46.
Appul. in
Apologia.
Herodot.*

Coge Ægyptium ut oviam lacte vescatur.

*Hieron. lib. 2.
cont. Iovian.*

Apud Theodoret. ser. 3.

*Diodorus loco
cit.*

Lib. 1. Strabonem.

*Diodorus.
Tibullus
lib. 1. ecl. 7.
Plutarchus.*

Ideoque Pani *περίρον ἐνορραν* Athenienses macabant. notandem verò est, apud Mendesios honorem Caprarijs habitum, cum tamen Ægyptij Pastores ovium detestarentur. Oderant quippe lanam etiam, veluti segnissimi corporis excrementum, quam vestitu Sacerdotum, & cadaverum humatione penitus ablegarant. at quid cognationis Pani cum Iside? Antiqui Theologi, quos Mythologos rectius appellaveris, inter quos Manethon, & Diodorus Isidem nihil aliud esse quam Lunam interpretati sunt; quam pulchellus amator montivagus Pan lanæ vellere (si Poëtis credimus) in sui amorem pellexit, sed in gratiam Ægyptiorum, qui fabellas hujusmodi aspernabantur, magis est, ut dicamus, Pana in comitatu Osiridis fuisse, ut prodit Diodorus. & quidem is *Διονύσης σερατηρός* fuit ex Polixeno, à quo Panici terrores & cornutæ acies. at Dionysium eundem cum Osiride fuisse facile probabitur; Herodotus enim scribit Osirin Bacchum esse ex Ægypto-

gyptiorum sententia. præterea utrique mystica Vitis, utrique Hedera ab antiquis tribuitur : uterque Nisæ altus, utriusque comites Chorus & Cantus, Satyri & Panes. Serpens ipsa, sine qua Osiridem in Tabula nusquam videas, fuit Bacchi cinctus, & Bassaridum corona, nisi dicere lubeat cum Diodoro Pana, & Osiridem eundem Deum esse. Cercopitheco adstat Isis (g) Nebride induta in Bassaridum morem, præfert Modium Sarapidis insigne ut ex antiquis nummis, & Eusebio elicitur. Sarapin verò ΔΙΑ Græci, Latini Jovem nuncupant, inquit Achilles Stadius. imo Æsculapium multi, quidam Osirin, plerique Jovem, plurimi Ditem Patrem fuisse conjectant. jam verò quia Isis vel Terra est (inquit Macrobius) vel natura rerum subjacens, soli ideo Isidi Modium veluti frugum parenti assignarunt. scribit enim Diodorus in Isidis pompa alicubi triticum, & Hordeum præferri, ut ab ipsa repertas fruges testarentur. & hinc factum est, ut à quibusdam dictum sit, Cererem nihil aliud esse, quam Isin. quo sensu Cererem Fariam dixit in *Apologetico* Tertullianus, ut recte monuit interiorum litterarum decus J. L I P S I U S. (b) Osiridis subsequen-

tis caput ornat sacra Serpens in Tabula ita frequens, ut in mentem veniat mirari hominum stoliditatem, qui à DEO Opt. Max. ita aberrarent, ut sordidum hoc animal venerarentur. neque verò Ægyptij tantum huic dementiæ affines. Indi enim, Phœnices, Arabes, Babylonij, Pœni, Bœotij, Epirotæ, Sicyoni,

Clemens in Protrept. Athenæus lib. 5. in de script. Pompa Ptolemæi Philadelphæ. Lib. 2. histor. eccl. lib. 5. Cornel. Tac. extremo. lib. 4. hist.

Lib. 1.

Lib. 1. de Cruce cap. 5. Max. Tyrius. ser. 28. Taautus apud Eusebium. Pausanias Bœotia. Daniel c. 14. Sil. Ital. lib. 6. Stat. Theb. lib. 5. Ælianus

lib. 11. list. anim. c. 2. Pausan. Corinth. Val. Max. lib. 1. cap. 9. Ovid. 15. Metamorph.

Rabanus
Maur. de in-
stit. cleric.

lib. 2.

Ludovicus
Barthema in
Itinerario.

Apud Euseb.
lib. 1. de prap.
Evang. c. ult.

ni, Epidaurij, Romani, è nostris hæretici quidam, & novi Orbis incolæ huic insanix manus dedere. tanto studio Diabolus triumphati hominis symbolum, ut affereret laboravit: credo, ut eam jacturam refarciret, quam olim fecerat, cum serpentem DEUS inter omnia animantia, & bestias terræ maledictum esse jufferat, nec defuerunt qui serpentis divinitatem litterarum monumentis consignarent, veluti *Taanus* ex Phœnicum placitis, & agmina Poëtarum, quorum licentia in hoc (ut cum Poëta dicam) exijt in immensum. Osiridis femoralia in conum desinentia, subindicant, latere ibi, ut ego quidem sentio, arrectum penem, qualem Osiridi tribuit Plutarchus; qua specie Romæ quoque Priapum expressum videmus, eo nimirum consilio, ut significaretur occultam, & latentem esse in Natura gignendi vim: imo quod miretur quispiam, in *Benavidiorum* Musæo apud nos extat muliebri marmoreum signum, antiqui operis, sub cujus tunica nescio quid ejusdem argumenti videtur latitare.

Ad

Ad quam regulam directum videtur Ægyptio-
 rum dogma : Lunæ videlicet naturam permixtam,
 & androgynam tribuentium , quo ejus vim genita-
 lem assequerentur. à quo fonte manavit Carreno-
 rum superstitio , qui Spartiani testimonio Lunum
 Deum venerabantur. unde quamvis Græci (inquit il-
 le) vel Ægyptij, eo genere, quo foeminam hominem,
 etiam Lunam Deum dicant, mystice tamen Deum
 dicunt,

*Plurarchi, de
 Isid. & Osir.*

*In Caracal-
 la. Vide &
 Ammian.
 lib. 23.*

In 11. *Æneid.* dicunt. ad quæ intelligenda plurimum conferent Ser-
Lib. 3. Satur. vius, & Macrobius. At Serpentem (i) Isidis capiti I
cap. 8. impositam quo nomine appellabimus; Joannes Leo
 Afer, qui Ægyptum hominibus etiam ociosis calamo
 perviam fecit, narrat apud montem, cui Atlanti no-
 men est, reptare tarde Dracones quosdam alvo cras-
 sissima, cauda capiteque exilibus. alvum hic agnosco,
 cetera non item. ego Aspida foeminam esse censeo,
Cap. 30. cujus alvum tumidiorem esse testatur Solinus; inter-
 polatam tamen, & ornatu quodam sacro Mystrarum
 opera suffarcinatam, ut pleraque omnia in hac Men-
Ælian. lib. 6. sa. *de hist. an.* *Aspides in diadematis pictas Ægyptij Reges cir-*
cap. 38. *cumferebant.* earum nomen apud Ægyptios, qui sa-
Lib. 10. c. 32. cras esse censebant, Thermutis fuit. his coronabant
 Isidis simulachra, eamque in sceleratos Aspidem im-
Lib. 17. c. 5. mittere fabulabantur. cum iisdem eam familiaritatem
Joseph l. 2. contraxerant, ut cum infantibus educarent, & con-
contra A-
pion. vivio adhiberent. felices & divinos reputabant, quos
Lib. 9. Me-
tam. illæ momordissent, huc referre possumus Ovidij car-
 men, de Isidis comitatu loquentis.

Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.

Falluntur enim qui de Crocodilo dictum inter-
 pretantur. somniferis venenis plenam rite appellavit
 ut & Lucanus.

Lib. 9.

Aspida somniferam tumida cervice levavit.

Quia miles apud eundem Aspide ictus.

————— *subita caligine mortem*

Accipit, & Stygias somno descendit ad umbras.

Pere-

Peregrinam interpretari possumus Niliacam. Lu- Lib. 9.
canus de eadem.

----- *Niloque tenuis metitur arenas.*

&

*At tibi Læve miser fixus præcordia pressit
Niliaca serpente cruor : -----*

Ammianus Marcellinus, serpentes quoque Ægy- Lib. 22.
ptus alit innumeras ultra omnem perniciem sævien-
tes, Basiliscos & Amphisbænas & Scytalas & Acon-
tias, Dipfadas & Viperas, aliasque complures, quas
omnes magnitudine & decore Aspīs facile superemin-
ens, nunquam sponte sua fluenta egreditur Nili.

Pigram vocavit Ovidius.

Lib. 2. Amor.
eleg. 13.

Pigraque labatur circum donaria serpens.

Et prope simulachrum Isidis argenteam statui
confuevisse docet Juvenalis.

Sat. 6.

Et movisse caput visa est argentea serpens.

Accedit Appulejus, qui in Pompa Isidis *Aspidem* Lib. 11. Met.
recenset *squamæ cervicis striato tumore sublimem*. Val.
denique Flaccus, ne ullus hæsitacioni locus relinqua- Lib. 4. Ar-
gon.
tur, de Iside canit.

----- *Et procul Io*

*Speçtat ab arce Poli jam Divis addita, jamque
Aspide cincta comas, & ovanti persona Sistro.*

Addatur corollarij vice, quod infaniam redoleat,

Epiph. lib. 1. adv. her. in quaternos Templorum angulos fuisse in more positum, ut aspides fictilibus conclusæ injicerentur. neque omnino male Serpenti huic nostræ Accipitris caput impositum fuit. *Apud Euseb. lib. 1. de prep. Evang. Cap. ultimo Euseb. loc. cit.* Epies enim μέγιστος ἱεροφάντης καὶ ἱερεγαμμάδης ita scribit τὸ πρῶτον ὄν θεϊότατον ὄφιν ἐστὶν ἱεραχὲν ἔχων μορφῶν. imo Ægyptij mundum describentes inter cætera ὄφιν ἱεραχέμορφον appingebant. Isis adhæc manu prætendit Absinthium marinum, Seriphiumve, quod & Plinius & Dioscorides ab Isiacis præferri consuevisse testantur. nascitur id in Taph Osiri Ægypti, ideo non mirum si Isis præferat in mariti memoriam. ita conjicio ego, præjudicio non obfuturus, si quis meliora in medium attulerit.

Horapollon lib. 1. Epistolicar. quest. lib. 2. ep. 1.

Lib. 16. Hierogl.

In (k) Osiridis icone subsequente id unum animadvertione dignum videtur, sacrum sceptrum Cucuphæ avis capite ornatum, cui aut ob pietatem in parentes id honoris Ægyptij habuerunt. hanc primus, quod ego sciam, Cælius Calcagninus, qui Horapollinem latinum fecit & commentario illustravit, Ciconiam interpretatus est. non rectè ni fallor; obstat enim & figura & vox. PIERIUS Cicumam appellat, è Ciconiarum ut ipse inquit genere; quod omnino mirum visum est, cum cicuma Festo & Isidoro Noctua sit. apud eundem Regium Sceptrum delineatum est, quod ipse contra rei præsentis, atque ante oculos propositæ fidem, refert extare in ahenea BEMBI Tabula. non videtur autem in hoc peccasse Vir doctissimus, qui Tabulam non semel viderat: sed pictores potius, ad quorum notitiam ea non pervenerat.

rat. Cucupham ego Upupam interpretor, quam & figura & Plinius exprimunt; crista nimirum visendam plicatili, quam contrahit, subrigitque per longitudinem capitis. accedit Ælianus, qui Upupas cen-

Lib. 10. c. 29.

feri scribit apud Ægyptios, *quod in parentes pia sint.* & alibi tradit idem scriptor, Upupam Indorum Regi eadem ratione in delicijs esse: ibidemque recitat fabellam Brachmanibus familiarem, quæ pietatem in parentes commendet. vox postremo *κκυσφα*

*Lib. 10. de
hist. an. c. 17.
lib. 26. c. 5.*

ab Upupa non abit, quæ videtur irrepsisse in egregium Auctorem, manus violentas non semel passum, quem concisum esse, & mutilum cum liqueat, nemo sanus integrum præstare audebit. & sane videtur

vox latinogræca, ne barbaram dicamus, quales usus, & mala illuvies infelicitum sæculorum invexit. Suidas enim, quo uno niti videntur Ciconiæ adfertores, huc non respexit. GOROPHIUS Alaudam, seu Galeritam esse censet, non omnino male, cum ex

*In ἀντιπασ-
λαρρείω.*

*Lib. 8. Hie-
rogl.*

In Avibus.

Aristophane pateat, Indorum narratiunculam Galeritæ à Græcis adtributam fuisse. Pone Osiridem

L (1) Gryps est, Soli, idest Osiridi sacer, quem Indorum pictores Solis quadrigis jungebant; ut hinc

detur intelligi, cur in Gallieni nummo hujusmodi animal inscriptum sit APOLLINI AUG. & quidem

*Philostatus
lib. 3. de vita
Apollon.*

Appulejus stolum Olympiacam Sacratorum describens, ait: *hinc Dracones Indici, inde Gryphes Hyperborei, quos in speciem pinnatæ alitis generat mundus*

*Poëtæ etiam,
uti Sidonius
panegy. in
Anthemium
ut in Burgo
Pontij Leon-
tij.*

alter. hic tamen auritus non est, ut delineant Plinius, & denarius Papiæ Gentis. accedit autem ma-

*Lib. 10.
cap. 49.*

Lib. 4. c. 26. gis ad Ctesia narrationem, qui apud Ælianum scripsit *Aquilino ore esse, & capite.* hæc omnia cum hæsitatione dicta sunt. quid enim prohibet Monstrum hoc in numero Sphingum reponi?

*Lib. 2.
D. Greg. in-
veſt. 11.
Diodorus,
Sic. lib. 1.*

*Pausan. Elia-
cor. poster.
Diodor. Sic.
lib. 1.*

*Ovid. lib. 1.
Metamorph.
Ælian. lib. 2.
var. hist.*

(*m*) In cornibus exornabant Ægyptij, ut Herodotus, & Nonnus præter ceteros, testantur. an propter aspectum recentis Lunæ, qua ratione signum Lunæ cornutum apud Eleos videtur extitisse? an respectu Bovis, qui ipsi mactabatur? an quia fruges invenisset, & sine bobus vix aut difficile constaret agrorum cultura? an verò quod Inachi filia esset, quem Taurinis cornibus instructum, ut fluviorum plerosque, coluerit antiquitas? qualem Acheloum effingebant Acarnanes.

*De præp. Eu.
lib. 1. cap. ult.*

*Lib. 1. part.
2. cap. 2.*

*Val. Max.
lib. 5. cap. 6.
Inl. Capitoli-
nus.
Phitarchus.*

Exod. 34.

An quod id esset Regium insigne, ut de Astarte sua produunt Phœnicum Theologi apud Eusebium? quod & apud Ægyptios Reges, referente Diodoro, usu receptum est. quo spectant cornua enata in capite Genucio Cipo Prætori, & omen de Tauro cornibus suspenso, Antonino Pio factum antequam imperaret. neque ineptum erit arbitrari allusum ad Galeam, quam è Bovis capite fabrefactam Isidis capiti Mercurius imposuit, vel postremo eos Moysem sanctissimum virum

virum æmulari voluisse, qui à congressu Domini
DEI Exercituum faciem cornutam referebat. fuit
enim semper Diabolus divinorum operum usque ad
imposturam æmulator, ut olim Sanctissimus vir JU-

*In colloquio
cum Tripho-
ne.*

STINUS Martyr, & nostro sæculo CÆSAR BA-
RONIUS Cardinalis, cui Christiana res æternum

*Annal. 10. 1.
quibus adde*

debebit, luculentissime probaverunt. neque enim ab-
horruit Ægyptus à Judæorum institutis; inde nam-
que videtur effluxisse, & circumcisio, & ovium ar-

*Ananiam.
de Nat. De-
mo. lib. 2. &
Vairum de
Fascino lib.*

borumque, Circumlitio, quam ab Hebræis Agni san-
guine postes illinentibus arripuerunt. Stellam, qua

*2. cap. 1.
Herod. lib. 2.
Epiph. adv.
her. lib. 1.*

Isidis cornua distinguuntur Σῶθιν Ægyptij, Ἀσπόνων

Græci nuncupaverunt ut docet Horapollon. Latini

Lib. 1. cap. 3.

Luciferum & Vesperum, alij aliter. Plinius: jam ma-

Lib. 2. cap. 7.

gnitudine extra cuncta alia sidera est: claritatis qui-
dem tantæ, ut unius hujus stellæ radijs umbra red-
dantur. itaque, & in magno nominum ambitu est. a-

lij enim Junonis, & alij Isidis, alij Matris Deum ap-

pellavere. Hyginus maximam vocat, ut non ab re ta-

*In poet. As-
tronom.*

lem in Tabula toties conspiciamus. reliquæ sunt hu-
jus primæ Regionis postremæ tres imagines, quarum

N prior, (n) Osiridis nimirum, læva manu Modiolum

exhibet, præclarum illum Sarapidis Tutulum, de quo

paulo supra verba fecimus, quemque præ oculis ha-

buisse videtur Lucianus, ille hominum Deumque

*De sacrifi-
cijs.*

conviciator, quando scripsit ποτήριον Ægyptiorum

quibusdam Deum esse. penultimi signi insigne gesta-

O men sunt Osiridis (o) testes (quod nemo non rideat)

oculati. licet enim oculus hic non ita exacte appareat,

in gemma tamen, quam Molochiten vocant apud
NIC. FABRICIUM liquido conficitur.

Lib. 1. Satur. cap. 21.
Euf. ex Diodoro, lib. 1. præp. Eu. c. 6.

Ut minus mirum sit, quod scripsit Macrobius, Ægyptios ut Osirin, qui Diodoro, Plutarcho, & Eusebio multioculum significat, exprimerent, speciem oculi delineasse. testes verò sacravit Isis, quæ cum Osiridis, à fratre Typhone interempti, reliquias anxie conquireret, ejusdem pudendorum imaginem divino cultu honestavit, ut inquit Diodorus. alij tradunt Pamylen quandam hoc instituisse, & Pamyliæ festa appellasse. hinc, veluti è perenni superstitionum fonte, manarunt apud Græcos Dionysia Ithyphallica, non sacra, sed scelera, quibus, inquit Arnobius, in Liberi honorem Patris Ithyphallos subrigit Græcia, & simulacris virilium fascinorum territoria cuncta florescunt. erant autem ficulnei, quia ficus inventor Bacchus, seu coriacei, è collo pendentes, ut nar- rant Herodotus, & Nonnus. aureus enim ille CXX. cubitorum, cujus meminit Athenæus extra ordinem fuit. Turpium initiorum originem cum insectatione referunt præter Arnobium, & Nonnum, Nice- tas, & Hyginus. hinc Phallagogia; Phallophoria, Ithyphalli, & Phallophori. hinc Veneris Cypriæ abstrusæ illæ initiationes, quarum participes pro-
stite

Lib. 1. cap. 2.
Plutarchus.
Arnob. lib. 5.
adv. Gent.
Herod. lib. 2.
Ad 1. In-
vestiv.
Nazianz.
lib. 5.
In orat. Gre-
gor. in sancta
Lumina.
in Poët. astr.
Theodoret.
ser. 8.
Clem. Alex.
in protrept.
Theodoret.
serm. 1. & 3.
Plut. Suid.
in omnis.
Athenæus
lib. 24.
Arnob. lib. 5.
adv. gent.
Diodor. Sic.
l. 1. par. 2. c. 4.
Petron. Arb.

stipe collata phallis donabantur. hinc Satyrorum, Faunorum, Silvanorum *Διποθέωσις*. neque aliunde effluerunt propudiosa illa Priapi secreta, quæ traducere nefas fuit. hinc Mercurij fascinus, à Cyllenijs cultus, Atheniensium religione sacer. hinc Neurospasta apud Lucianum, & remedium, præbiave in collo pueris, res turpicula, Fascinus videlicet, quem *infantium custodem* appellat Plinius. hujus amuleti speciem ex ære, lapide lazuli, corallio, & crystallo hinc damus in gratiam eruditi lectoris.

Pausanias Eliacor. poster. Herod. lib. 1. & Lucian. de Syria Dea. Varro lib. 6. de L. L. Plin. lib. 28. cap. 4.

P Claudit agmen (*p*) Isis cum Sacro sceptro, cuius *προτίμησις* est loti flos, Solis amator, perinde ac mariti Isis. quem florem non modo Ægyptij, sed & Basilidiani magnificerunt, in quorum portentosis amuletis cernitur cum insidente Sigalione.

Plin. lib. 13. c. 17. & 18.

Hæc Deo volente in Auctario dabimus.

Q Intermediæ regionis primas obtinent bina (*q*) Ifidis simulachra, cum subligaculo, cætera investia, pensili, & prominente mamma, quod factum videtur eo, quia Isis *πῆθῆ* & *πανδεχῆς* ex Platone apud Plutarchum crederetur. imo Macrobius scribit, continuatis uberibus Dææ (Telluris an Ifidis intelligas parum refert) corpus omne censer. & audio extare hujus-

Explicatio intermediæ sectionis Mensæ Ifidæ.

Plutarch. de Ifide & Osiride.

Macrobi. lib. 1. cap. 20.

E modi

modi signa Romæ, quæ ego Isidis esse existimo, ci-
stam secretorum capacem capite gestantis. juvat ve-
tus numisma Hadriani Imperatoris in quo Isis puel-
lum Orum uberibus exercit admovet.

Et hinc suspicari licet effluxisse cognomen Cere-
ris mammosæ apud Lucretium, & almæ apud Vir-
gilium: cum Ceres eadem cum Iside fuerit, ut vel ex
eo patet quod apud Hermionenses in fano Sarapi-
dis, & Isidis arcana Cereris stata, & sollempnia erant.
ex hac indiscreta numinum ratione Ἀρτεμις quo-
que Εὐφροσύνη multimammia in eorundem nummis
conspicitur. Minucius Felix. & Ephesia mammis
multis, & uberibus extructa. Ceres enim, & Luna
(feu Dianam mavis) eadem sunt ex sententia
maximi Poëtarum.

----- vos ô clarissima Mundi
Lumina, labentem Cælo quæ ducitis annum,
Liber, & alma Ceres-----

Lib. 3. ad ver-
Geni. Non indocti apud vos viri (inquit Arnobius) ne-
que quod induxerit libido garrientes, Dianam, Cererem,
Lunam caput esse unius Dei triviali germanitate pro-
nun-

nunciant. in hac hæresi fuit Marcianus Capella, qui in Lunæ globo sinistra Niliaca, Eleusiniam Lampada, arcus Dictynnæ, Tympana Cybeles collocavit. Superstat (r) Apis, imago Tauri Cælestis, Lunæ & Ifidi facer, & ideo in comitatu Ifidis recensetur ab Ovidio & Appulejo. ut autem ipsi augustiores natales affingerent, ex vacca fulgure afflata conceptum fabulabantur; festo etiam septem dierum instituto, quo manente Crocodili ingenitam feritatem exuebant. & numerus septenarius huic genti facer fuisse videtur in festis diebus. Juvenalis enim ita de Ægyptiorum privilegijs.

R

Lucianus de Astrol.
Theodoreus serm. 3.
Ælianus lib. 11. de histor. an. cap. 10.
Lucat. Placid. III. Theb.
Ovid. 9. Met.
24. Amor.
Appul. 11. Met.
Pomp. Melæ. lib. 1. cap. 5.
Plin. lib. 8. cap. 46.
Solinus cap. 35.
Ammianus Marcellinus lib. 22.
Sat. 15.
Appuleius lib. 11.
Diodor. lib. 1. par. 2. cap. 4.
De sacrificijs.
In Protrept.
Sidonius ad Magnam Fel. Cos.
Non Apis Mareoticum sonabo.
Ad Memphitica sinistra concitari.
Suet. Tit. Commentator Germanici Cæs.

*Per vigilique thoro, quem nocte ac luce jacentem
Septimus interdum sol invenit -----*

Si causam quæras, religioni aptissimus visus est, magni etiam Pythagoræ instituto, ab Ægyptijs forsitan Sacerdotibus, ut alia multa in ea secta, promanente. compertum Apin Memphin deducebant: ideo Lucianus & Clemens Alexandrinus à Memphitanis cultum Apidem testantur. Memphi præterea initiabatur. Solinus; quem repertum centum Antistites Memphin prosequuntur; ut incipiat sacris ibi initiatus facer fieri. eadem habet Marcellinus, qui addit in Thalamum induci solitum. qui eum consecrabat, de more rituque priscae religionis diadema gestabat: & Memphi Regis Ægyptij primum sacris initiabantur, & in Regni folio collocabantur. excipiebatur autem Apis hilaritate sum-

- Lib. 3.
Lib. 11. c. 10. ma, ut referunt Herodotus, & Ælianus, quandoque
turbis popularibus; apud quos deberet locari (inquit
In Hadriano. Spartianus) omnibus studiose certantibus. ejusdem
afflatu, si credere dignum est, concitati puerorum
Plin. Solinus greges futura præcinebant, quos *πεσφίτας* videtur
Ælianus appellare Lucianus. Delubra eidem gemina; seu
Lucian. in Thalamos adsignat Plinius, Aulam Herodotus, P^ram-
Deor. concil. mitichi opus, in qua vice columnarum stabant colof-
Plin. 1. 8. c. 46. si duodenum cubitorum. vide Strabonem lib. 17.
Herod. lib. 2. ubi Memphin, & Apidis Templum enarrat. eundem
Plinius, & stato die, ultra quem vivere fas non erat, aquis merge-
Solinus. bant, idque ex auctoritate librorum mysticorum, ut
ait Amnianus. Memphi sepeliebant: & peracta se-
Plutarchus. pultura, tum demum Sacerdotibus in Sarapidis Tem-
Paus. Ætic. plum ingredi licebat. demersum serio ipsi ridendi lu-
Tibul. lib. 1. gebant. in luctu cæsariem attondebant. alterius re-
El. 7. pertu cessabat luctus. cæterum quod ad nos attinet,
Lucian. de sacrif. & de Apidis notæ investigandæ sunt, in quibus describen-
Syr. Dea. dis auctores ita variant, ut recte cecinerit Ovidius.
- Lib. 9. Met.

----- *varijsque coloribus Apis.*

- In concil.
Deor. lib. 3. Nec male Lucianus variegatum, seu discolorum
appellarit. Herodotus namque has Api adscribit no-
tas; ut sit toto corpore niger, ut in fronte candorem
quadratum, in tergo effigiem Aquilæ, in lingua Can-
Lib. 17. tharum, duplices in cauda pilos habeat. Strabo ni-
grorem corporis albedine quadam in fronte, & alibi
interstinctum in litteras retulit. Plinius in dextro la-
tere

tere candicantem maculam, & nodum Cantharum
 five scarabæum sub lingua assignat. Solinus notæ al-
 bæ maculam tribuit. Pomponius Mela nigrum, &
 cauda linguaque dissimilem aliorum refert. Ammia-
 nus Marcellinus, & Ælianus corniculantis Lunæ
 congenitam speciem notant. à quibus omnibus abit
 ut plurimum Apis in Tabula expressus. dicendum
 ergo, aut non fuisse Notas easdem perpetuo, quod
 nemo sanus negabit. qui enim poterant ea ludentis
 Naturæ stigmata, nulla intercedente cognatione se-
 minis, eadem ad unguem prodire semper? ex inter-
 vallo temporum præsertim. quod enim scribit Plini-
 us, non unquam diu quæri, improbatur testimonio
 Herodoti, Spartiani, & Marcellini, & ex eo præte-
 rea, quod Darius commentus est, ut à se deficientium
 Ægyptiorum gratiam iniret, præmio videlicet talen-
 torum centum ei proposito, qui Apin adduxisset. aut
 dicemus cum Æliano, minime Ægyptijs probatam
 fuisse narrationem Herodoti, & aliorum: ipsi enim
 multo plures Notas, easque diversas recensebant.
 quare consulto videntur fecisse Pomponius Mela, &
 Amnianus; quorum alter Apin certis maculis insi-
 gnem, alter diversis genitalium notarum figuris ex-
 pressum appellat. conveniunt tamen omnes, Hero-
 doto excepto, in Lunæ recentis notam dextro lateri
 ingenitam, quam & in mensa agnoscimus, & in æreo
 nummo Hardriani Imperatoris se vidisse alij testati
 sunt. animadvertit autem Achilles Staius, quod ad
 rem nostram facit. *Niloticis bobus cornua temporibus*

*Polian. Strab.
 teg. lib. 7.*

*Sebastianus
 Erius de
 Nomis.
 Lib. 2.*

alte consurgentia ita curvari, ut summæ illorum partes coire videantur, & plena Luna ambitum exprimere.

Lib. 4. c. 10. notavit autem Lactantius Firmianus, Hebræos olim ad profanos Ægyptiorum ritus conversos, Apin coluisse;

Exod. c. 32. quando nimirum longioris moræ, quam Moyse cum DEO fecerat impatientes, vitulum conflatilem cultus causa erexerunt. hujus farinæ fuerunt vituli aurei, quos Jeroboam in Bethel, & Dan constituit. consuevit enim populus ille duræ cervicis, abominations vicinorum in DEI viventis contumeliam impendio colere, ideo adsciti atque accersiti ab exteris nationibus Reemphaam Chaldæorum, Sidoniorum Baal, & Astaroth, Phœnicum Da-

3. Reg. c. 12. gon, Moabitarum, & Ammonitarum Camos, & Moloch sive Melchon. ex eadem schola prodierunt Aruspices, Effeminati, Galli, Fanatici, Conjectores, Excelsa, Luci, & reliqua Gentium nugamenta. neque vicinos tantum Hebræos, sed & longe dissitos Cocinenses, & Malabares videtur invasisse mala hæc

Act. Apost. c. 7. lues, Deos sibi ex armentis Boves seligendi; nisi fallunt rerum Indicarum scriptores frequentes, & fidei non improbatæ. adstant Apidi sacerdotes, (f) Prophetæ videlicet, sive scribæ; mento etiam raso, ut

3. Reg. c. 11. & 17. eos perstringit Lucianus, sacras ejusdem Notas velut pervestigaturi. Neque vero Isidi tantum, sed & Osiridi, Oro, & Apollini sacer fuit Apis, Diodoro, Plutarcho, Macrobio, & Æliano asserentibus. Eusebius etiam ex Porphyrio nigredinem & Cantharum ad Solem trahit, apposite singuli, testatur siquidem

Judic. c. 10. *4. Reg. c. 23. & 21. lib. 4. c. 18. & 19.*

Rev. Indicar. Auctores à Ramusio editi to. 1. De sacrific. Sin Philopseud. Lib. 1. cap. 2. De Iside, & Osiride. Lib. 1. Saturn. cap. 21. Ælianus lib. 11. de hist. an. c. 10. Lib. 7. de præp. Evang. cap. 3.

dem

dem Appuleius, connexam, imo vero unicam rationem numinis, religionisque (in Ifide, & Ofride) esse.

T De (t) Ifide, cujus prope cernimus cornigerum simulachrum, nihil habeo quod dicam, eximium aliquantisper aut fingulare. nisi forte ad rem putet aliquis pertinere capillitium satis prolixum, & excultum, quod Memphitæ ostentare solebant, à quo & frutici lapidescenti nigro, & Coralium imitato nomen inditum: quod forsân Isis eâ licentiâ, quâ cetera, Absinthio congenitum in superiori segmento manu præfert. hosce comæ honores æmulata Berenice, longe meliori invento cæsariem cælo inferri passa est, quam Callimachus, & Catullus insignes Poëtæ carmine magis, quam radio Conon illustrarunt.

*Lucian. ad-
vers. indo-
ctum.
Plin. lib. 12.
cap. ult.*

Sub. lit. I.

V Avis (v) illa muliebri facie, vel erit Siren, qualem delineant nummi veteres Valeriæ Gentis, apte ad Ovidij Metamorphosin, lib. 5.

Apud F. Ursinum.

----- vobis, Acheloides, unde

Pluma pedesque Avium, cum Virginis ora geratis?

Sirenes autem Proserpinæ comites fuerunt, quam cum Ifide eandem monstrare, Plutarcho præsertim asserente, quispiam non magno negotio possit. intercessit præterea inter Ifidem, & Sirenes cognatio aliqua; cum narret Apollodorus ex Acheloo, & Melpomene Mnemosynes filia Sirenes natas. at Hermopoli Musarum princeps (Calliopen intelligo) Ifidis & Justitiæ nomine censebatur. vel si negemus esse muliebre faciem, & virilem asseramus, ut capitis

*Lib. 1. Bîb.
blioth.
Plutarchus.*

orna-

Pag. 72
72.De myster.
Ægypt.Lib. 5. de
hist. anim.
Plutarchus.

Lib. 4. in sf.

Plutarchus.

De die Natali
cap. 11.De præp. Eu.
lib. 3. cap. 3.Lib. 2. de
Nupt. Phil.

ornatus subindicat, quem frustra alibi quam in virili
 Icone quæsieris, dicemus esse Osiridis symbolum, ex
 Accipitre, de quo infra ad fatietatem dicemus, & O-
 siridis vultu conflatum. cujus & Isis, Solisve, &
 Lunæ conjunctionem seu relationem, quam è na-
 turæ fontibus haustam, nemo veterum non agnovit,
 indicat imago sedens, cui appositum est Ibidis caput,
 peculiari & insigni (ut dicemus) unius (x) Isis nota. X
 Crocodili præterea gemini throno subjacent, ani-
 mantes apprime solares, quos Jamblichus propter
 hexagonarium numerum cum sole convenire scribit.
 tradit enim Aristoteles parere eos ova sexagena, quæ
 per totidem dies foveant, ultra quem numerum an-
 norum, maxime vivaces, minime progrediuntur. com-
 probaret Jamblichi dictum nonnihil Achilles Staius,
 qui prodidit Crocodili dentes, si ad numerum redi-
 gantur, anni dies æquare; at ipsemet mendacium ve-
 ritus, testimonij auctoritatem verbo elevavit. plura
 in hanc sententiam Ælianus lib. 10. est autem hic nu-
 merus Astrologis prima mensura, quem τέλειον Græ-
 ci, nos perfectum vocamus, inquit Censorinus. neque
 alia ratione factum putarim, quod apud Eusebium le-
 gitur, Solis imaginem Ægyptios in navi collocasse,
 quam Crocodilus gestaret. quod navigium Mar-
 cianus Capella, cui nos non omnino malam medici-
 nam fecimus, ita describit: *cui Nautæ septem, ger-
 mani tamen, sui que consimiles præsidebant, in prora Fe-
 lis forma depicta, Leonis in Arbore, Crocodili in ex-
 timo videbatur. Felis nomine Ælurum intellige, &
 omnia*

E X P O S I T I O.

41

omnia in unguem quadrabunt , Crocodili sculpturâ Oriens , & Occidens , Cîrci Solaris Metæ exprimebantur , ut retulit Horapollo. eorundem antiquiores divinatione pollere Ægyptij arbitrabantur , cum de consulentium manu cibos caperent , vel aspernarentur , ut de Api narrat Plinius. Lib. 2.
Ælian. l. 8.
cap. 4.
Crocodilorum cultores fuerunt Ombitæ , Coptitæ , & Arfinoitæ ; Thebani , & Mærios stagni accolæ. Ælian. l. 10.
de histor. an.
cap. 21. 24.
Herodotus
lib. 2.
quin & Urbi nomen à Crocodilis inditum : ipsi divini honores adtributi , ut asseruit præterquam plures nobilis Geographus , qui hujus præposteri cultus spectator fuit. Tentyritæ è contra , & qui circa Elephantinam erant interficiebant. Strabo. l. 17.
Sat. 15. Juvenalis.

*Inter fuitimos vetus atque antiqua simultas ;
Immortale odium & nunquam sanabile vulnus :
Ardet adhuc Ombos , & Tentyra , summus utrinque
Inde furor vulgo , quod numina vicinorum
Odit uterque locus , cum solos credat habendos
Esse Deos , quos ipse colit. -----*

Omnia ad historiæ fidem. Josephus enim , gravis in primis auctor , Apionem refellens , objicit , Ægyptios inter semet religionis ergo præliari. invaluerat enim pravus hic mos in universa Ægypto , politico quodam Regum consilio , ne scilicet populi paria sentientes facile contra ipsos conspirarent , quæ fraus utinam ad quosdam è nostris , magno Christianæ Reipublicæ malo non pervenisset ! Lib. 2.
Diodor. Sic.
lib. 1. par. 2.
cap. 4.

F

fed

sed caveant. *malum enim consilium*, ut vetus est dictum, *consultori pessimum*. plerasque alias harum barbarum causas ne pigeat videre apud Plutarchum, qui narrat grave bellum sua tempestate conflatum, ex huiusmodi cultus disparitate, inter Cynopolitas, & Oxyrynchitas. *Ombitæ* liberos suos à *Crocodilis raptari* (ô tenebras!) *mirifice gaudebant*. at non ita visum Cleomeni, homini Alexandrino, qui huiusmodi ineptias in privatam nundinationem convertit. Tentyritæ, & Apollonopolitæ egregie, qui noxias bestias oderant, & interficiebant. causam quæris? Typhonem Osiridis illum interfectorem, Deorum omnium hostem, in Crocodilum conversum esse existimabant. Typhonem hunc, ne quid indictum abire patiamur, arbitrabantur Ægyptij vim quandam malam, & tyrannicam esse; à quo, ut verbo dicam, incommoda omnia fluerent. hæc ipsis Typhon, Seth, Bebon, & Smy appellabatur. ossa Typhonis ferunt; Typhonem ipsum rufi coloris fuisse dictabant. hunc Manilius proprijs videtur coloribus depinxisse.

Plutarcho
adjungendus
Appollo Ab-
bas. Apud
Pallad. in
Laus. sect. 48.
Ælianus
lib. 10. c. 21.
Maxim. Ty-
rius ser. 35.
Arist. de Re.
Famil. lib. 2.
Ælianus
lib. 10. c. 21.
Plutarchus.

Manil. lib. 4.
Plutarchus,
quem omni-
no vide, &
Agath. lib. 2.
hist.
Rabanus
Maur. de in-
stitut. cleric.
lib. 2.
Pet. Sic.
Sulpic. Seve-
rus hist. sac.
extremo
lib. 2.
Isidorus de
vir. illustr.
& lib. 5.
Etym. cap. 5.
Theod. ha-
ret fabul. l. 1.
D. Hier. ad-
vers. errores
Joan. Hiero-
sol.

*Scilicet in Piscem sese Cytherea novavit.
Cum Babylonicas submersa profugit in undas,
Anguipedem alatos ungues Typhona ferentem*

Ab hac radice pullularunt Magorum somnia de Oromaza, & Arimanio; Manichæorum commen- ta, Incantatorum præstigæ, Gnosticorum, & Mar- cioni-

cionistarum deliria , qui duo principia asseruerunt. Inter Ibin, & Crocodilum, ut in semitam redeamus, ea intercedit *ἀντιπρόθεα*, ut solo Ibis pennarum contactu (si *Æliano* credimus) Crocodilus statarius fiat. Osiridi antambulonis, Isidi stipatoris o-
Y peram præstat (*γ*) Orus, ut arbitramur, de quo inferius * agemus; peritos Structores imitati, qui in paupere domo ita convivium instruunt, ut Cenæ caput plerumque in extremos missus rejiciant. Isis
Z (*ζ*) in folio sacro Tabulæ medullium obtinet, univæ rei contextum & seriem sibi vendicans. ornat ipsius verticem Numidica guttata, caput fovens expansis alis, quali posito cernitur & in antiquo æreo sigillo, quod seorsum in AUCTARIO * dabitur. & sane Pausanias docuit nos, apud Tithorenses Meleagridæ ave Isidi fieri Ægyptio ritu. avi impositus cestricillus, è quo surgunt bina Perseæ folia, & cornua illa satis decantata, inter quæ bicornis Scarabæus, quem Taurum Aristoteles, Lucanum vocavit Nigidius, Lunæ sacrum, ut notat Horapollo, quod, ut & Porphyrus animadvertit, in partu fovendo VIII. & XX. dierum periodum Lunarem observet. Scarabæi caractere Ægyptiorum bellatores signabant, ea ratione, quod cum foeminino genere hoc insectum careat, viros utique solos deceat bella tractare. addit Plinius ab Ægyptiorum plerisque inter numina coli. imo è gemma, lapideve eosdem elaborabant, in eum videlicet usum, ut filo trajectos gestarent; cujusmodi è Sarda vidi apud amicum meum. EDMUN-

*Lib. 10. de
 histor. anim.
 cap. 30.*

** Pag. 50. §
 seqq.*

** Tabula. V.
 In Phocidis.*

*Lib. 5. de hi-
 stor. an. c. 19.
 Plin. lib. 11.
 cap. 28.
 Porphyrus.
 lib. 4. de ab-
 stinentia.
 Plutarchus
 & Ælian.
 lib. 10. c. 16.*

Lib. 30 c. 11.

44 MENSÆ ISIACÆ

DUM BRUTZIUM insignium rerum acerrimum
 conquisitorem. Isis ipsa plumatili veste induta est, è
 Numidicæ pennis confecta, familiari ut videtur, &
 penè domestico integumento, quod fortasse gutta-
 rum specie Osiridis etymon referret. Ferculi basin
 ornant (aa) Hieracosphynx, & (bb) Canopus, AA
 de quibus sermo erit * inferius. Sceptra baculosve, BB
 quos & à lateribus, & in basi conspiciamus, Artapani
 testimonium insignivit. is enim apud Eusebium re-
 fert, cum Tellus à Moyse baculo icta, Muscas, Ra-
 nas, Locustas, & alia hujusmodi fastidia protulisset,
 consuevisse Ægyptios in templo Isidis, quæ Terra
 foret, Baculum, cultus, & memoriæ gratia collocare.
 hæc apud Pierium pessime descripta sunt, ab ijs for-
 san, qui Autographa non capiebant. Oro stanti, è
 regione est (cc) fœmina, de cujus nomine mihi CC
 non liquet. scio quidem Ægyptijs cultas esse Ne-
 phtyn, quam Finem, Venerem, & Victoriâ esse
 censebant; Tithrambo seu Hecatem, Thermutiden,
 & Eumenutin Canopi uxorem; Themidem, Ve-
 stam, & Gratiâ, at hæc omnia nihil ad Bacchum, ut
 in Adagio est. ad (dd) Osiridem veniamus, cujus DD
 scabello insculptus Leo est, apponi solitus sub Ori
 Throno, ut Horapollo testatus est, cujus auctoritas
 apud me magna pervicit aliquando ut crederem, i-
 cones omnes, quæ Upupam præferunt in virga sacra
 (ut ipsi appellabant) Ori esse, quem necis paternæ
 vindicem fuisse scribunt omnes. hæc mihi suppressere
 non libuit, quæ fortasse amatorem invenient. pul-
 crum

πολυθηλα-
 μος.

* Pag. 70 &
 75.

Lib. 9. præp.
 Eu. cap. 4.

Lib. 14. Hie-
 rogl.

Plutarchus.

Epiph. lib. 3.
 adv. hæc. &
 in Ancor.
 Herodot.
 lib. 2.

Lib. 1. c. 71.

crum enim duxi semper veritatem, etiam per existimationis dispendia conquirere. utcumque hæc se habeant, non hallucinabitur, qui Solem, Orum, & Osiridem in unum redegerit, & Osiridi Leonem assignarit. ignitæ namque naturæ animal, caloris, & ignis auctori convenire arbitrabantur. & Solem retulit Porphyrus à quibusdam Lacertum, Leonem, Dra-

Lib. 4. de ab-
stin.

Macrobius.
lib. 1. Satur.
Herod. lib. 1.

cōnem, Accipitrem appellari. ad hæc Leonis signum in Zodiaco Ægyptij domicilium Solis appellaverunt. & ideo Cræsus Delphos inter alia Anathemata Leonem aureum misit. Segmenti hujus extremum

E E obtinent signa (*ee*) Ifidis, cum Sacro capitis ornatu; Spicis nimirum, vulturinisque pennis. de Spicis præter Ovidium, & Appulejum, insignis est Tertuliani locus, in libro *de corona militis* ita scribentis, si & Leonis Ægyptij scripta evolvas, prima Isis reperi-
tas spicas capite circumtulit. de Pennis Ælianus, qui easdem in Ægypto vestibulorum fastigijs ornamento esse testatus est. pone Isidem hinc Rana, illinc Cyno-

Lib. 2. Meta.

Lib. 10. c. 23.

F F cephalus, (*ff*) nisi quis Cercopithecum esse malit. at Cynocephalum stantem, manusque in cælum tollentem βασιλείον τε ὅτι τὴ κεφαλῆς ἔχοντα fuisse Lunæ exorientis symbolum retulit Horapollo. βασιλείον Grammatici Regiam interpretantur. ego cum vulgata Horapollinis versione Regium insigne, seu Diadema lubens retineo; favente præsertim Pictura, quam præ oculis habemus. & quidem Regium capitis insigne (sive Reges priscos intellexerit Horapollo, sive Imperatores, quorum ævo vixisse creditur) circulum

Lib. 1. c. 15.

Suidas.

Lib. 6. c. 37. imitabatur. firmat hæc Ælianus, qui Aspidum picturam in diadematis Ægyptiorum Regum notavit, quam in Tabula videri nemo opinor negabit. at si cui hæc minus placent, audiat quid mihi ex insperato venerit in mentem, consuevit dædala Antiquitas res hominum opinione religiosas, & augustas, quibusdam veluti Notis insignire, per quas ipsis aliqua dignitas accederet. inter has maxime nobilis fuit orbis quidam capiti aliquando circumscriptus, Venerationis index & Majestatis, quæ humanam excederet; hunc ego Imperatoribus, quos Veteres supra fastigium mortalitatis elatos suspiciebant, Provincijs Orbis Romani, Urbibus primarijs, animalibus etiam Deorum circumpositum notavi. & quod ad Augustos pertinet, extant numismata ærea Antonini Pij, & Constantij illius, qui Arrianis favens Catholicam Ecclesiam perturbavit.

Edidit Hieronymus Rubens in Appendix. histor. Raven.

Et Ravennæ, in Æde D. Vitalis, manent adhuc antiquissimæ ex opere musivo Justiniani, & conjugis imagines, quarum capita noster hic circulus ambit.

Pro-

Provincias, & urbes videmus in libro cui Titulus est NOTITIA UTRIVSQUE IMPERII. & in Tabula Itineraria, quam debemus MARCO VELSERO Cl. Viro, cujus beneficio factum est, ut nobile illud Antiquitatis monumentum in lucem prodiret. Pavonem postremo ita exornatum gestat Æternitas, in antiquo nummo Faustinae Augustae.

Hunc Orbem Ægyptij in summo capite simulachrorum suorum locabant: quod & hic & alibi licet animadvertere. ab illis Romanos sumpsisse licet suspicari: & variasse, habita decoris ratione. quod capiti, cui divinum quid inesse putabant, eo situ corona aptaretur, qui tamen ornatus insequentium Principum moderatione, & tacito omnium consensu, DEO, & Sanctis ejus, ut alia pleraque in totum cessit, & antiquum Diadematis nomen in hodiernum diem retinuit. at Cynocephalus, à quo digressi sumus, Diademati Lunæ speciem annexam habet, cum qua ut Jamblichus tradit, communes habet De mysterijs
Ægyptior.
Aristot. l. 2.
de hist. an.
Plinius lib. 8.
cap. 54.
Solin. cap. 30. physicas rationes, quæ sunt, eadem ex oriente lætari, deficiente mœrere. Cynocephalos in numero finiarum ponunt Aristoteles, Plinius, & Solinus, ut mi-
nus

nus mira videantur, quæ de eorundem docilitate prædicat Ælianus, Ptolemæis videlicet regnantibus, literas pingere, saltare, tibias inflare, stipem pro his colligere, & in marsupium conjicere doctos fuisse. hos Hermopolitæ in numinum loco habuerunt, si Straboni credimus. Cynoprofopos videtur appellare idem Ælianus, quibus manus cum robustis unguibus, caput & dentes caninos, pectus hirsutum, & pedum celeritatem tribuit. de (gg) Rana, quæ Perseæ pomo insidet vix habeo quid dicam. ut enim Ælianum missum faciam, qui Ranarum Ægyptiarum vafritiem commendat, conjicere possumus, hoc animal veluti fœtum Nili, quem Sacerdotum sapientiores Osirin vocabant, in aliqua veneratione fuisse. hinc autem in facris sculpturis Embryonis nota fuit, ut quæ esset Telluris, ac si dicas Isis filia, quam Nilus altricibus aquis fœcundat. his accedat oculorum acies, qua ita pollet, ut ejusdem aciei fuerit symbolum peculiare: ut ex hoc capite Osiridi, & Oro perbelle congruere queat.

Supra ea, quæ diximus simulachra, stat in proprio veluti conscripto Apidi adversus Taurus alter & ipse facer: *Onuphis* (hb) videlicet, qui & *Menuphis* Suidæ HH (nisi hoc nomen utrobique corruptum sit) *Bacisve*, seu *Mnevis*. totidem enim apud Ægyptios (quod ego sciam) culti sunt. Onuphis niger fuit, magnitudinis admirandæ, & herbam Medicam depascebatur. Bacis Hermunthi colebatur Soli facer, nam, & per singulas horas mutare colores affirmatur, inquit Macrobius,

Lib. 1. de
hist. anim.
cap. 10.

Hæc & hodie perdo-
centur, ut
prodit ocu-
latus testis
Petrus Bel-
lon, lib. 2.
obser. c. 52.
Strabo l. 17.
Ælian. l. 10.
cap. 26.

Idem lib. 1. de
var. histor.

Plutarchus,
& Eusebius.

Horapollon,
lib. 1. c. 25.

Idem lib. 2.
cap. 101.

Ælian. l. 12.
cap. 11.

Macrob. l. 1.
Saturn. c. 21.

GG

HH

crobius, & hirsutus dicitur setis, in adversum nascentibus, contra naturam omnium animalium.

Mnevis item Soli facer Heliopoli colebatur, niger & nonnullorum sententia Apidis pater, quem maximis testibus nigerrimum, & adversis pilis insignem fuisse scribit Eusebius; quem *Netiron* vel *Neuton* videtur appellare Macrobius. inter hos disceptatorem agere non lubet. unum docuisse satis erit, in Archetypo nigri coloris esse bovem hunc, quem si quis unicum re, nomine triplicem esse dixerit, non inepte dixerit.

Ælianus lib. 11. c. 11.
Diodorus lib. 1. par. 2. cap. 4.
Euseb. lib. 2. prep. Ev. c. 1.
Plutarchus, & Ammianus. Marcellinus lib. 22.
 qui videtur hæc ignorasse cum scribat super eo nihil dici memorabile.
Euseb. lib. 2. de prep. Evang. c. 3.

Restat nobis explicandum Mensæ infimum spatium, quo peracto limbum percurremus, cum aliqua spe, si non Palmæ, at plausuum tamen, & adclamationum. occurrit autem (ii) Isis, cujus capiti insidet calathus cum manubrio, Osiridi communis; ut amborum vis frugifera, & capacitas, omnia in sublimem trahentium, declararetur. De Aspide, Stellaque * superius. hic satis erit admonuisse, Aspidem repetitæ juventæ beneficio, & incessus facilitate, sideri comparatam fuisse. quod adeo verum est, ut notarit Clemens Alexandrinus *Astra* propter obliquam conversionem corporibus serpentum assimilata fuisse. Interpretationem proximæ Iconis cogitavi sæpe sæpius an attingere expediret, tantam inquirenti difficultatem obtrudere visa est. & denique consultius visum fuit, dicere aliquid, ut quæstionis ambagibus expositis, doctiores ad hæc disquirenda provocarem. qua in re Le-

Macrobi. l. 1. cap. 20.

* Pag. 26
 & 31.

Plutarchus. Lib. 5. Strom.

ctorem monitum volo, me conjecturis, quando alia non suppetebant, indulgisse: cum modo tamen, & voto corrigendi, si quid minus vere dictum incidere-
 rit. Goropius Canopum contra historiarum & veterum monumentorum fidem interpretatus est. an ego meliora in medium attulerum, eruditi Lectoris hæc erit cognitio: Eusebius ex Porphyrio scribit, Ægyptios Mundum expressisse complicatis pedibus, veste variegata indutum, auream Pilam capite sustinentem. hæc ideo, quia locum non mutet, quia stellatus sit, quia rotundus. Plutarchus vero libro sæpius citato, ex Eudoxo Ægyptiam fabellam recitat. Jovem videlicet pedibus inter se connatis feriantem, ab Iside ad gressum expeditum fuisse. cujus fabellæ hoc erat *Ἰσιδος*, DEI mentem inconspicua & latentem sua natura esse: motu autem ad rerum procreationem processisse, quare dicamus & nos, propositum simulacrum (kk) Ori esse, cujus KK nomine Ægyptij Mundum hunc interitui & ortui obnoxium; ideoque veluti spurium à Typhone accusatum, intellexerunt. quæ indefinens recentium formarum libido fecit, ut Orum illi à Baccho, & Priapo non sejungerent. ab hoc capite fluxit Ori discerptio, quem Luna, seu Isis, Mundi mater, in aqua repertum, vitæ restituit (ita fabulabantur) & immortalem fecit. genitalis enim Aquæ vis, & Luna sublunarium Regina Mundum & fœcundant, & immortalem fere per varias rerum vices efficiunt. hinc apud eosdem Ægyptios invaluit opinio,

Lib. 7. Hierogl. & alibi.

Lib. 3. de præp. En. c. 3.

Plutarchus.

Suidas.

Plutarchus.

nio , Lunam & Solem oculos Ori fuisse , appo- Plutarchus.
 site ad Historiam sacram , in qua DEUM legi- Gen. 1.
 mus duo luminaria magna in Mundo constituif-
 se. quod vero ad Jovem attinet , nihil aliud Ju-
 piter fuit , quam Mundus vel Mundi pars ; ut Apud Appu-
 lejum de
 Mundo, apud
 Plutarch. de
 Placit. Phi-
 los.
 pene putidum sit recensere hinc Orphei , Empe-
 doclis , Arnobij & aliorum testimonia. hinc So- Arnob. lib. 3.
 advers. gent.
 Macrob. l. 1.
 Sar. cap. 21.
 & 18. & 19.
 Plutarchus.
 Epiphanius
 lib. 3. adver.
 her.
 lem Jovis oculum appellavit antiquitas , & Jo-
 vis , Cœli , Mundi mentem. Hoc igitur Ori Ecly-
 pon esse statuamus , quem in Paludibus apud Bu-
 tum Latona primum enutrivit. in cujus rei memo-
 riam institutum videtur , quod D. Epiphanius nar-
 rat ; Buti videlicet senes Sacerdotes caput rasos,
 ad instar Nutricum Orum seu Harpocratem ge-
 stare circumcursantes , & faciem pulticulis oblitos
 eam in ebullientem lebetem demittere. & qui-
 dem hæc imago ad infantis pueri speciem acce-
 dit involuta nimirum fascijs , & compositis pe-
 dibus , quo statu Deorum simulacra apud Æ-
 gyptios fingi testatur Heliodorus *lib. 3. Æthiop.*
 Hujusmodi sunt icunculæ fictiles , quas passim
 in thorace conditorum funerum , ex Ægypto
 ad nos advektorum , Aromatarij reperiunt. ut
 suspicari liceat Herodotum de funeribus Ægy- Enterpe.
 ptiorum loquentem , religione aliqua impedi-
 tum , Ori nomen consulto subticuisse. nemo
 enim erit (modo conditum funus vide-
 rit) qui nos nugari putet , si dixerimus ,
 hanc imaginem servati funeris exemplar.

vidimus autem apud NICOLAUM FABRICIUM Ori typum in Gemma, quem hic delineatum volumus.

Ostentat autem Orum in Baride forsan jacentem, virgata veste indutum, pedibus indiscretis. Caput & pedes obsidet Upupa, quod summe pius Osiridem parentem à Typhone interemptum ultus fuerit. de Scarabæo cornuto satis paullo * supra. Orum in Tabula contuetur (ll) Isis, modiolos quinque L I præferens, quorum rationem intactam sinere, quam per divinationes investigare maluimus. Sacra Avis Accipiter librum, quo Deorum Ritus continebantur, detulit olim ad Sacerdotes, ideoque jure Isis capiti insisit, quæ Dijs quibusque Tempa, Honores, & Sacerdotes constituit. hæc autem doctrina in libros relata esse videtur; Pythagoras enim apud Lucianum se Rituales Ægyptiorum didicisse profitetur. in proxime sequenti Osiridis (mm) simula- M M cro status pedum notandus, ceteris quoque hujus Tabulæ Imaginibus communis. sunt enim omnes varis pedibus, & in se contractis. cujus rei ratio ab Aristotele petenda, qui in problematis quærit, cur Æthiopes, & Ægyptij blæsi sint. τὸ βλαυσὶ, qua voce ibi

* Pag. 43.

Diodorus,
lib. 1. par. 2.
cap. 4.
Idem lib. 1.
cap. 2.

In Gallo.

Problem.
sect. 14.

ibi utitur Philosophus , quid significet , Interpretes inter se digladiantur. ego pravitatem interpretor. at vero qualis sit distortio hæc , & quarum corporis partium , Aristoteles uti conspicuam non explicavit. Nos è Tabula primi forsan omnium (venia sit dicto, subodorati sumus. cum Tabula faciunt pleræque Ægyptiorum numinum Icunculæ fictiles antiquissimæ, apud PROSP. ALPINUM, qui olim Ægyptum magno cum fructu studiosæ juventutis peragravit. imo apud eundem spectatur Tela Indica, ex Æthiopum officinis prompta, in qua indigenarum mulierum mira simulacra eodem positu pedum incedunt. at negabit quispiam, Ægyptios propria corporis vitia in Dijs expressisse. non negabit opinor, si apud Theodoretum legerit , *Αἰγυπτίαις ὡσαύτως αὐτὰς Διγα- Serm. 3. μορφῶν πρὸς τὴν οἰκίαν μορφῶν.* quod Æthiopes, Thracas, Persas, Medos fecisse commemorat. ceterum hæc Theodoretus à Clemente Alexandrino videtur Lib. 7. Strom. mutuatus. at quia supra votum meum contigit, ANTONIUM QUÆRINGUM (norunt omnes quem virum) in explicatione Aristotelici problematis mecum sentire, à studiosis Lectoribus me gratiam initurum certo scio , si ejusdem hac de re aureolam disputationem , cujus describendæ , vir non minus ingenuæ naturæ, quam eruditionis, mihi potestatem fecit, in Commentarium meum inseruero.

ANTONIUS QUÆRENGUS

LAURENTIO

PIGNORIO.

Quod tam verecundè insignium virorum
opinionum convellere aggredieris, in eo
Laurenti non minorem iudicii laudem,
quam modesti, ac pudentis animi pro-
mereris. si qua enim in re probandus est
antiquus è Menandri comœdia senarius.

τὸ πολλὰ τελευτᾶν πολλὰ ἀμαρτάνειν ποιεῖ.

Probandus certe in re litteraria, in qua nullum pec-
candi modum cum sibi statuat audacia, difficile dictu
est, quam licenter, hoc præsertim ævo, grassetur in
bonas artes. Sed in tanto veritatis, ac pudoris discrimi-
ne audi tamen, quid à gravissimo Theologo pro-
nunciatur. Si quis est, inquit, qui ob humanam aucto-
ritatem rationi abrogandam fidem existimet, hunc tu di-
gnum ducito, qui divini vatis sententia brutis animantibus
adnumeretur. & rursus: Qui alium adigit, ut in verba
magistri juret, nec præterea quidquam aut scribat, aut
doceat, quàm quæ ab illo tradita accepit, is ad veritatem
pergentibus viam obstruit, & ingenii lumen contra æternæ
legis præceptum non abdit modo, sed opprimit, & extin-
guit. Audendum ergo, sed ita ut numquam excidat,
τὸ μέτερον ἄρμασιν, & si quid refellimus, id more tuo impro-
bemus, non contentionis, aut inanis gloriæ studio,
sed publicæ utilitatis.

Quod

Quod vero pertinet ad locum Aristotelis in problematis, videris mihi tam felici conjectura Ægyptiam superstitionem cum Græca Philosophia contulisse, ut si quis à te forte dissentiat, nemo tamen esse possit, qui opinionis tuæ rationem non maxime probabilem fateatur. Quid enim illis acutius? Veteri mortalium instituto ad suæ quisque gentis similitudinem omnes deorum speciem effingunt, cur igitur nullam Ifidis, & Osiridis imaginem non varis cruribus antiquus cælator expresserit, ab ipsa Ægyptiæ gentis corporum habitudine petendæ sunt causæ. Tum addis, Ad docuit nos Aristoteles, quod in dijs illis cum admiratione intuemur, id vulgo in omnibus Ægyptijs naturam efficere. jam ergo invenimus quod quærebamus; Quin duo simul didicimus, & quod modo dictum est, & quæ recta sit interpretandi Aristotelis in illo problemate ratio. τὸ βλαισὸν enim cum multa significet, ad peculiarem tibix demonstrandam inflexionem, qualem in Ægyptia Tabula inspicimus, aptissime duci potuit. Sed duos habes magni nominis adversarios, Theodorum Gazam, & Guiljelmum Budæum, qui tamen cum inter se dissentiant, te, si neutri accedis, ab judicij temeritate facile vindicant. Putavit Theodorus, nihil aliud esse apud Aristotelem eo loco βλαισότης, quam pravam pedum inversionem, atque ea de causa, quod barbarus interpres intortum simpliciter reddiderat, id ipse suo more simul transferens, & declarans, novo in lingua latina dicendi genere pedum blæsitatem appellavit. Hanc vero maxime
pro-

propriam ejus esse vocabuli notionem probare po-
 tuit non levibus argumentis. Nam Suidas cum duo-
 bus in locis blæsi rhæbique differentiam exponeret,
 illum proprie dixit esse, cujus pedes à genu detorti
 conspicerentur, hunc vero cui vitium esset in tibia. Et
 Xenophon initio libelli *πεὶ ἵπικῆς*, ubi docuit e-
 quorum ungu læ, si nimium depressæ sint, inde fieri,
 ut pars pedis interior ingrediendo lædatur, statim ad-
 didit *ὡσπερ οἱ βλαισοὶ τῶν ἀνθρώπων*. Inepte vero hujus-
 modi usus esset exemplo, si βλαισότης aliud esset quam
 pedis inversio. Postremo Alexander cum primo pro-
 blematum libro indagandum proposuisset *ἀλλὰ τί τῶν
 εὐνέχων ὡς ἴπῃ τὸ πλεῖστον οἱ πόδες ἀφρέφονται* in secun-
 do eandem prope repetens quæstionem ita scripsit
ἀλλὰ τί οἱ εὐνέχοι μακροὶ καὶ βλαισοί; quasi indicare vellet,
 illos ipsos, quibus distorqueri pedes alibi dixerat,
 blæsos proprie nuncupari. His fortasse, aut non ad-
 modum *ἐνδοξότεροις* suam tueretur Theodorus transla-
 tionem. Budæus vero, cum ad hujus vocabuli ape-
 riendam proprietatem multa congerat, nec satis ex-
 plicet, quid potissimum probet, ita Aristotelem vi-
 detur interpretari, ut blæsum dici velit, cujus crura
 extrorsum diversa, ac divaricata sint. hunc autem
 eundem esse cum valgo, quod ex Sex. Pompeij ex-
 plicatione facile intelligi putat. valgo vero ita varum
 opponi, quemadmodum blæso opponitur rhæbus.
 Hæc Budæus, quorum si quis rationem exigat, non
 deerunt, quæ respondeat; nam ut Latina omittantur,
 quæ ad Aristotelis verba recte interpretanda nihil fa-
 ciunt,

ciunt, Julius Pollux lib. secundo *ὀνομαστικῆ Ραιβῆς* inquit *καλῆσιν οἷς καμπύλα εἰς τὸ ἔνδον τὰ σκέλη, βλαισῆς ἢ οἷς τὸ δὲ τῶν γονάτων εἰς τὸ ἔξω ἀπέτραπῆαι.* Post Pollucem Galenus (quamquam enim *σύγχρονοι*, fuerint, videtur tamen Galenus adulto jam Commodō, cuius præceptor Pollux, plura scripsisse) cum in libro *περὶ αἰτίων* duas attulisset causas; ob quas crura depravari contingeret, tertiam addidit, quam impositi corporis molem esse dixit, atque ejus onere, quibus rectiora quam naturæ usus exposceret crura essent, eos blæfos fieri; contra rhæbos, quibus paulo pronius inter se curvata sinuarentur edocuit. Tum disertis verbis quarum rerum ea vocabula notæ essent ostendere aggressus, eadem prorsus attulit, quæ paulo ante ex Polluce descripsimus. Ergo si Budæum audias, Ægyptios & Æthiopus valgis fuisse cruribus ex Aristotele discimus; si Theodorum, pravis tantum pedibus eos laborasse probat hypothesis; utrumvis autem admittas, inde tuam everti explicationem contingit, unde tu illi subsidium parasti; nam si blæfitas nulla est, quæ poplitibus in exteriorem partem projectis pedes comparet, & in recto vestigio ingredientem hominem statuatur, vel perverse in antiqua tabula rudis artifex Ægyptiorum corpora adsimulavit, vel turpi lapsu pro cruribus pedes, pro varo valgum Aristoteles in quæstionem vocavit. Non tamen hæc ejusmodi sunt, quæ te facillime de sententia dejiciant. Ac primum, quod utrique adversariorum commune est, si τὸ βλαισὸν inferiores tantum corporis partes

H . invertit,

invertit, cur libro *de Animalium historia* scripsit Aristoteles, *flecti hominis brachia in posteriorem partem*, cum illa exceptione *πλὴν μικρὸν ἐβλάσωνται εἰς τὰ πλάγια τὰ ἑκπύς*. ; Blæstas igitur de brachijs etiam, ut loquuntur scholæ, prædicatur. Hoc communiter adversus ambos. sunt vero quæ etiam singulis separatim objicias ; nam primum quod attinet ad Theodorum, vel blæsum ad pedes recte contractum dicitur, quod ea propria sit vocabuli significatio, vel quod eum necessario sensum exoptulet dubitationis propositæ methodus. Sed tam angustis finibus ejus vocabuli notionem minime circumscribi clare intelligimus, cum ex verbis 2. libro *de Animalium historia* nuper prolatis, tum ex libro *de Animalium ingressu*, in quo septies repetitus ejusdem vocis usus, ad significandam cruris inflexionem plerumque adhibetur. Dubitationem vero, quam proponit Aristoteles, non esse ad pedes tantum referendam, & causa rei quæ γενικῶς redditur, & ipse prope sensus aperte demonstrat ; nam sive calor, sive moles membra distorqueat, qui in longitudinem porrectiores sunt artus, eos facilius vi aliqua adhibita à recto deduci necessarium est. Budæi vero sententiam non multo validioribus machinis & ipsam demoliaris ; nam cum dicit blæsum Aristoteli valgum esse, non animadvertit, si hoc verum sit, inde effici, ut Analyticæ artis vel inventor vel expolitor Philosophus logicas syllogismorum consecutiones ignorare videatur. Quid est enim ? crura Ægyptijs extrorsum flectuntur, quia caloris exsuperantiam
flexio

flexio cruris insequitur. At vel pueri cognitum habent, non commeari inter genera & species argumenti necessitatem. Præterea, si nihil blæsum est, nisi quod exterius inversum à naturæ rectitudine abscedit, cur ad eam brachiorum blæsitatem, cujus argumento superius usi sumus, addidit Aristoteles explanationis loco verbum illud *ἐκπῆς*? Profecto aut ille *περιλογίας* est accusandus, aut Budæus improprietas. Hæc singillatim adversus utrumque. Quemadmodum vero ad ea, quibus ambo suam tueri posse interpretationem videbantur, respondeamus, omnisque è medio difficultas amoveatur, hinc ut arbitror ducetur tutissima ratio. Cum præ rerum innumerabili multitudine omnis verborum penus magna semper laborarit inopia, impulit usum necessitas, ut quæ unius tantum rei propria vocabula essent, illa ad res plures significandas, certa quadam observata similitudine, audacter protraheret. Ex eo verborum genere *βλασιότης* est; nam vel omnem in partibus animalium ad incessum necessarijs à recto declinationem significat, vel ei tantum tribuitur, quæ definitæ alicujus partis est propria. utrumque vero genus, tam commune, quam proprium, pari divisione diducitur; nam vel ad ministri progressionis artus noxia flexione obliquantur, vel facilioris motus gratia sic à natura sunt instituti. Ita sex in genera blæsitatis abit. Nec vero difficile est ad singula, quæ enumeravimus genera, veterum scriptorum usum, & doctrinam accommodare; nam si pro varia sententiarum ratione verba diligenter

expendantur, primum blæsitatis genus adhibitum invenietur ab Aristotele in lib. 2. de historia Animalium. secundum, & tertium ab eodem in lib. de Animalium ingressu. quartum ab etymologico cum blæsum idem esse dixit quod *ἰσχυρικόν*. quintum à Galeno, & Polluce, sextum denique à Xenophonte, Alexandro, & Suida. Quodnam vero ad blæsi genus controversi problematis quæstionem referendam censebimus? Profecto ad illud, quod dubitationi parem esse responsionem ostendat, est autem responsio ejusmodi, ut causas inflexionis afferat nullam certam ad speciem contractæ. Quam vero in partem illa flexio vergeret in Ægyptijs, tu mira subtilitate ex veteri tabula demonstrasti. Quod si nostra quoque tempestate, iisdem terrarum in oris genitos, non valgis sed varis ingredi cruribus nos docuisses, nullam prorsus de tuæ veritate opinionis in animo cujusquam dubitandi ansam relictam existimarem. Habes, quod te expetere ostendisti, meum de tua conjectura judicium. Quod vero aliquando tibi dixi, multa esse in Platonicorum libris, quæ si familiarem ipsis philosophandi rationem sequi vellemus, de abditis rerum causis, deque abjunctis à materia mentibus, ex hac ipsa tabula depromi possent, id ejusmodi est, quod vel inanibus comminiscendis allegorijs, quales damnantur à Socrate, ingenij vires misere deterat; vel si quid etiam contineat, quod cognosci non inutiliter possit, ab ea tamen commentatione, quam tu tibi propositam initio nos monuisti, sit plurimum alienum.

NN Proximum subsellium occupat (nn) Isis, cui stans
 OO (oo) Osiris aviculam porrigit, alis veluti applauden-
 PP tem. post hæc Isidis (pp) effigies, cujus capitis orna-
 tus Loti Floribus & Perseæ folijs distinctus, faciem
 humanam Æluri habentem auriculas includit; cu-
 jusmodi & alibi visitur, quod symbolum & in vertice
 Sistrorum apponi testatur Plutarchus. Felis enim ob
 varietatem, vim noctu agendi, fœcunditatem, stas
 cum Lunæ vicibus oculorum auctiones. & immi-
 nutiones, Isidem indicabat, qua ratione inferius Fe-
 lem cum sistro conspicimus. muliebris vero facies,
 non sine mente, consilioque Lunæ cursum agitari
 QQ demonstrabat. superius pandit alienas alas (qq) Sca-
 rabæus, Solis imago, ejusdemque in cursu æmulus,
 in exuenda senecta Lunæ exemplar. ejus encomia
 cum alij collegerint, sufficere apposuisse hic antiquam
 Gemmæ scalpturam.

*De Iside, &
Osiride.*

*Clem. Alex.
lib. 5. Strom.
Horap. lib. 1.
Aristoteles
lib. 8. de hist.
anim. cap. 17.*

In ea Solis caput concinne Scarabæo impositum,
 quæ omnia serpens caudam vorans ambit, ut daretur
 intelligi fortasse, Orbis hujus lucem à Sole esse, qui sa-
 piente cursu vitam animantium moderetur. Accipi-
 RR tris caput, in imagine sequente, Osiridem (rr) veluti
 digito monstrat; ut enim refert Eusebius ἐν δὲ πάλῳ.

*Lib. de præp.
Evang. c. 3.*

πάλι colebatur ἱεραὴ πρόσωπον ἄνδρων ἄλκων lancea Typho-
 na interficiens. Accipitris faciem (cetera enim nostri
 instituti minime sunt) ipse ad Solem refert , cum ea
 Avis lucis & spiritus Ægyptijs symbolum sit : tum ob
 Alarum pernicitatem , tum ob vim in altiora tenden-
 di. imo Plutarchus Accipitris picturâ ab iisdem Ofi-
 ridem sæpe proponi refert. cujus rei rationes ab ipso
 ediscendæ. suspicari autem licet, à Zoroastre figmen-
 tum hoc invecum fuisse, cujus ἐν τῇ ἱερᾷ συναγωγῇ τῶν
 περσικῶν hæc sunt verba : ὁ ἦ θεός ἐστι κεφαλῶν ἔχων ἱερακῶν
 in quam sententiam Plutarchus narrat, Sai in vestibulo
 Templi Minervæ, Accipitris scalptura Deum præ-
 notari. hæc imagines D. Gregorius Nazianzenus
 portentosas & compositæ naturæ vocat ; ubi Nonnus
 notavit, se Alexandria vidisse perexigua quædam si-
 gilla (qualia & nos vidimus) caput Canis, Felis, Acci-
 pitrisve gestantia. de stella (s s) Sothi satis jam * di- s s
 ximus, ut etiam de (t t) Oro †, cujus imago cum A- TT
 nubide (v v) & Iside (x x) ad Minucij Felicis verba v v
 mirum in modum facere videtur ; ea sunt : *Isis perdi- xx*
tum filium cum Cynocephalo suo & calvis Sacerdotibus lu-
get, plangit, inquit. subdit : mox invento parvulo gau-
det Isis, exultant Sacerdotes, Cynocephalus inventor glo-
riatur. Anubiden, quem minus proprie Cynocephala-
 lum vocant Minucius, & Tertullianus, refert Dio-
 dorus, Osiridis filium fuisse, usumque canis insigni.
 inde videtur natum, ut canino capite fingeretur. Plu-
 tarchus Osiridis, & Nepthyos filium facit quem Isis
 à matre expositum sustulerit, custodemque perpetuo
 habue-

Refert Eu-
 seb. lib. 2.
 præp. Evang.
 cap. ult.

11. invec.
 in Julian.

* Pag. 31.

† Pag. 25 &
 seqq.
 In Octavio.

Tertul. in
 Apol. cap. 6.
 Diod. lib. 1.

habuerit: eundem præterea esse cum Horizonte, & Saturno, Hecatenque imitari numen cœleste, & terrestre. sunt qui Mercurium appellarint, veluti Servius, & Appuleius. imo Lucianus scribit, Mercurium, postquam Isidi in Ægyptum trananti præivisset, ex adolescente Cynoprofopum factum. hac de causa Anubidis gestamen fuit *κηρύκειον* Mercurij inventum. Anubidis anathemata Cynocephali fuerunt; ex quo videtur factum ut ab his non distingueretur. fuit is Osiridis, atque Isidis custos, ad canis naturam apposite. inde apud Virgilium, Ovidium, Propertium, Prudentium, & Avienum, latratoris, latrantis, & caniformis epitheto notatur. Juvenali derisor appellatur; quo tamen loci, si antiquorum exemplarium fides accederet, derisor magis placeret: ad canem eximie. nec aliud numen intellexit Prudentius.

*In fine viij.
Æncidos.
In Dial. No-
ti & Zeph.
Lucian. in
Toxari &
Nummi ve-
teres.*

*Virgil. Æ-
neid. lib. 8.
Ovid. Me-
tam. lib. 9.
Propert. El.
10. lib. 3.
Prudent. in
Apotheosf.
Avienus in
Arateis
Phænom.
Juven. Sat. 6.
Prudent.
Lib. 2. cont.
Symm.*

*Quasdam victa dedit capitis Cleopatra canini
Effigies. -----*

Fuit individuus Isidis comes quod præter Minucium Felicem & Tertullianum locis proxime citatis, indicat Avienus.

Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis.

Extat apud nos in Ædibus Rhamnusijs græca vetus Inscriptio, quam hîc apposuisse non omnino ineptum arbitror.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
 ΑΝΤΙΟΧΕΥΣ ΜΕΛΑΝΗ
 ΦΟΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΝΙΑΣΙΝ
 ΤΟΥ ΠΑΣΤΟΦΟΡΙΟΥ
 ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ
 ΤΕ ΤΟΙΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
 ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΓ
 ΚΑΥΣΙΝ ΤΩΝ ΘΥΡΩΝ
 ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΜΟΧΘΟΥΣ
 ΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΟΙΧΟΙΣ
 ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠ ΑΥΤΟΙΣ ΣΑΝΙΔΑΣ
 ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΙΣΙΔΙ
 ΑΝΟΥΒΙΔΙ ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ
 ΕΗΙ ΙΕΡΕΩΣ ΣΕΛΕΥΚΟΥ
 ΤΟΥ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ
 ΡΑΜΝΟΥΣΙΟΥ

Isis Tabulam fere concludit, cui (γγ) Leo-^{ΥΥ}
 ninum caput impositum, eadem prope de causa,
 qua Osiridi vidimus Ibis caput concinnatum. Sol
 enim Leonis vultu fingebatur, inquit Lutatius
 Placidus, vel quod hic Deus ceteros vi nominis
 & potentia excellat, ut inter reliquas feras Leo;
 vel quod sit rapidum animal. & de hoc, vel non
 absimili simulacro, sensisse videtur Minucius,
 Felix, dum inquit; de capro etiam, & homine
 mixtos Deos; & Leonum, & canum vultus Deos
 dedicatis. Arnobius & ipse; inter Deos videmus
 Leones, torvissima facie, mero oblita minio, & no-
 mine

*Ad secun-
 dum Theb.*

*In Octavio.
 Lib. 6. adv.
 Gent.*

mine frugifero nuncupari. Tertullianus etiam ; *sed* Apolog. t. 16.
 illi debebant adorare statim biforme numen , quia &
 Canino & Leonino capite commixtos , & de Capro &
 de Ariete cornutos , & à lumbis Hircos , & à cruri-
 bus Serpentes , & plantá , vel tergo alites Deos rece-
 perunt. hinc desumpsit argumentum Porphyrius , ad Lib. 4. de ab-
 sim.
 hæresin suam defendendam ; ad simulacrorum vi-
 delicet compositionem quodlibet animal cum ho-
 mine assumptum olim fuisse , veluti cum humano
 corpori facies avis cujuspian , Leonisve jungere-
 tur. huc respexit Lucianus λεονπικεφάλης ἀνδρώπης In Hermeti-
 mo.
 recensens. Romæ quidem extat marmoreum signum,
 quod quia hoc nostrum æmulari videtur , hîc bo-
 no publico evulgamus , acceptum à HIERONY-
 MO A L E A N D R O , eruditissimo adolescente ,
 contubernali olim nostro , cui volentibus Musis ,
 Juris humani & divini penetralia invisere feliciter
 contigit.

Explicatio
Limbi.

Tabulæ interpretatione absoluta, ad Limbum accedamus. incipiemus autem ab angulo, qui sinister superior inscriptus est, in quo ¹ Felis cum Sistro, Sacrum Isidi animal, cujus ut fœcunditas exprimitur, testes Osiridis superne adjecti sunt. hujus animantis sepulcra in urbe Bubasti fuerunt, ubi Diana colebatur, ut minus vere videatur dixisse de Ægyptijs Juvenalis.

Metod. lib.2.

Sat. 15.

Oppi-

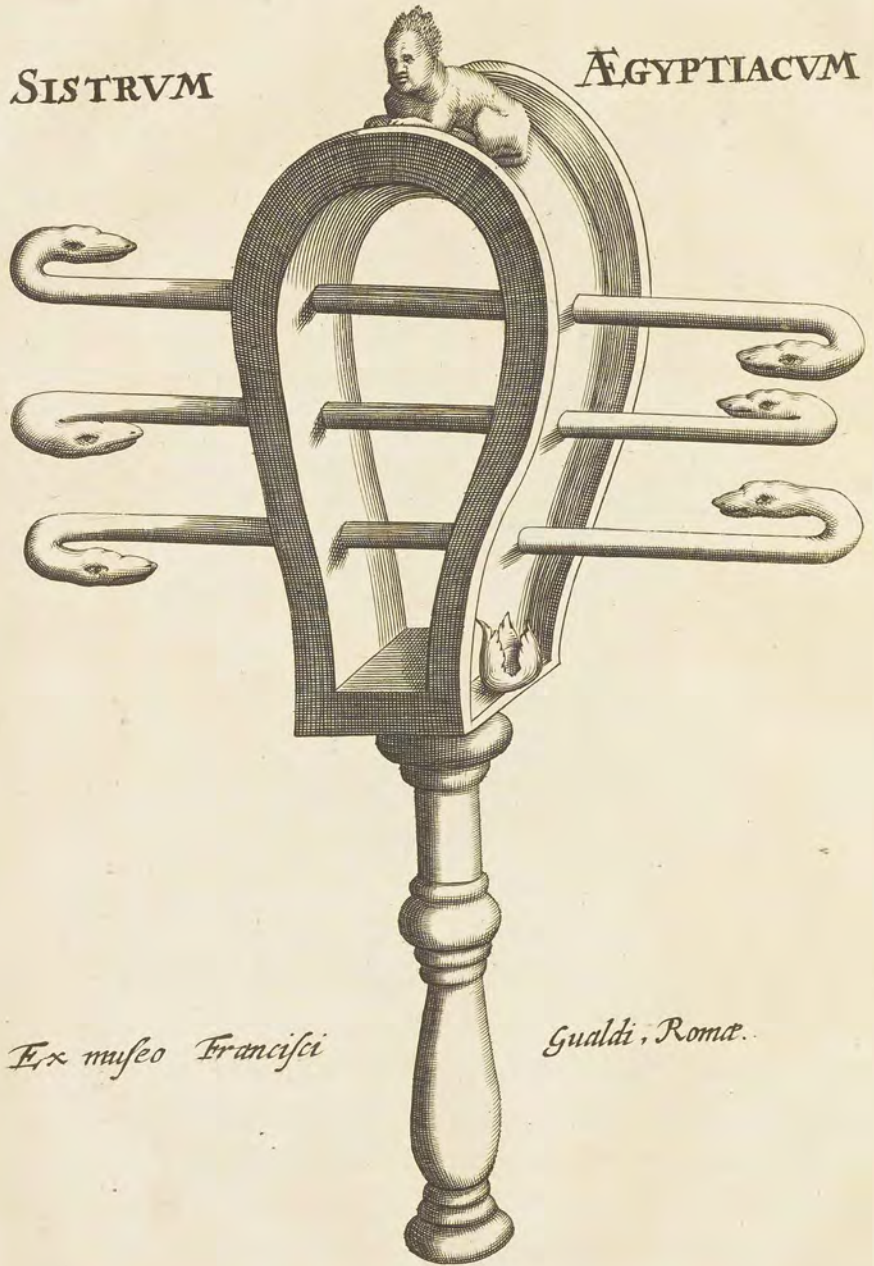
1871

1871

SISTRVM

ÆGYPTIACVM

Ex museo Francisci

Gualdi, Romæ.

Oppida tota Canem venerantur, nemo Dianam.

Sistrum ad amussim (ut inquit) delineavit Lib. II. Met.
 Appulejus, inquit; *dextra quidem ferebat areum
 crepitaculum, cujus per angustam laminam, in modum
 balthei recurvatam, trajecta mediae paucae virgulae, cri-
 spante brachio, tergeminos jactus, reddebant argutum so-
 norem. non enim persuadent mihi qui putant his ver-
 bis Crotalum describi. at crepitaculum appellat. re-
 cte id quidem Martialis.*

In Apopho-
retis.

CREPITACULUM.

*Si quis plorator collo tibi vernula pendet,
 Haec quatiat tenera garrula Sistra manu.*

ante Martialem Propertius.

Lib. 3. ele-
gia 9.

Romanamque tubam crepitanti pellere Sistro.

Ovidius.

----- *crepuitque sonabile Sistrum.*

Et ut concludam, nemo erit, qui Plutarchum de
 Sistro loquentem legerit, & Gemmas Nummosque
 antiquos pertractaverit, qui non mecum sentiat. licet
 enim Sistrum aliquando ab hac specie variaverit ali-
 quantisper, à Crotalo tamen longe abfuit. Sistrum
 vero vel motum, & ortum rerum indicabat, ait Plu-
 tarchus, vel Nili accessum & recessum, ut ait Servius.
 nisi dicamus denotasse Hirundinis garrum, in quam,
 Ægyptij fabulabantur conversam Isidem, ut necem
 Osiridis, cujus cadaver prope Byblum invenerat, At VIII.
Æneid.

Plutarchus. commodius lugeret. præluceat nonnihil ad hunc intellectum Minucius Felix ita scribens; *Despice Isidis ad hirundinem Sistrum, & dispersis membris inanem tui Serapidis, sive Osiridis tumulum considera, denique sacra ipsa, & ipsa mysteria, invenies exitus tristes, fata & funera, & luctus atque planctus miserorum Deorum.*

Plin. lib. 10. cap. 33. Isidis autem aves videntur fuisse Hirundines, quæ insulam, juxta oppidum Copton, eidem sacram, ne laceret amnis, incipientibus vernis diebus, muniunt opere, palea, & stramento rostrum ejus firmantes, continuatis per triduum noctibus, tanto labore, ut multas in opere emori constet. Fuit vero Sistrum peculiare Isiacorum gestamen, quo Typhonem arceri credebant. & hoc Isidis imitatione, quam Ovidius Val. Flaccus, Appulejus, Nummi veteres, & reliqua antiquitatis Analecta cum Sistro delineant. qua de re Siftratam turbam appellavit Martialis Isiacos teletas.

Plutarchus. Lib. 12. epi-
gr. 29.

*Linigeri fugiunt calvi, sistrataque turba
Inter adorantes quum stetit Hermogenes.*

Præit ² Accipiter, cui impositum Ori caput, è cujus mento dependet Serpentis cauda, nisi ego male conjicio, acumine videlicet in mentum infixio, seu vice versa, ut alibi conspeximus. præcedit Accipitrem ³ Leo, à quo Leontopolis desumpsit nomen, imo eidem ut Deo templa erecta sunt. Heliopoli tamquam Vulcano, & Soli sacrum animal in Templi vestibulis alebatur, ut scribit Ælianus, qui causam fam

*D. Hieron.
contra Jovian.
lib. 2.
Ælianus
lib. 12. cap. 7.*

fam inquirens, cur Leo ignem paveat, respondet, interioris ignis plenum esse, ideoque exteriorem horrere. Empedocles autem apud eundem, felicissimam prædicat conversionem ex homine in Leonem: ut hinc arripuisse ansam videatur Appollonius, fabulandi, Amasidis animam in Leone latere, cui Sacerdotes sacra fecerunt, quemque vittis tenisque exornarunt. membra ejusdem anteriora Igni, posteriora Aquæ Ægyptij assignabant; quia, scribit Macrobius, validus est Leo pectore & priore corporis parte; at degenerat posterioribus membris: in hoc etiam Solem imitatus, cujus vicem in veteribus Nummis radiato capite tulit; concinne ad historiam, quam recitat Macrobius, de Leonibus videlicet, immisissisque in Regias naves radijs, quales in Solis capite pinguntur. Succedit ⁴ Flos, qui diligenter in-
 4 tuenti Melilotinus videatur. Porro Melilotus Nili, & extremarum terræ orarum foetus, Osiridis & Nephthyos germen fuit, quo Osiris coronatus incessit: ideoque pro fastigio Osiridis testes eidem imposi-
 5 ti sunt, quos ipsemet ⁵ Osiris genu flexo veneratur.
 6 sacram ⁶ aspidem alatum, cui Accipitris caput adjectum, Pierius Valerianus Basiliscum interpretatur. in-
 7 fra hanc videtur ⁷ Tauri caput, nisi quis Bovis foeminae malit; tum Perseæ ⁸ arboris folium. fuit autem hæc arbor Isidi sacra, quod ejus folium linguam referret, fructus Cor. sola præter hæc Nili aqua gaudet. hæcque cultus rationes ignorasse videtur Socrates apud Cassiodorum, qui proceritatem, & speciem

*Philos. l. 5. de
 vita Apoll.
 Macrob. l. 1.
 Saturn. c. 21.
 Idem cap. 20.
 Plutarchus.
 Pierius l. 14.
 Hierogl.
 Plutarchus.
 Eracastorius
 tamen vir in
 signis Came-
 si Deo sacra-
 tam cecinit
 in Poëmate,
 quod Jose-
 phum inferi-
 pserit.
 Pausanias E-
 liacor. priore.
 Socrates l. 6.
 histor. tri-
 pavi. ubi de
 Persea. Her-
 mopoli
 Thebaidis
 frustra ergo
 notavit Æ-
 lianus, l. 10.
 cap. 22. Per-
 sea Ampol-
 lonopoli pe-
 culiarem
 esse, sibi met
 parum con-
 stans lib. 11.
 c. ult. ex ea-
 dem arbore
 victoribus
 Dionysiacor-
 um Coronæ
 parabantur,
 ut elicio ego
 ex Callixe-
 no Rhodio
 apud Athen.
 lib. 5.*

tantum in ea notavit. ⁹ Rana demum Scabello infidet, supra quam plana illa rotunditas in Apicibus facris frequens, quam ¹⁰ Serpens fere totam ambit. ¹⁰ præit hæc omnia alata ¹¹ Sphynx, cuius meminerunt Palephatus, & Ælianus. alioqui Ægyptij ex Leone & Virgine Sphyngas perficiebant, quales Romæ spectamus è regione Panthei, & in hortis Calliopeijs. ea scilicet de causa, quod Quintili & Sextili mensibus, quorum tutela Leo, & Virgo sint, exuberet Nilus. ita Bellonius, qui addit Monstra hæc Herodoto Androsphyngas vocari. inter Simias numerat Solinus, villosas comis & mammis prominulis affirmans. at Aufonius, & Appollodorus tricorporum, ut hic videmus, asseruerunt. Sed cur ita frequentes hic appositæ? ut sacrorum doctrinam innuerent latitare; qua etiam de causa pro foribus Templorum eas collocabant: ut docerent præterea Deum & amandum, & timendum esse: feræ enim & hominis imaginem Sphyngas gerere, itaque Deum impijs ferum, justis humanum esse. & hæc Pictorum licentia Poëtarum figmento auctoritatem conciliavit, Thebanam videlicet Sphyngen ænigmata proponentem iter cum viatorum discrimine infedisse. ipsa enim ænigma cum esset, haud mirum, si ænigmata discutienda proponeret. Gryllus tamen apud Plutarchum ex hominis & bestię coitu Sphyngas enatas ratiocinatur. mox occurrit ¹² Apis Navigio vectus, quale forsan θαλαμηγόν ναῦν appellat Diodorus. licet enim οἰσημα κεχρυσωμένον mini-

*Palephatus
de incredibil.
hist.*

*Ælianus
lib. 12. de
hist. ani.
cap. 35.
Idem lib. 12.
cap. 7.*

*Ita Bellonius
in lib. de ad-
mirab. anti-
quor. oper.
præst. cap. 2.*

*Anton. Au-
gust. Nu-
mism.*

*Dial. 3.
Michael
Mercatus
de Obelisc.*

*cap. 11.
lib. 2. obser.
cap. 45. & 46
Cap. 30.*

*In Mono-
syllabis.
lib. 3. Bibl.*

*Plutarchus.
Clem. Alex.
lib. 5. Strom.*

*lib. 1. par. 2.
cap. 4.*

me adfit, id factum videtur, ut Apis magis conspicuus sit. & ut nihil quod in mentem venerit indictum sinamus, placuit olim, quod modo abdicamus, hoc navigium Barin esse, cujus meminere Diodorus Siculus, Porphyrius, Jamblichus, & Propertius lib. 3. Elegia. 9.

par. 2. cap. 5.
& 6. apud
Theodore.
serm. 3. de
myster. E.
3pt.

*Romanamque tubam crepitanti pellere Sistro,
Baridos & contis rostra Liburna sequi.*

- 13 Videbatur enim hic nescio quis exprimi (13 O-
firis fortasse) qui sedens in puppi, conto navigium
impellit, quod forsan ab ejus navigij structura, quod
Herodotus Barin appellari testatur, non omnino re-
cedit. accedebat, hinc appellatum videri montem
illum insignem Armeniae regionis, in cujus cacumine
post cataclysmum Arca Noë confedit. Nicolaus e-
nim Damascenus montem illum Barin vocat: nisi ve-
limus id illi nomen ob altitudinem obtigisse, cum
Βάρεις Turres appellatas sciamus: at, ut semel monui-
mus, seponimus hæc omnia, quæ Divinationem po-
tius, quam ingenij acumen aliquod sapiunt. mirum
autem videtur, ut hoc obiter dicamus, quod de Arca
Noë narrat Epiphanius, ejus reliquias sua etiamnum
ætate superfuisse; quod & notavit Abidenus Mna-
seas, & Neoterici quidam, qui & hodie manere serio
14 adfirmant. Navigij nostri puppim ornant 14 penna,
15 sacra 15 serpens, & nobilis ille 16 frutex, qui Isidis
16 capillo nomen debet. in Prora sedet 17 Isis Lunæ
infi-

Enterpe.

Apud Euseb.
lib. 9. præ-
par. Evang.
c. 4.

In panario.
Apud Euseb.
loc. cit. vide
& D. Hieron.
de loc. Heb.
in princ.
Ioh. Laurent.
Anania
Cosmogr.
trac. 2.

insignibus insignis. porro extra cymbam ¹⁸ Osiris, ¹⁸ qui cum Iside, Oro, & Anubide limbum univ-
 sum passim distinguit, ¹⁹ Accipitrem veneratione ¹⁹
 dignum esse monet. Accipiter enim Appollini, ac
 si dicas Osiridi sacer fuit; & Solis præterea sym-
 bolum. est enim igneus & vim habet interimendi in-
 quit Clemens. imo Ælianus inter alia quædam no-
 tavit, hanc avem ab Ægyptijs, etiam mortuam, ut
 divinam suos Tripodas habuisse. hanc Tentyritæ
 sanctissime colebant ob pernicitatem, & vim ad
 Ignem, ut diximus, proxime accedentem. Coptitæ
 oderant veluti Crocodilorum hostem acerrimam.
 hinc autem nutare videtur Canon ille apud Strabo-
 nem, ab Ægyptijs omnibus peræque coli ex terre-
 stribus Bovem, Canem, Felem: ex volatilibus Ac-
 cipitrem, atque Ibin, ex Aquatilibus Lepido-
 tum, & Oxyrinchum. quæ si vera sunt, mirum
 videtur hos pisces nullibi in Tabula nostra specta-
 ri. auget dubitationem Plutarchus, qui eos præ
 alijs Piscibus execrabiles Ægyptijs fuisse tradit.
 de Oxyrincho tamen aliter Ælianus. erant autem
 in Ægypto sacrorum Accipitrum curatores, ut
 & reliquorum animalium sacrorum altores, quo-
 rum munera apud Diodorum legas. huc pertinet
 mansio Hieracon apud Antonium, nomen forti-
 ta, ut aliæ pleræque, ab animalibus sacris. ²⁰ Ca- ²⁰
 prinum caput, vel Mercurij symbolum est, ex
 Marciano Capella, apud quem Caprea cum alijs
 quibusdam in ejus Dei gratiam proponitur; aut Ca-
 pram

*Porphyr. l. 4.
 de abstin.
 quem vide.*

Lib. 5. Strom.

*Lib. 11. hi-
 stor. an. c. 35.
 Ælian. l. 10.
 cap. 24.*

lib. 17.

*Ælianus l. 7.
 cap. 9.*

*Diodorus l. 1.
 par. 2. cap. 4.
 Accipitres
 & hodie in
 Ægypto
 frequentes
 sunt.*

*Bellonius l. 2.
 obser. cap. 36.
 Marcianus
 lib. 2. de
 Napt. Phil.*

pram indicat, cui Ægyptij ex Theodoretō divinos honores detulerunt. quod ad Hircum attinet, fuit is ut supra narratum est Pani sacer ea ratione, qua Priapus inter Deos relatus, ex appetentia videlicet infesta generandi

Serm. 7.

Theodoret. Serm. 3.

O miseræ hominum mentes, ô pectora cæca!

Vere hujusmodi deliria dum exagitaret, scripsit Arnobius; si contemptor aliquis numinum, & sacrilegi pectoris immanitate furiosus, intendisset animum maledicere Dijs vestris, auderet in eos quidquam gravius dicere, quam ista prodit historia, quam veluti quiddam mirabile Commentarij contulistis in formulam? at hosce Commentarios quam speciosis titulis exornabant! fuit qui Libros *Θεολογικῶν* inscriberet. alij Indigitamenta, Rituales, & Augurales libros, Commentarios sacrorum, Rerum divinarum, Religionum, Pontificalium Quæstionum. alij alia, propter quæ curioso Lectori non respondere vadato, & perdere litem operæ precium esset. his affinia fuerunt famosa illa Gnosticorum, & Carpocratianorum dogmata, quibus humano semini veluti rei sacræ cultus accessit, & pecudum more promiscui concubitus recepti. & hinc natum videtur, ut Fronto quidam, perfrictæ frontis homo, objecerit Christianis incesti convivij notam, & adorata Sacerdotis virilia, quod tamen Vir * illustrissimus ad Exomologesin acute retulit: & quidem hæc

Lib. 5. advers. Gent.

Asclepiades

mendesius

apud Suet.

Pontificales

libri apud

Prob. in Geor.

& Arnob.

lib. 2.

Censorin. de

die Nat. c. 7.

Cic. lib. 1. de

divin.

Festus. Ne-

tere.

Macrobi. l. 3.

Saturnalium.

Epiphanius.

Clem. Alex.

lib. 3. Strom.

Theod. Hæ-

ret. fab. lib. 1.

Apud Minuc.

Felicem.

** Cas. Davon.*

to. 1. Annal.

K

omnia,

detur, in qua stat Urceus è Silanis duobus aquam
 in modiolos effundens. Urceo superne infixæ Crux
 Sarapidem notat, in cujus adytis hoc signum olim
 compertum diximus. Modiolos ad eundem pertine-
 re jam pridem ostendimus. at Sarapis per Aquæ effu-
 sionem consueverat excitari. in Osiridis pompa vas
 24 Porphyr. l. 4.
de abstin.
Plutarchus.
 aquarium præcedebat; in Isidis, amphora, quam hy-
 25 Apul. lib. 11.
Metamorph.
Vitruvius in
Prohem.
lib. 8.
 driam videtur appellare Vitruvius. de 24 Canopo,
 quem 25 hieracosphynx amplexatur, & præferre vi-
 detur, præter Poëtas, apud quos frequens ejusdem
 mentio est, ita Eusebius *lib. 2. histor. Eccl apud Rufi-
 num*: ipsius (Canopi videlicet) simulachrum pedibus
 perexiguus, attracto collo, & quasi sugillato, ventre
 tumido, in modum hydriæ, cum dorso æqualiter te-
 reti formatur. Epiphanius præter hæc affirmat, Ca-
 nobum Menelai Governatorem, ejusdemque uxore
 Eumenuthin Alexandriæ sepultos, coli ad Ri-
 pam Maris, XII. ab Urbe lapide, in ostio videli-
 cet Canopico, de quo Veteres Geographi consulen-
 di, Strabo præsertim, qui & ab Epiphanio in loco-
 rum intervallo discedit, & cum ipso Canopitarum
 mores, & sacra luxuriæ, nequitiaque comperta
 scribit. Aristides tamen nobilis ille Sophista, ex *Æ-*
 gyptij Sacerdotis sermone, serio negat, Canobum à
 Menelai Governatore nomen traxisse. multis enim
 ante seculis, quam appelleret eo Menelaus id nomi-
 nis ei loco fuisse. eundem hujus vocis sonum aliter at-
 que Græci efferant, pronunciaffe; ut hujus forsan
 loci sit, quod monuit Quintilianus, Ciceronem
lib. 1. in flit.
cap. 5.

*Aristoteles
lib. 2. de re
familiari.*

Canopitarum exercitum dixisse, at ipsos Canobon
vocare. vocabuli interpretamentum idem ille Sacer-
dos aiebat esse aureum solum, ea ratione (si divina-
re licet) quod ibi olim ante Alexandrum mercato-
rum conventus ageretur. supradictis calculum adje-
cit Plutarchus, qui improbat Canopum Gubernato-
rem appellantes. & hæc speciose magis dicta, quam
vere. cum enim ethnici homines viderent detegi
Christianorum scriptis, quicquid ipsi olim veluti fa-
crum coluerant, ut veritati obicem opponerent, rem
alio trahere conabantur. Frangit hic sese limbus, ver-
gens ad inferiorem partem, in qua notandus vide-
tur Leo ²⁶ procumbens cum arietinis cornibus, a ²⁶
piceque Lunari. quæ omnia non incommode inter-
pretari possimus, si dicamus Lunam non nisi post
occidentem Solem conspicuam esse. ut missas facia-
mus toties inculcatas Solis, & Lunæ; Osiridis & Isi-
dis relationes. restant in hoc limbi segmento. ²⁷ Si- ²⁷
ren, cum alis quaternis, Hieracosphynx ²⁸ alata & ²⁸
²⁹ Ibis, quam graphice delineavit Cicero his ver- ²⁹
bis; *Ibes maximam vim Serpentium conficiunt, cum
sint aves excelsæ, cruribus rigidis, corneo proceroque ro-
stro.* fuit hæc Isidi sacra Avis, tum quia ad Lunæ ra-
tionem, quam pennarum etiam. variete exprimit,
ova fingit; tum quia tot diebus ova excludit, quot
Luna crescit & decrescit. ejusdem intestinum Luna
deficiente comprimitur. ad hæc extra Ægypti fines
non progreditur, exportata vitam citius, quam pa-
trij foli desiderium abjicit. Consecrationis causa
fuit

*Lib. 1. de Na-
tura Deor.*

*Ælian. lib. 2.
hist. an. c. 38.
Plutarchus,
& Clem. 5.
Strom.*

*Ælian. l. 10.
cap. 30.*

fuit utilitas. Serpentibus enim alatis ex Arabia in Ægyptum adventantibus obviam procedens, eas conficit, earumque ova disperdit, ut patet ex Herodoto, Plinio, Solino, Juvenale. qua potissimum de causa capite pœnas luebat, qui etiam imprudens Ibin occidisset ait Herodotus, qui sanctionem hanc etiam ad Accipitrum necatores protendit. de Ibide testatur eadem Diodorus, additque oculatus testis eandem pœnam manere æluri etiam involuntarios interfectores. adjungit Cicero V. Tusculana Aspidem, Canem, Crocodilum. verè ergo Pomponius Mela, colunt (Ægyptij) effigies multorum animalium, atque ipsa magis animalia : sed alij alia, adeo ut etiam quædam eorum per imprudentiam intermisse capitale sit. hac superstitione prudenter usus est Cambyfes, dum Pelusium oppugnaret. cum enim Ægyptij missilibus ejus exercitum vexarent : is κύναις, περὶβαλά, αἰλέραϊς, ἰβείαις ante agmen utili consilio collocavit. Ægyptij enim jaculari destiterunt. tot vero labores Ibis incassum obibat, si vera sunt quæ prodit Theophylactus Simocatus homo Ægyptius, Ægyptios videlicet ejusdem ovis insidiari, ne scilicet cum venenivora sit malum aliquod pariat. Ibis pollutas aquas eo usque refugit, ut non alia sese abluerent aqua Sacerdotes, quam ea, cujus avis hæc bibendo puritatem approbasset. cum Crodilo eas inimicitias gerit, ut ejusdem pennarum contactu, si Æliano credimus, Crocodilus statarius efficiatur. Simocatus vero idem de Serpentibus

Lib. 2.

Lib. 1. par. 2. cap. 4.

Lib. 1. cap. 4.

Poliæn. lib. 7. Strateg.

Quæstio. Phys. 14.

Plutarchus.

Ælian. lib. 7. cap. 40. Lib. 10. c. 30.

tibus scribit, cuius testimonio libens subscribo, cum inter Ibin, & serpentes magnæ intercedant, exque naturales ut diximus inimicitæ. usum insuper Clysteris invexit, & inter sacras scalpturas multiplici argumento recepta est. ideoque in tot benefactorum gratiam prope Hermopolin mansio fuit, quæ ab Ibide nomen duxit. his ut par erat perpensis, mirum non erit, quod Cornel. Strabo notavit, Alexandria ad fastidium usque Ibides frequentes fuisse. præit Ibin ³⁰ Aspis, cui præter Isidis caput, Alæ quoque alienæ adjectæ sunt. quæ species facit, ut mihi succurrat modo Dracunculus ille, quem Alexander Abonotichita, egregius ille impostor, in mimicæ divinationis usum comparaverat. & quidem, ut obiter moneamus, Plani illius festivæ imposturæ aliquid commune habent cum oraculo Jovis Heliopolitani, quod absentibus, non resignatis codicillis, rescribebat. ducit agmen huiusmodi bestiarum ³¹ Gal-
lina, sive ea Mauritana, sive Meleagridum è genere sit, quæ cum Alis expansis, & Uropygio, caudaque eam sacæ Vestis speciem pene repræsentat, quam Pluviale vocant ab antiquorum Penula desumptam. Defleçit hic iterum Limbus, ut infimam Tabulæ partem ambiat. ibi inter cetera eminent O-
rus ³² decumbens in lecto, quem Callixenus Rhodius Sphingopedem apud Athenæum appellasset. sub lecto Canopi tres, Canis seu Lupi, Accipitris, & Hominis capite insigniti. de Cane * inferius. nunc de Lupo (si tamen is Lupus est) agemus. Delphi Lupum anima-

Cicero lib. 2. de Natura Deor. Plin. lib. 8. cap. 27. Antoninus itinerario.

Lib. 17.

Apud Lucianum in Pseud.

Macrob. l. 1 Sat. cap. 23.

Lib. 5.

** Pag. 80. 81.*

animatam Solis imaginem olim venerabantur, quia hoc animal, ut exponit Macrobius, omnia corripit ad instar Solis, qui radiorum vi omnia ad se trahit. hinc Apollinis Lycij cognomentum. hinc Ægyptiorum Lycopolitana superstitio, Apollinem, & Lupum pari prosequentium cultu. unde natum ut Lycocotonon herbam in Ægyptum importari vetuerint. hinc Lycos oppidum, & Lycopolitis præfectura. Græcis tamen aliter visum, qui Apollinem Luporum interfectorem coluerunt. hisce transvectis accedit Bos 33 33 foemina, ni fallor, quæ ut ait Solinus Apistostenditur in anno semel: & ipsa non absque certis insignibus. quæ ut inventa, & oblata est, eadem die statim neci datur. suadet Gallina quæ expansis alis ita dorso ejusdem, ut Isidis vertici insidet. præter hæc in Hermopolite nomo Veneri Sacram Vaccam venerabantur. in univèrsa Ægypto Boves foeminas in Isidis gratiam colebant. hæc minimo excipit intervallo 34 34 Avis procumbens, cum Osiridis capite, quam si Ibidem esse fateamur, indicio erit, non absque Dei munere & mente ferri Ibides in exitium anguium pinnatorum. 35 35 Androsphinx hanc contuetur, ut rem forte mysteriorum ambagibus involutam indicet. & sane, in hoc Monstro novum quidpiam cernimus, barbam videlicet, cujus in tota Mensa nullibi vestigium extat. nisi dicere libeat id in Hirci gratiam præstitum fuisse, quem turpe erat inter imberbes Apparitores conspici, imo majus miraculum videtur barbam Hirco demptam fuisse, Sti-

Ælian. l. 12. cap. 37.

Lib. 1. Satur. cap. 17.

Ælian. lib. 9. cap. 18.

Johan. Cas- sian. lib. 4. de instit. renunc. cap. 23.

Plin. lib. 5. cap. 9.

Phurnutus, de Natura Deor.

Julia. Avel. de cognomin. Deor. lib. 1. cap. 4.

Cap. 35.

Ælian. l. 10. cap. 28.

Herodotus lib. 2.

Stipatoribus non item. utcumque sit, in Cymba, quæ
 superiori illi è regione respondet, cernimus ³⁶ bicipi- 36
 tem Hircum, qualem Bocchori apud Ægyptios re-
 gnante extitisse scribit Ælianus. & nisi jam dudum
 parum firmas conjecturas ablegassemus, non deessent
 speciosa saltem argumenta, quibus hunc Ægyptio-
 rum Janum esse assereremus. Cymbæ tutela sunt Per-
 seæ ³⁷ fructus, Accipitris ³⁸ caput, & sacra ³⁹ Ser- 37
 pens, quæ omnia ⁴⁰ Osiridem indicant, qui utrobi- 38
 que Portitoris vicem gerat. accedunt ⁴¹ Phœnico- 39
 pterus, Isidis ⁴² apex & ante ⁴³ Cercopithecum ge- 40
 nua flectens ⁴⁴ Anubis, mox ⁴⁵ Scarabæus cum O- 41
 siridis capite, quod unum ad implendam fabulam 42
 deerat. idem caput ornant Isidis insignia, eo mysterio, 43
 de quo superius verba fecimus. Scarabæum excipit 44
⁴⁶ Canis, cujus ope Isis maritum conquisivit. ideo- 45
 que Canes præire pompam in ejusdem festo consue- 46
 verunt. addamus ex Æliano cælestis canis exortu Nili
 alluvionem incipere, quam nullis non lætitiæ gene-
 ribus Ægyptij excipiebant, ut ex Aristenæto Rhe-
 tore narrat Nonnus, cui subscribunt Eusebius, &
 Heliodorus. qui scribit Nilum, quem ipse Osiridem
 appellat, ab iisdem pro Deo colli. quod cernimus, &
 in veteri nummo apud JOANNEM MOCENI-
 CUM Patricium Venetum.

*Lib. 12. hist.
an. cap. 3.*

*Diodorus Si-
cul. lib. 1.
par. 2. cap. 4.
Lib. 10. c. 46.*

*Ad 11. in-
vefliv. D. Na-
zianz.
Lib. 4. de vi-
ta Const. cap.
25.
Lib. 9. Æ-
thiopic.*

Ut apposite cecinisse videatur Parmeno Byzantius apud Athenæum. Lib. 5.

Αἰγυπτιε Zeū Neīle.

Nec deerant qui crederent Isidis lachrymis Nilum augeri, ut ex homine Phœnice se inaudivisse testatur Pausanias. scribit autem Johannes Leo Afer In Phœnic. etiam nunc in Ægypto manere ob Nili peractam feliciter alluvionem festos dies septem illi Genti celebres, quos ab antiquorum ritu manasse & ipse notat. de Memphiticis canibus, ut ad semel cœptam narrationem redeamus, mirum quidpiam refert Ælianus, in commune prædam exponere, & Deorum simulacra, quod & Horapollo de omnibus notavit, inconniventibus oculis intueri. Lib. 7. c. 18. Plutarchus vero scribit, canem Mercurij nomine Ægyptiace appellari. id fuit Ciceroni, & Lactantio *Thoth*, vel *Thoyt*, Eusebio *Taaut*, Lib. 3. de Nat. Deor. Lib. 1. de fal. vel. cap. 6. Lib. 2. præp. En. cap. 6. facili & recepto transitu vocalium AU in O. ejus vocis vestigium etiam hodie Ægyptij retinent. ut enim mihi narrare consuevit Vir Excellentissimus PROSPER ALPINUS, Ægyptij, ut Canes ad diripienda proposita cibaria provocent, inclamare consueverunt *Tao*, *Tao*. imò conjicere licet, hinc

L manaf-

manasse vernaculam vocem *To, To*, qua canes interdum allicimus. neque vero ab instituto nostro alienum erit, si mendacij arguamus Plutarchum, qui Canem refert divinos honores amisisse, quod Apidis à Cambyse projecti cadaver depastus esset. ut enim Herodotum missum faciamus, qui disertis verbis scriptum reliquit, *Apin Cambyse inscio tumultatum, cum sauciatus femur in templo jacens extabuisset*; quod ad Canem attinet, præter Diodorum, & Josephum, satis aperte cecinit Juvenalis.

De Iside, & Osiride.

Lib. 3.

Josephus lib. 2. contra Apionem.

Sat. 15.

Oppida toto Canem venerantur -----

Hujus gratiæ data sunt Cynopolitis Nomos, & *κυνών* oppidum prope Thmuin, ubi Anubis colebatur, canibusque honor & sacra cibaria constituta erant. in postrema limbi sectione occurrunt adspectanda ⁴⁷ Mnevis, aliusve quispiam è sacrorum Taurorum numero. inde ⁴⁸ Anubis, seu Mercurius. ⁴⁹ Scorpius dein, Isidis caput gerens, & humanas chelas, ad indicandum, ut ego quidem sentio, charitatis nexum, inter Isidem, & Anubin. Themis enim Philologiæ nuptum eunti, in Tabella Mercurij argumentum obtulit, minitantem Nepam. postremo adest ⁵⁰ Osiris ⁵¹ Hippopotamum hasta veluti confecturus. Hippopotamus vero apud Hermodopolin Typhonis symbolum fuit; concinne ad ejus immanem Naturam, cum in equo Nilotico, quem Elephantum Ægyptium appellat Achilles Statius, par-

D. Hiero. in Esai.

Itiner. Antoini.

Plinius lib. 5.

cap. 9.

Strabo lib.

17.

Marcian. Capella lib. 2. de Nupt. Phil.

Plutarchi s.

Lib. 4.

47

48

49

50

51

parricidium, & incestum notaverit Horapollo. is tamen in Nomo Papremitano cultus est, ne scilicet præclara bestia tot immanibus feris invideret. Typhonem insuper apud Ægyptios expressit Asinus, quem ideo Coptitæ male habebant. & ut ex Plutarcho adnotavit Ælianus, Busiritæ, Abydeni, Lycopolitæ tubæ clangorem, ut asinino ruditui persimilem oderant. huc referenda Minucij Felicis; verba; *nisi quod vos & totos asinos in stabulis cum vestra Hippona consecratis, & eosdem Asinos cum Iside religiose devoratis.* ita capienda illa Appuleij, *depelle quadrupedis diram faciem, & pessimæ, mihique detestabilis jamdudum belluæ istius corio te protinus exue.* Festive autem Ochus Persarum Rex, qui cum se ὄνον ab Ægyptijs vocari intelligeret, Apidi, quem mactaverat, Asinum substituit, & coli jussit; malo tamen eventu. Bagoas enim, seu Vagao Ægyptius, Spado Regius, patrij numinis contumelia irritatus, Regem interfecit, Felibusque discerpendum projecit, ut Isidis injuriam sacrum Isidi animal ulcisceretur.

*Horapollo
lib. 1. cap. 56.
Herod. lib. 2.*

Plutarchus.

Lib. 10. c. 29.

*Lib. 11. ubi
& nefandum
Asini tegmen
appellat.*

*Plutarchus,
& Ælianus
loc. cit. &
lib. 4. de var.
hist.*

*Ælian. lib. 6.
var. hist.
Sulpic. Sever.
lib. 2. histo-
riæ sacræ.*

AUCTARIUM.

Emblemata hæc mi Lector in acervum quem vides eo instituto congesti, ut rerum superius explicatarum series ne disrumperetur. quædam ibi apponere, prout res poscebat, necesse habui: feci tamen cum modo & parce si copiam spectemus. quæ nunc tibi dantur commentario nostro adjunges si operæ precium videbitur. si minus, abjunges: ego certe selecta, & edecumata in medium attuli, factura dubio procul ad eorum palatum, quibus explicatio hæc mea sapiet aliquantisper. Sectariorum veterum Hieroglyphica, nugæ verius, adjunxi per motus doctorum Virorum adhortatione, & impulsus exemplo Illustrissimi Viri CÆSARIS BARONII Cardinalis, qui historiam anni CXX scalpta hujus generis Amethysto exornatam voluit, & locupletatam. & sane plerique Principes ejus scholæ, qui nomine tenus Christiani olim jurarunt in magistri Diaboli verba, Ægyptij natione fuerunt. in his Marcus, qui Hispanias infecit; Basilides magister luxuriæ, turpissimorumque complexuum; & Carpocrates inquinati, & cœnosi dogmatis assertor. alij Ægyptiorum doctrinis imbuti, ut Cherintus pestilens ille novator. ut minime mirum videri debeat si Lotum, Harpocratem, & reliqua Ægyptiorum somnia in eorundem symbolis conspiciamus:

nec

nec defuerunt qui Pythagoræ & Platonis axiomata ex Ægypto plurimum exportata in usus converterent dogmatum insanorum. tales Valentinus, cujus egregiæ contemplationi acceptos ferimus multiplices illos *Æonas*, *Acamoth* & *Iao* monstrosa nomina. & puerorum muliercularumque inania terriculamenta. tales Seleucus, & Hermias Galatæ, qui DEO optimo Maximo actui puro, summo enti, & Materiæ impuræ potentiæ, infimoque pene dixerim non enti, æternitatem eandem tribuerunt. Deliria hæc satis superque confutarunt Irenæus, Epiphanius, Philastrius, Augustinus, Tertullianus, Theodoretus, alijque quorum laudatos labores quotidie magis magisque admiramur sanctissimi & doctissimi Viri. eorum illustria scripta obscura hæc è tenebris in lucem evocabunt, in qua veteris historiæ amantes versabuntur cum fructu & delectatione. mihi sat erit hæc veluti digito commonstrasse, & excitasse alios ad Ecclesiasticæ historiæ non minimam accessionem qua corrigendam qua illustrandam.

F I N I S.

L 3

L E-

L E C T O R I.

CUm eorum, quæ sequentibus tabulis continentur, in AUCTARIO suo nullam hîc adferat Pignorius dilucidationem, Kircherus autem in Oedipo, & Chifletius in notis ad Maccharium hæc uberius explicare aggressi sunt: dedimus operam ut quicquid loci & brevitatis ratio exigere videbatur, ex iisdem huc transferremus, reliqua genio & industriae tuæ committentes.

Contenta T A B V L Æ I.

- Fig. 1. *Isidem* continet sacra *Aspide* comitatam, cum harmoniæ & Imperij insignibus *lituo* & *baculo*.
2. *Typhonem* exhibet, *Crocodilum* pedibus calcantem & *piscem* capite gestantem.
 3. *Isidis turritæ* vel *Ægyptiæ Cybeles* effigiem repræsentat, cum Sacra *Isidi* planta *Absinthio marino*, & *Soli* sacris *Accipitribus*. Brachia decussatim composita, summam illius numinis capacitatem arguunt, ut quod recondita quæque complectatur.
 4. Hinc *Isidis*, illinc *Serapidis* effigiem exhibet. *Iside* manu dextra *situlam*, manu sinistra *sistrum*, in capite *modium* gerente. *Serapis* cum *modio* itidem in capite, & *radio mensorio* in sinistra, alterâ imperioso gestu nescio quid imperat. Medius inter utrumque *alatus puer*, *Harpocrates* scilicet, qui digito labijs impresso silenda horum sacra admonet.
- Sedens

TABVLA I.

- Fig. 5 Sedens *Anubis* & ante eum prostratus homo, cum interposito *fulmine trifulco* & supposito *Cancro* amuletum exhibet, quod *Sole in Cancro* versante, & *horâ Iovis* incisum, gestantibus subtilitatem intellectus & honores largiri credebatur.
- 6 *Anubis* dextrâ *baculum*, *ensem* sinistrâ gerens, gestantibus patrocinium & averruncationem malorum omnium pollicetur.
- 7 Talisma *Canopicum* est *tutulo* insigne.
- 8 *Isidem* *Memphiticam*, 9 Eandem *bari* vel *cymba* vectam exhibet.
- 10 Amuletum est *Ibidis* contra morbos capitis.
- 11 *Agathodæmonis* effigiem manu dextra notam *A* tenentem repræsentat. *Nuda* est hæc figura, quia simplex & solâ mente comprehensibilis: *trunca*, quia nulla ejus in terris sensibilia apparent: *velum* habet *variegatum*, quia varia mundi superioris facies est: *decussata* gerit *brachia*, quia naturæ toti præest. *Volucris* facie *virginea* & *ramosis* *alis*, supremam intelligentiam ideis foetam denotat.

T A B U L A I I.

- Fig. 1. Sacræ Aspidis effigiem repræsentat, quam Ægyptio-
 & 3. tiorum imitatione Romani sibi finxerunt. Literæ
 L I, s. *Libertate salvâ* vel quid tale significant.
2. Amuletum hoc Kirchero *Osiris* est ἱερακόμορφος, cu-
 jus Accipitrinum caput Solare numen, *Calathus*
 abundantiam quam largitur, *baculus* imperium
 quo pollet, *lituus* harmoniam quam efficit, *gno-*
mon symmetriam qua utitur, *crux ansata in for-*
mam bifurcatam spiritus Solaris in omnes mundi
 angulos diffusionem denotat. Sed huic viri doctif-
 simi interpretationi ut benè notavit Chifletius re-
 pugnat ἀνοψία, cum schema nostrum non Ac-
 cipitrinum sed Caninum caput exhibeat, atque a-
 deo Anubim potius significare dicendum sit.
4. & 5. Amuleta sunt Osiridis.
6. & 8. Amuleta sunt Ægyptiaca *Harpocratis* & *Arveris*.
7. Notat *tres Gratiæ* portæ templi Ephesini appositæ.
9. De hac figura, quæ *Mercurium* ut opinor cum *situla*
 & *sistro* inscriptum habet, altum apud authores no-
 stros silentium est, ideoque & nos plura addere
 supersedebeimus.

TABVLA II.

T A B U L A I I I.

Unius ejusdemque gemmæ vel amuleti divulsas fa- *Fig. 1.*
 cies, & in hac *Priapi* five Solis, in illa *Anubis* five *Fig. 2.*
Mercurij ideam nobis exhibet. sic *nuditas* qui-
 dem in Sole simplicitatis, *ala* velocitatis, *baculi*
quatuor supremi in totidem elementa domini, &
membrum genitale fœcunditatis & generationis in-
 dex atque nota est. Adscriptæ voces si invertan-
 tur. I A O & M N H C T H A reddunt, quod idem
 est ac *Salus*, & *Recordare*, Numen enim precum
 haud immemor esse volunt. Jam Mercurius in-
 feri & superi horizontis custos *capita canina*, *flam-*
mam, *palmanque* & insignia victoriæ gerit. quod
 industria & sagacitate sua animas ab inferis edu-
 ctas sideribus inferat. Ita præsens schema videtur
 explicare Kircherus, qui tamen, ut recte Chifle-
 tius notat, non animadvertit, figuræ humanæ,
 quam dicit esse duobus capitibus caninis, alterum
 caput humanum esse, alterum duntaxat caninum
 ab hujus cervicibus prodiens, præterquam quod
 de *cultro* seu *gladiolo* qui gutturi veluti surgentis è
 tumulo objicitur, nihil habeat, ac propterea aliam
 ei explicationem tribuat, ad quem lectorem ab-
 legamus.

Recta facie *Deum Basilidis* ABRACAX I A O, cum 3. 4. 5.
 Clypeo & scutica vel gladio nobis exhibet, cu- 6. 7. 9.
 jus magni Numinis effigies gestantibus vires &
 victoriam conferre credebatur: nec quicquam hic

TABVLA III.

fere discriminis est, nisi quod posterior figura hanc inscriptionem adjectam habet. *Domini fortitudo eterna, & Angelus Domini.* Aversa facies nobis repræsentat: *Tertix* quidem, *totum agmen corporum Cælestium.* *Quarta Septem Angelorum* nomina, qui ut Basilides voluit, totidem cælis præfunt. *Quintæ,* inscriptionem hanc, *Summo Marti omnia vincenti:* *Sextæ,* ABRACAX IAO, *Septimæ,* *Gigantum fractor,* *Nonæ,* sacram *Ibidem* aspectu volantis, & *Anubin* cum sistro.

Fig. 8. *Serpentem* seu *aspidem* repræsentat *κρόκοις*, cuius caput radiofo nimbo circumdatum, monstrat numen Mercuriale, uti ex inversis litteris patet, ubi legitur ANOYBEI. *Anubis.* Hæc Kircherus, sed aliter hanc gemmam legit & exposuit Chiffletius, quem vide sis.

10. *Mercurium* continet *bicipitem* cum duobus genijs, supra canales binos vasis Nilotici stantibus.

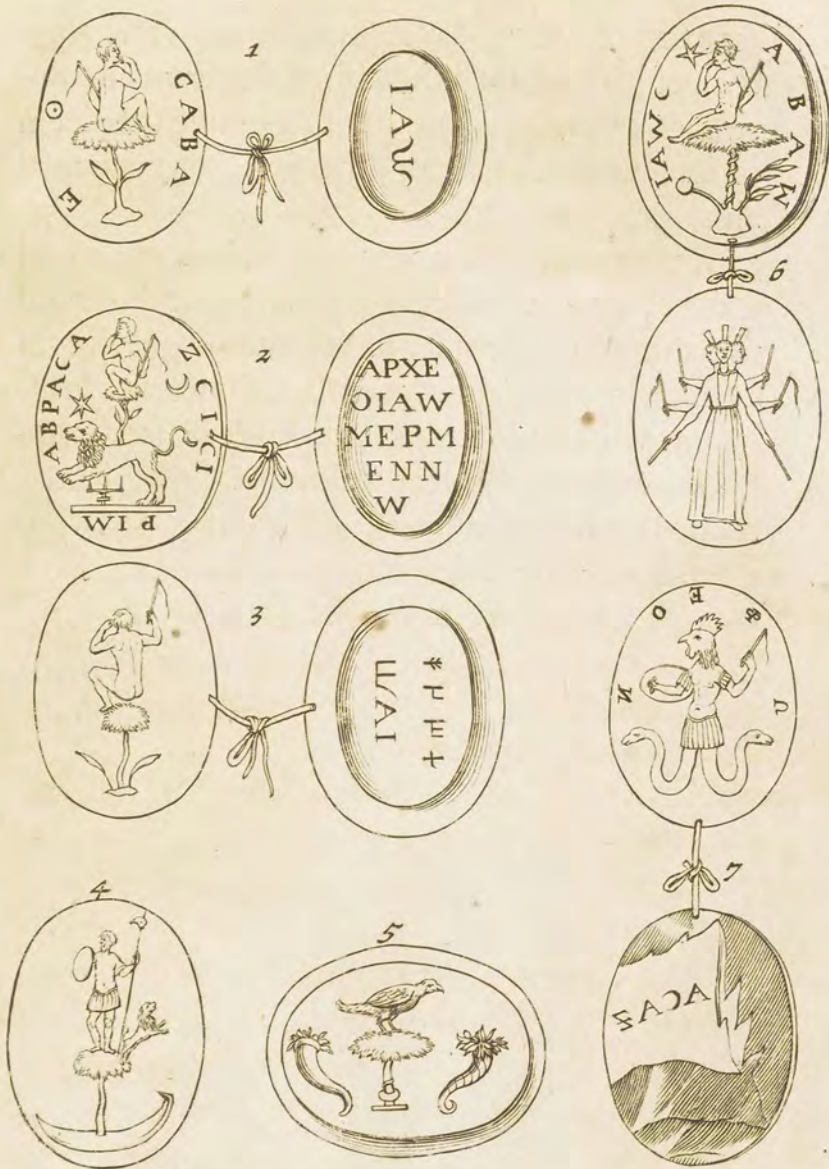
M 3

T A-

T A B U L A I V.

- Fig. 1. Silentij Deum *Harpocratem*, digitum ori admoventem, & *Loto* insidentem repræsentat.
2. Idem numen sed *Leone* & *stella* stipatum exhibet. Et *stella* quidem *Caniculæ* sidus denotat, ad cujus ortum, *Sole* signum *Leonis* subeunte *Nilus* exundabat. ex voce ascripta *CICIRIM* si inverso ordine legatur fit *MIRICIC*, quod matrem *Isidem* sive *Lunam* *Nili* Genium, & *Solis* individuum affeclam designat. Reliqua inscriptio ita habet *ARXEOIA* ω *MERMENN* ω id est Principium *Iao* omnis fœcunditatis.
3. Idem quod prima continet, nisi quod *Ægyptiaco* caractere ascriptum est *Magnus Iao*.
4. *Martem* exhibet armatum, & *Leone* comite *Loto* insistentem, cujus radices subjecta cymba firmat, quo indicatur, vim igneam humido mistam generationem omnium promovere.
5. Amuletum est in quo *Accipiter* supra *Loti* florem stans, *binis* cornibus copie stipatur, quo ipso beneficium fertilitatis & abundantia à *Sole* promanans indicatur.
6. Recta facie *Harpocratem*, averfa tergeminam *Hecaten* tria virginis ora *Dianæ*, sive *Lunæ* exhibet, de qua *Euseb. lib. 3. præp. cap. 3.* *Hecate Luna est propter varias ejus corporis formas & formarum virtutes.*
7. De hac figura dictum est satis. Tabulam primam vide sis.

TABVLA IV.

T A B U L A V.

- Fig. 1. Figuræ tres priores *Isidem* repræsentant diverso aspectu, cujus manum & brachium dextrum circumambit *serpens*, *situlam* gerit, ejusque verticem ornat *Numidica guttata*, caput fovens expansis alis.
2. 3.
4. 5. 6. Figurarum trium posteriorum explicationem quod attinet, quia autoritate eorum destituimur qui id ex professo egerunt, ut vesanam Ægyptiorum in fingendis talibus licentiam redarguerent, tutissimum visum fuit id quod superest in medio relinquere, ne, quod fere fit, nobis applaudentes, nostros sensus pro alienis, id est falsos pro veris erudito orbi obtruderemus. Tu benigne lector conatibus nostris fave, & vale.

TABVLA V.

AUCTORES LAUDATI,

Interpretati, correcti.

<i>A.</i>			
A <i>Bidenus Mnaseas.</i>	71	<i>Arnobius.</i>	52.53.55.56.57.61.76 10.32.34.51.64.
<i>Achilles statius.</i>	3.23.37. 40.82.		66.72
<i>Acta Apostolorum.</i>	38	<i>Athenæus.</i>	7.23.32.69.78.81
<i>Ælianus.</i>	5.13.18.23.26. 29.30.35.36.37.38.40. 41.42.43.45.46.48.49. 69.70.72.76.77.79.80.	<i>D. Augustinus.</i>	8.85
<i>Ælius Lampridius.</i>	11	<i>Avienus.</i>	63
<i>Aldrovandus (Ulysses)</i>	21	<i>Aulus Gellius.</i>	7
<i>Aleander (Hieronymus)</i>	65	<i>Ansonius.</i>	21.70
<i>Alexander.</i>	56.60	<i>B.</i>	
<i>Alpinus (Prosper)</i>	53.81	B <i>Aronius.</i>	31.73
<i>D. Ambrosius.</i>	8	<i>Bellonius (Petrus)</i>	48.
<i>Ammianus Marcellinus.</i>	7.9. 27.35.37.49.		70.72.
<i>Ananias.</i>	31	<i>Budæus (Guil)</i>	55.56.57. 58.59.
<i>Antoninus.</i>	78.82	<i>C.</i>	
<i>Antonius Augustinus.</i>	10.70	C <i>Ælius Calcagninus.</i>	28
<i>Antonius Quærengus.</i>	53.54	<i>Callimachus.</i>	39
<i>Appollodorus.</i>	39.70	<i>Callixenus Rhodius.</i>	78
<i>Appuleius.</i>	2.8.9.11.14.18. 16.22.27.29.35.45.51. 93.68.74.83.	<i>Cassianus (Ioannes)</i>	19.79
<i>Aristoteles.</i>	14.40.42.43.47.	<i>Cassiodorus.</i>	69
		<i>Catullus.</i>	39
		<i>Censorinus.</i>	40.73
		<i>Ciacconius.</i>	19
		<i>Cicero.</i>	4.5.14.73.76.77. 78.81.
		<i>Clemens Alexandrinus.</i>	2.10. 23.

INDEX AUCTORUM.

<i>Ioannes Vincentius Pinellus.</i>	17	<i>Maximus Tyrius.</i>	5.23.42.74
<i>Iosephus.</i>	5.7.11.26.41	<i>Melchior Guilandinus.</i>	14
<i>Irenaeus.</i>	85	<i>Mercatus (Michaël.)</i>	70
<i>Isidorus.</i>	28.42	<i>Mercurius Trismegistus.</i>	7
<i>Iulius Capitolinus.</i>	30	<i>Minucius Felix.</i>	4.12.34.62.
<i>Iulius Pollux.</i>	57.60	63.64.73.83	
<i>Iustinus Martyr.</i>	8.31	<i>Moyses.</i>	5.22.30.38.51
<i>Iuvenalis.</i>	4.6.10.11.12.20.	N.	
21.27.35.41.63.66.77		N <i>Atalitus Benedictus.</i>	16
L.		<i>Nazianzenus.</i>	21,32
L <i>Aëtantius.</i>	4.38.81	<i>Nicetas.</i>	32
<i>Leo Afer.</i>	26.81	<i>Nicolaus Damascenus.</i>	71
<i>Liber Regum.</i>	38	<i>Nicol. Fabricius.</i>	16.20.31.52
<i>Liber Iudicum.</i>	ibid.	<i>Nomus.</i>	21.32.62.80
<i>Lipsius.</i>	17.23	O.	
<i>Lucanus.</i>	26.27	O <i>Vidius.</i>	23.26.27.30.
<i>Lucianus.</i>	2.6.10.21.22.31.	35.36.39.45.63.67.68	
33.35.36.38.52.63.65.78		P.	
<i>Lucretius.</i>	34	P <i>Alephatus.</i>	7
<i>Lucretius Placidus.</i>	35.64	<i>Panninius.</i>	11
<i>Ludovicus Barthema.</i>	23	<i>Pausanias.</i>	8.10.23.30.33.
M.		34.36.43.69.81	
M <i>Acrobius.</i>	2.13.21.23.	<i>Petronius.</i>	32
26.32.33.38.45.48.		<i>Petrus Bellonius.</i>	48.70.72
49.51.69.73.78.79		<i>Philastrus.</i>	85
<i>Manilius.</i>	42	<i>Philostratus.</i>	69
<i>Marcianus Capella.</i>	3.4.35.40.	<i>Phurnutus.</i>	79
72.82		<i>Pierius.</i>	13.28.44.69
<i>Marcus Velferus.</i>	1.14.16.47	<i>Plato.</i>	2.33.84
<i>Martialis.</i>	20.66.68	Plav-	

INDEX AUCTORUM.

<i>Plantus.</i>	10	<i>Solinus.</i>	26.35.36.37.47.70.
<i>Plinius.</i>	9.11.13.14.15.20.	<i>Spartianus.</i>	11.25.36
	28.29.33.35.36.37.39.	<i>Stadius.</i>	3.23.37.40.82
	41.43.47.68.77.78.79	<i>Stephanus.</i>	2
<i>Plutarchus.</i>	2.3.4.5.6.7.10.	<i>Strabo.</i>	9.36.41.72.75
	14.19.21.22.24.25.30.	<i>Suetonius.</i>	7.12.15.35
	32.33.36.38.39.40.42.	<i>Suidas.</i>	2.7.29.32.45.50.56
	43.44.48.49.50.51.61.	<i>Sulpicius Severus.</i>	42
	62.67.68.69.74.75.76.	<i>Sylburgius (Fridericus)</i>	74
<i>Polienus.</i>	22.37.77		T.
<i>Pomponius Mela.</i>	35.37.77	T <i>Acitus.</i>	10.11.23
<i>Porphyrius.</i>	6.43.45.65.71.	<i>Tertullianus.</i>	7.10.45.
<i>Probus.</i>	21.73		62.63.65.85
<i>Propertius.</i>	63.66.71	<i>Theodoretus.</i>	6.7.22.32.35.
<i>Prosper Alpinus.</i>	53.81		42.53.71.72.73.74.85
<i>Prudentius.</i>	21.63	<i>Theodorus Gaza</i>	55.56.57.58
<i>Pythagoras.</i>	52.84	<i>Tibullus.</i>	10.22.36
	Q.		V.
Q <i>Uarengus Antonius.</i>	53	V <i>Airus.</i>	31
<i>Quintilianus.</i>	76	<i>Valerius Flaccus.</i>	27.68
	R.	<i>Valerius Maximus.</i>	14.23.30
R <i>Abanus Maurus.</i>	23.42	<i>Varro.</i>	15.33
<i>Rammusius.</i>	38	<i>Virgilius.</i>	2.6.11.34.63
<i>Rubeus (Hieronymus)</i>	46	<i>Vitruvius.</i>	13.75
	S.	<i>Ulysses Aldrovandus.</i>	21
S <i>Ervinus.</i>	2.11.26.63.67		X.
<i>Sextus Pompeius.</i>	56	X <i>Enophon.</i>	5.6.60
<i>Silius Italicus.</i>	23		Z.
<i>Smetius.</i>	11	Z <i>Oroaster.</i>	62
<i>Socrates Scholasticus.</i>	18.21.25		N 3 I N

INDEX RERUM.

A.

<p>Absinthium marinum Isiacorum gestamen. 28</p> <p>Achelous. 30</p> <p>Achilles Statius quid de Crocodili dentibus. 40</p> <p>Accipiter qua ratione facer. 52.
62. 72</p> <p>Adonia. 8</p> <p>Ælianus reprehensus. 69</p> <p>Æris usus in sacris maxime probatus. 14</p> <p>Ægyptiorum Deorum signa gracilia & cur. 13. compositis pedibus. 51. ad indigenarum similitudinem efficta. 53</p> <p>Ægyptiorum sacra plerisque irrisa 4. 5. 11. quando Romæ recepta. 11</p> <p>Ægyptii primi signa Cœlestia observarunt, 6. pastores ovium detestati. 22. cum feris vescebantur. 7. quid à Judæis acceperint. 31. blæsi Aristoteli. 52. ut Osirin exprimerent speciem oculi delineabant. 32</p> <p>Ægyptus portentorum mater, 5. in Ægypto Moyfes detrectat sacrificare, & cur. <i>ibid.</i></p> <p>Ælurus. 40</p>	Agathodæmones Dracunculi. 5 Alexander Abonotichita egregius impostor. 78 Allegoriæ Platoni improbatæ, 1. 60. cur inventæ. 1 Ammianus illustratus. 9. reprehensus. 49 Animalia sacra. 5. turbarum causæ. 41. 42. interemisse capitale fuit. 5. 77 Antonius Augustinus laudatus. 70 Anubis, 62. numen cœleste, & terrestre, idem qui Mercurius. 63 Apices tortuosi, capreolatimque condensi. 9 Apis quibus facer. 35. 38. à qua matre genitus. 35. quando ab Hebræis cultus. 38 Apidis Prophetæ mento raso. 38 Appulejus declaratus. 9. 83 Aquæ effusio solemnitas in excitando Sarapide. 75 Area Isis. 11 Arnobius declaratus. 64 Arfinoitæ Crocodilorum cultores. 41 Aruspices ex qua schola prodierint. 38 Asinus Typhonis symbolum. 83 Aspis Isis. 26. sideribus quare comparata. 49 Asta-

I N D E X.

Astaroth, Sidoniorum Deus.	38	si dogmatis assertor.	84
Augustus cur Apin adorare no- luerit.	11	Carpocratiani.	73
B.		Canopus.	75
B aal Sidoniorum.	38	Cambyſis ſtrategema.	77
Bacchus inventor ficus.	32	Canes in pompa Iſidis.	80.
Baculi in æde Iſidis quare.	44	Memphitici.	81. canes &
Bafilides magiſter luxuriæ.	84	Mercurius ſynonymi apud	
Bacis, Taurus.	48	Ægyptios.	<i>ibid.</i>
Baronius laudatus.	31. 37. 84	Cercopithecus ſacer.	21
Barbarum monſtrum.	79	Ceres eadem cum Iſide & Lu- na.	23. 34. 35
Baris, navis & mons.	71	Cherintus peſtilens novator.	84
Blæſi Æthiopes & Ægyptij		Cicuma.	28
Ariſtoteli.	52	Cleomenis Alexandrini vaſtri- ties.	42
Blæſitatis genera ſex.	59. hæc	Clyſteris uſum quis invexerit.	78
quid.	55. 56	Coptitæ Crocodilorum cultu- res.	41
Boves quorum Dij.	38. bos fœ- mina.	Conjectores.	38
Bibliorum luëtus.	79	Corona Teletarum è Palmæ fo- lijs.	18
C.		Cornua cur Iſidi attributa.	30
C apræ quæ Iſidi in deli- cijs.	18. ab Ægyptijs	Cornutæ acies.	22
cultæ.	72. 73	Cocinenſium Boves Dij.	38
Caprarijs honorem Mendefij		Crux anſata & quare 17. inter ſacras literas ubi & quando inventæ.	18. 75
habuerunt.	22	Crocodilorum cultores qui fue- rint.	41
Cape in veneratione apud Æ- gyptios.	6	Crocodilus Solis ſymbolum & cur.	40. quibus ſacer.
Camos, idolum Ammonitarum		crocodilus Typhon.	42
& Moabitarum.	38	Crœſuſ quare Delphos Leonem aureum miſerit.	45
Capillitium Iſidis.	39	Crotalum à Siſtro diverſum.	67
Calathus Iſidis Oſiridisque ca- piti ſuperimpoſitus cur.	49	Cucupha avis.	28. 29
Carpocrates inquinati & cœno-			ejus

I N D E X.

ejus honor in parentes. <i>ibid.</i>	Fridericus Contareus laudatus.	16
Cynocephalus stans, 45. 47.	Fronto quid Christianis objecerit.	73
ejusdem docilitas. 48		
D.	G.	
D Agon Phœnicum Deus. 38	G Alenus & Julius Pollux contemporanei. 57	
Darij strategema. 37	Gnostici. 73	
Dij in animalia mutati, & cur. 6	Goropius notatur. 9. 14. 50	
Diabolus DEI æmulator. 31	frustra à Lipsio. 17	
Diana multimammia, 34. ejus Templum Bubasti. 66	Gratiæ. 44	
Diademata Regum Ægyptiorum. 46. DEI & sanctorum. 47	Gryps Solis animal. 29	
Dionysia. 32	Guil. Budæi sententia refellitur. 58	
Dracunculi Ægyptijs culti. 5	Gyraldus arguitur. 4	
E.	H.	
E ffeminati ex qua schola prodierint. 38	H Asta Osiridis & Bacchi gestamen. 21	
Eleusinia. 8	Harpocratis Sacerdotes Buti. 51	
Eneph Deus. 6	Hebræi duræ cervicis, 38. ad profanos Ægyptiorum ritus conversi quando. <i>ibid.</i>	
Ephesiorum Diana. 34	Hecate, seu Tithrambo. 44	
Ethnicorum officia. 76	Herodotus declaratur. 45. 51	
Eumenuthis Canopi. 44. 75	Hieracosphynx. 44	
Excelsa. 38	Hirundines Ifidis aves. 68	
F.	Hircus, 21. 73. biceps. 80	
F Ana Ifidis & Serapidis ex S. C. solo æquata. 11	Hippopotamus. 82	
Fanatici. 38	Hydria in pompa Osiridis & Ifidis. 75	
Faria Ceres. 23	I.	
Fascini ficulnei, & coriacei. 32	I bidis & Crocodili inimicitia, 43. 77. descriptio, 76.	
Fascini Icones. 33	Mansio, 78. Clysteris usum invexit. 78	
Fascinus cxx. cubitorum. 32	Ieroboam vitulos aureos in Bethel	
Felis in cujus Dei peculio 61. 66		
Ficus inventor Bacchus. 32		
Fluvios cornutos coluit antiquitas. 30		

I N D E X.

thel & Dan constituit.	38	Leonis vultu Sol.	64
Ignorabiles literæ.	9	Leo cur ignem paveat.	69
Ioannes Mocenicus laudatus.	16	Leontopolis.	68
Ioannes Vincentius Pinellus laudatus.	17	Lectus Sphingopes.	78
Isis quæ. 2. 3. 10. 22. Eiusdem Area, templa. 10. 11. vestes multicolores. 19. stella. 31. cornuta cur. 30. mammosa. 34. imaginem pudendorum Osiridis divino cultu honestavit. 32. navigantium tutela credebatur.	10	Loti flos magnifactus.	33
Ithyphalli.	32	Lupus Solis imago Delphis.	29
Ithyphallica.	8, 32	Luna Androgyna, & Lunus Deus.	13
Iuvenalis declaratur. 10. reprehenditur.	66	Luci.	38
Iul. Capitolinus illustratur.	30	Lucianus explicatur.	2. 31
Iuppiter ab Iside ad gressum expetitus. 50. Mundus vel mundi pars. 51. ejus oculus Sol. <i>ibid.</i> Heliopolitanus. 78.		Lycius Apollo. Lycopolis. Lycocotonos.	79
K		M	
K Neph Thebæis Deus.	6	M Ammæ Isis & Telluris.	33
L		Mammosa Ceres.	34
L Ælius Paschalinus laudatus.	16	Marcianus Capella declaratur. 35. emendatus.	40
Lanam Ægyptii oderant, & cur.	22	Marcus Hæreticus.	84
Leo sub Ori throno. 44. cur.	45	Malabares boves venerantur.	38
		Marcus Velferus laudatus. 1. 14. 16.	
		Melampus.	2
		Melchior Guilandinus arguitur.	14
		Mensæ in Templis cui usui.	13
		Mendesius Hircus.	21. 73
		Mercurii fascinus. 33. Hircus.	22
		Menuphis, Taurus.	48
		Melilotus.	69
		Minucius Felix explicatur.	68
		Mithriaca.	8
		Mnevis Bos.	48
		O	Mo-

I N D E X.

Moloch seu Melchon.	38	Omophagia.	8
Modius, Sarapidis nota.	23. 31	Onuphis Taurus.	48
Moyſes cur detrectaverit ſacri- ficare in Ægypto.	5	Orus. 44. 45. Spurius. 50. Idem Bachus & Priapus. <i>ibid.</i>	
Myſteria Ægyptiaca ſilentio in- voluta, & cur.	7. 8.	Ejus oculi Luna & Sol. 51. in gemma qualis. 52. decum- bens.	78

N.

N atalitius Benedictus lau- datus.	16
Navigium Apidis.	70
Nephtys.	44
Netyros, Neutos.	49
Neuroſpaſta.	33
Nigredo in Tabula frequens.	19. 20
Niloticorum Boum cornua qua- lia.	37
Nili alluvio. 80. 81. Nilus Deus. <i>ibid.</i> Nilus Ofiris. 3. 48.	
Nili foetus. 69. Nilus Iup- piter Ægyptius. 81. Ifidis lacrymis auctus. <i>ibid.</i>	
Noë arcam etiam hodie exta- re.	71
Numerus ſeptenarius ſacer.	35.
ſenarius.	40
Numidica Ifidis avis. 43. quid ſignificarit.	44

O

O beliſcorum notas qui vete- rum interpretati.	9
Ombitæ crocodilorum cultu- res.	41

Ofiris qui. 2. 3. Ifidis maritus, frater, filius. 4. cum tripli- ci pene. <i>ibid.</i> ejuſdem apex. 18. 20. Teſtes oculati. 31. ctymon. 44. idem qui Ba- chus.	23
--	----

P

P almæ folia in quos uſus, ca- dem Bais.	19
Pamylia feſta.	32
Pan Mendef. 21. ejus victima apud Athenienſes.	22
Penis arreſtus Ofiridis & Priapi quid ſibi velit.	24
Petrus Bembus Cardinalis lau- datus.	12
Perſea Ifidi ſacra, & quare.	69
Peffinuntia.	8
Phallagogia, Phallophoria.	32
Phœnicopterus Iſiaca avis.	20
Pictura Linearis cujus inven- tum.	13
Picturæ Crypticæ unde. <i>ibid.</i>	
Piſcium cultus apud Ægyptios.	6
Plutarchi error.	82
Pluviale.	78
Por-	

I N D E X.

Porphyrîi ridicula Philo- phia.	6	Sidoniorum Baal.	38
Porrum in veneratione apud Ægyptios.	6	Sistrum quale. 67. Ejus figura expressa. <i>ibid.</i> Isiacorum ge- stamen.	<i>ibid.</i>
Principia duo unde.	43	Sirenes. 39. ex quibus nata. <i>ibid.</i>	
Prophetæ Apidis mento erant raso.	38	Socrates Scholasticus notatus. 69.	

Q.

Q uintilianus illustratus.	76
-----------------------------------	----

R.

R ana Ægyptia.	48	Sothis stella.	31
Reëmphaam, Caldæorum idolum.	38	Sphynx.	70
Rituales Ægyptiorum libri.	52	Spicæ Ifidi adtributæ.	45
		Statuæ Ægyptiorum numinum in digitis portatæ.	11
		Strabo improbatus.	72
		Suetonii locus expositus.	12

S

S arapis idem cum Osiride. 2. 3. Iove, Æsculapio, Plu- tone. 23. in Gemma.	3
Satyrorum & Silvanorum con- secratio.	33
Scriptores rerum Ægyptiaca- rum.	7
Scarabæus.	43
Scorpius cui sacer.	82
Seleucus insanorum dogmatum assertor.	85
Serpens accipitriformis. 28. Ifi- dis Aspîs. 26. 27. 28. Ser- pens quorum cinctus & co- rona. 23. apud quos sacra. <i>ibid.</i> & <i>seqq.</i>	

T

T Abula nostra unde & qua- lis. 12. cujus opus, 13. quid contineat. 14. in- explicabilem aliqui pu- tarunt.	8
Thebaidos incolæ nullum Deum mortalem censebant. 6. <i>Eneph</i> seu <i>Kneph</i> venera- bantur.	<i>ibid.</i>
Theodoretus emendatus.	74
Theodorus Gaza arguitur.	58
Themis. Thermutis. Tithram- bo.	44
Thmuis, hircus.	21
Thoth. Thoyt. Taut.	81
Testes	

I N D E X

Testes sacrauit Isis.	32	Vaticinium Trismegisti.	7
Tituli speciosi.	73	Val. Maximus illustratus.	30
Tripes Accipitris.	72	Veneris Cypriæ initia.	32
Typhon 42. 82. 83. Fratris Ofi-		Vesta.	44
ridis parricida.	32	Virilium fascinorum simula-	
		chra.	32
		Vituli aurei Ieroboam unde.	38
		Upupa.	29,44
		Vulturis pennæ.	45
V			
V alentinus infanorum do-			
gmatum assertor.	84		

F I N I S.

MAGNÆ DEUM
MATRIS IDÆÆ
&
ATTIDIS INITIA.

Ex vetustis monumentis nuper Tornaci
Nerviorum erutis.

Auctore

LAURENTIO PIGNORIO,
Canonico Tarvisino.

AMSTELODAMI,
Sumptibus ANDRÆ FRIS I. M DC LXIX.

1669

*Paris 1623
Goodland p. 476*

MAGNÆ DÆLIÆ

IN REGNÆ DÆLIÆ

IN REGNÆ DÆLIÆ

IN REGNÆ DÆLIÆ

IN REGNÆ DÆLIÆ

IN REGNÆ DÆLIÆ

IN REGNÆ DÆLIÆ

*Amplissimis, Consultissimis, Pru-
dentissimisque Viris,*

DOMINIS,

D. GUILIELMO }
 & } BLAEU,
D. PETRO }
 }

I.U.DD.

*Illi Reipublicæ Patriæ Ex-scabino, huic Collegij
Tutorum Publicorum Secretario dignissimo.*

F. P.

 On accusandus, sed da-
mnandus ab amicitia præsi-
dibus Dijs, à me, ab alijs
forem, si MANUS has
alteri, quam vobis, qui to-
ties mihi synceri amoris
indices dexteris porrexistis, offerrem,
Amici integerrimi, fratresque inter vos
amicissimi. Quid enim est quod me apud
Vi.

viros omni veneratione dignissimos , & Piladae nostrae necessitudinis oculatos testes , absolvere ab ingratitude vel incuriae & oblivionis vitio possit , si nec familiarissimum tempore quo Sacratissimus LEOPOLDUS Francofurti Imperator coronabatur , vobiscum contubernium , nec eorum de tot ferijs , de tot jocosis inter nos celebratis testimonium ; nec in itinere per Germaniam , Italiam , alias regiones ubique commune hospitium me permoveret , ut hocce munusculum ad vos deferrem : vos inquam , quos novi elegantioris omnis disciplinae amorem haereditario quodam jure à Parente Celeberrimo acceptum , perpetua talium lectione fovere , & favere ijs , qui ejusdem instituti sunt amantiore. Favorem hunc ego , me veluti mantissam mutui amoris , aucupari fateor , dum hanc occasionem vos publice alloquendi vel capto vel arripio ; ne memet ipse damnare cogar neglectae , aut certe minus cultae amicitiae. Suscipe ergo haec MANUS , & cum ijs dexteram , corque meum tibi oblatum
GUIL-

GUILJELME, eo vultu, quo omnes,
Magistratus munia obiens, ad te acceden-
tes miro tui amore accendis: suscipe
PETRE, ea benevolentia demonstratione,
qua Magnus ille Magni Etruriae Ducis
Filius, te nuper accipiebat, dum perpetuum
sibi Achatem in curiosa urbis nostrae visita-
tione esse volebat, & erit quod ego mihi
gratuler in hoc fastidioso talium colligen-
dorum, & emendandorum studio me tan-
tos tamque amicos invenisse patronos:
quorum & publice probata integritas, &
privatim contestata fides id jure meritoque
mihi exposcere videtur, ut sim dicarque
semper.

Amicissimi Fratres,

VV. AA.

Obsequio addictissimus

ANDREAS FRISIUS.

Le-

Lectori Laurentius Pignorius.

Hæc sigilla quæ vides (amice Lector) extabant olim Tornaci, prope quod etiam effossa fuerant, apud Dionysium Villerium Canonicum, virum eruditum. Fuerunt autem ex ære omnia, & è sacrario (ni fallor) veteris alicuius Fani magnæ Deum Matris, cuius religio videtur etiam eo pervasisse; ab eo fortasse tempore, quo Galli, ut inquit Pausanias, in Atticis, Pessinuntem, ad montem Agdistin, nobile Atys tumulo oppidum cœperunt. Pessinunte etenim Acdestis, Atys corpus ceremonijs annuis, & sacerdotum antistitibus honoravit inquit Arnobius Lib. v. nec non & Strabo Lib. xij. Claudianus in Eutropium, Lib. ij. Pausaniæ dictum firmat,

Nuper ab Oceano Gallorum exercitus ingens
Illis, ante vagus, tandem regionibus hæsit,
Gæfaque deposuit jam Grajo mitis amictu,
Pro Rheno poturus Halyn.

Attidis icunculam pauxillum argenti ornat ut dicemus: non dubio argumento & præclari artificis, quod loquuntur & ipsa oris lineamenta, & existimationis in qua fuerit apud Sacerdotem aliquem, sive apud procerum quempiam in Larario privato, & familiari. Et verò apud me etiam visitur antiqua Pallas ærea, semipedis magnitudine, oculis, zona, & calceamentis ex argento incisis: qua vix aliud vidi magis absolutum in hoc genere veterum Sigillorum, quamvis etiam extant alicubi, ut vidimus olim, solido ex argento elaboratæ imagunculæ Martis & Fortunæ, rudiusculæ tamen, & minus politæ. Et hæc sane omnia Lararij vel Adyti alicujus instrumenta fuerunt ut dixi. Nisi malimus ad Initiatos referre, qui Initiorum quædam signa & monumenta, sibi à Sacerdotibus tradita, ut scribit Appulejus in Apologia, quam vocant primam, seorsum sedulo conservabant. Et apud hos moribus fuerat receptum (eodem teste) circumferre secum etiam peregre simulachrum alicujus Dei, ipsique diebus festis, thure & mero, & aliquando victimis supplicare. Quod & non omnino bene cessit Asclepiadi Philosopho apud Ammianum
Mar-

Marcellinum Lib. xxij. Verum hæc forte alias latius disquiremus. Manus porro, dextra est; ita conformata, ut pollicem, indicem, & medium, sive impudicum sustollat, annularem & minimum deprimat, eo schemate, quo nostræ Religionis Antistites populum olim solebant consignare, quodque Pictores in effigenda CHRISTI domini dextera manu, sacram Crucis tesseram imprimente, mordicus retinere. At quare manui hæc symbola insculpta sunt? an quia Diabolus jam tunc studuerit elevare mira calliditate eum gestum, quem Christiani Sacerdotes adhibituri erant sacro signo exprimendo? an quia in ea manu crederent Ethnicum vivere Attydis minimissimum digitum, qui perpetuo ageretur motu, ut ex veteribus Theologis tradidit Arnobius? an quia & Isis, ut infra dicemus, manum sacram ostentaverit in pompa? Verum, quia viri eruditi arbitrati sunt, hanc manum aliquando conspicuam fuisse inter signa militaria, quod Aquilam fulminiferam in summis digitis prætulit; dicemus Aquilam Legionariam fuisse auream non æream, teste Dione Lib. xv. non quidem impositam digitis, sed fulmen prensantem unguibus, & stantem in summa hasta. ut passim ostentant Denarij gentis Antonia: & alibi veteres nummi, ut apud Æneam Vicum in Galba. At aliquando cernitur sine fulmine, ut perspicue in vetere monumento M. Pompeij Aspri, Romæ apud Cæsios, & in aliquibus Denarijs. Neque vero non erat hac nostra major, utpote conspicienda, & edito loco in summo hastili statuenda. At solitaria & fulminifera sine hasta, visitur sæpe apud Gorlæum, media videlicet inter duo signa minora. Sed manui impositam (hac nostra excepta) ego numquam vidi. Arule insidentem vidi aliquando, Scipioni eburneo aliquoties, Globo non semel, Pyra Cæsarum sæpius. Manus vero erant quidem in Signorum (ut ita dicam) censu: at diversa conformatione, ut in Nummis Trajani apud Æneam Vicum, & in Dactylothea Gorlæi.

LAURENTII PIGNORII

PATAVINI

MAGNÆ DEUM

MATRIS IDÆÆ

& Attidis initia.

ATTIDIS nomine Phryges Solem venerati olim sunt. Ita Macrobius lib. I. Saturn. c. XXI. & Macrobio antiquior Arnobius lib. V. extremo. Hujus Attidis, sive Attinis fabulam qui cupit pervidere, is adeat Diodorum Siculum lib. III. Pausaniam in Achaicis, Arnobium in principio lib. V. & Servium in IX. Æneidos & è recentioribus Gyraldum Syntag. IV. Cartarium nostræ editionis pag. 190. 191. 192. Ejus autem imago ea est quæ exhibetur, ore videlicet excellentissimo, ut sunt Arnobij verba, & specie inter virginem & puerum eximia. Catullus hoc idem voluit. *carm. 64.*

*Quod enim genus figuræ est, ego quod non habuerim?
Ego mulier, ego adulescens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnasij fui flos, ego eram decus olei.*

Marcianus Capella lib. I.

Atys pulcher item, curvi & puer almus aratri.

(a)

Caput

2 MAGNÆ DEUM

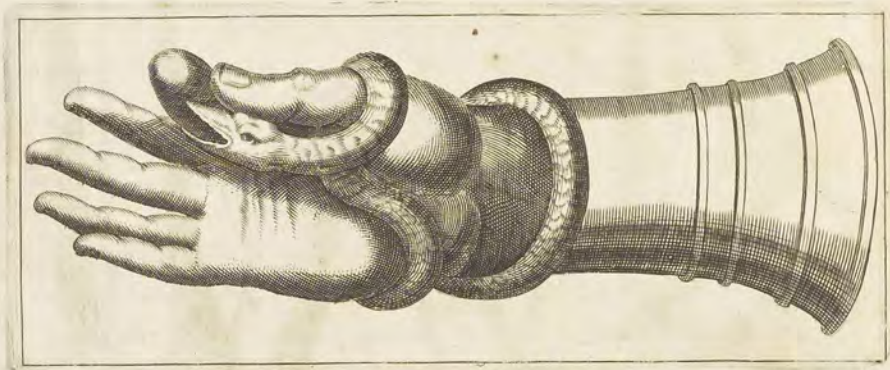
Caput autem tectum mithra Phrygem indicat. Hi enim hoc pileo usi sunt, ut nos alibi latius ostendemus. Braccas, quas gerit indutui, vidimus in vetere Ara, quam primus JACOBUS MAZUCHIUS publicavit, in qua Attis Pinui innixus Cybelem aspectat. Reliquum vestis diductum & sinuatum videtur mihi non carere mysterio, ut quod sui ambitu & patore malum Punicum referat, cujus specie capta mater Attidis Nana facta fuerit prægnans, uti scriptum reliquit Arnobius. Porro digiti dexteræ manus, index & impudicus virilia ostendentes eo alludunt, ut commonstrent masculum pudendum, Deum matris delicias illas luctuosas. Monile verò, Cingulum, & Fibulæ Braccarum (siquos hoc etiam scire delectat) incisa sunt omnia ex argento. Et hæc quidem quoad Attidis imaginem satis. Manus ærea, cum inanis sit, minimeque solida, neque videatur adhæsisse trunco brachij, ideo fabricata forsitan fuit, ut sceptro, vel hastili non ita magno infereretur. Cui usui? inquires. Ut præferretur in pompa ipsi matri Deum. Qua plane ratione Antistitum unus Isidi prægestabat, *Æquitatis indicium deformatum manum sinistram porrecta palmula*, ut scribit Appulejus libro XI. Metamorphoseon. Et sanè Isidis sacra non abierunt à mysteriis matris Deum. VLPYVS enim EGNATIVS FAVENTINVS PATER ET HIEROCERYX D. S. I. M. fuit etiam sacerdos Isidis: & C. MENATIVS SEVERVS matri Deum & Isidi fanum refecit: ut minime mirum sit hanc manus prælationem utrobique fuisse receptam. Addamus quod

*Manus cui
usui fabrica-
ta.*

4 MAGNÆ DEUM

OCTAVIUS ROSSIUS monuit in operoso illo & erudito volumine, quod appellavit antiqua Brixia monumenta, in summa hasta simulacri TILLINI, indigenæ numinis, stetisse manum æream huic nostræ non valde absimilem.

Draco.

Jam in manu quæ comparent explicabimus, si licebit per genium Antiquitatis. Carpum ipsius circumambit Draco variegatus & caput cristatus. Et profectò in veteri signo marmoreo, quod extat Romæ in hortis JULII III. extra portam Flaminiam, & edidit JOANNES GEORGIUS HERWARTUS, truncum, cui innititur Attis, circumserpit Draco, punctis tergum interstinctus, non tamen cristatus. Est autem Draco inter præcipua solis argumenta, inquit Macrobius. Et in sacris Sabadijs Draco mysticus celebris est. Quæ quidem sacra minime disparata fuerunt ab his nostris Initijs, ut argumento esse potest imprecatio illa apud Appuleium, & quidem semiviri unius ex hoc grege: *At te cadaver surdum & mutum,*
deli-

*delirumque præconem, omnipotens & omniparens dea SYRIA, & sanctus SABADIUS, & BELLONA, & mater IDÆA, cum suo ADONE VENUS domina, cæcum reddant. Strabo clarissimè libro X. καὶ ὁ Σαβάδιος ἢ τὸ Φρυγικὸν ἐστὶ. Et infra πάντα γὰρ ἐστὶ Σαβάδια, καὶ Μυρτιάα. Lucianus in Icaro-memippo. Iam enim cena tempus erat, meque Mercurius arreptum jussit accumbere juxta Pana, & Corybantas, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Idem in Deorum Concilio, atqui, ὦ Iuppiter, Attis ille & Corybas, & Sabazius unde nobis tandem accersiti veniunt? Cur autem caput Draconis basim pollicis obsideat, inde videtur factum, quòd pollex (ut scriptum reliquit Atteius Capito) qui nomen ab eo quod pollet accepit, nec in sinistra cessat, nec minus quàm tota manus in officio est. Quæ omnia Solis pollentiam vigilemque laborem, ut canit Prudentius, mirifice mihi exprimunt. Infra volam manûs cauda Draconis sistitur, è cujus regione surgit flagrum manubriatum (ut mihi quidem videtur) & ea profecto specie, qua cernitur gestari à Sole in nummis Elagabali, Alexandri, * Gallieni & aliorum Augustorum, cum inscriptione ORIENTIS, SOLIS COMITIS &c. Prudentius contra Symmachum, lib. 1.*

Flagrum manubriatum.

*Hoc sidus currum, rapidasque agitare quadrigas
Commenti, & radios capitis, & verbera dextræ,
Et frænos falerasque & equorum pectora anhela, &c.*

* Gallieni certe nummus flagrum cum manubrio. Maximini præter flagrum ipsas etiam quadrigas frænosque falerasque & equorum pectora exhibet, effigiem cui cum modum est videat quam pagina sequenti expressimus.

Nisi vero dicamus flagrum esse ex disciplina Gallorum. Appulejus lib. VIII. *Arrepto denique flagro, quod semiviris illis proprium gestamen est, contortis tenijs lanosi velleris prolixè fimbriatum, & multijugis talis ovium tessellatum, in didem sese multinodis commulcat ictibus: Mira contra plagarum dolores præsumptione munitus.*

Ovidius lib. I V.
Fastorum.

*Exululant comites: furiosaque tibia flatur;
Et feriunt molles taurea terga manus,*

Et hæc est, quæ apud Juvenalem substantivè, ut loquuntur Grammatici, Taurea est, Sat. VI.

----- Taurea punit

Continuo flexi crimen, facinusque capilli.

Testudo.

Supra flagrum reperit Testudo, quæ an aliqua ratione Cybelen attingat mihi prorsus incompertum est;
nisi

nisi huc illatam velimus quòd nuptias averfaretur. Servius è membranis Fuldensibus in I. *Æneidos*. *Virgo quædam nomine Chelone, linguæ impatiens fuit. Verum cum Iuppiter Junonem sibi nuptijs jungeret, præcepit Mercurio, ut omnes deos vel homines, atque omnia animalia ad nuptias convocaret. Sed omnibus quos Mercurius monuerat convenientibus, sola Chelone invidens & derogans nuptijs, neclens moras adesse contempfit. Quam cum Mercurius non venisse notavisset, denuo descendit in terras, & ædes Chelonis supra fluvium positas, præcipitavit in fluvium, ipsamque Chelonem in animal sui nominis vertit, quam nos latinè Testudinem dicimus: fecitque ut pro pœna dorso teclum, velut damnum suum prona portaret. Ita Servius. At nuptias Attidis ipsa etiam Cybele averfabatur. Arnobius libro citato, verum etiam mater adolescentuli fatum sciens, interque homines illum tamdiu futurum salvum, quamdiu esset solutus à MATRIMONII fœdere, nequid accideret mæsti, &c. Sunt qui illud ex Pacuvio suggesterint.*

Sanguine casta, domiporta, TERRIGENA, &c.

MARTINUS quidem SANDELLIUS amicus noster, multarum atque adeò reconditarum litterarum notitia insignis, arbitrabatur Testudinem hic expressam fuisse, veluti notam silentij & Taciturnitatis, quibus imperatis Initiorum olim omnium mysteria obfignabantur. Et fanè extabat, ut narrat Pausanias in Eliacis, signum Veneris cœlestis, Phidiæ opus,

opus, quod altero pede Testudinem premebat. Hanc nonnulli arbitrati sunt ideo adhibitam, quod silentium indicaret, tanquam locupletem muliebris formæ dotem, & unicum veluti censum. Testudo enim præter valde tenuem sibilium, eumque abruptum, nihil præterea vocis habet. Inde rectè est apud Symposium.

Viva nihil dixi, quæ sic modo mortua canto.

Accedit ejusdem ingenium, quo se totam abdere, & aspectui subtrahere consuevit. Eximiè ad mysteriorum (ut ipsi quidem rebantur) vim seorsum habendam, & profanorum oculis eripiendam. Virgilius de hisce nostris in II. Æneidos.

----- *Hinc fida silentia sacris.*

Ubi Servius, & Jul. Pomponius Sabinus, cujus hæc sunt: *Nefas erat patefacere sacra Cybelis, tantum paucis nota erant. Sic jussit ipsa Cybele, cum erudiret Idæos Dactylos, & doceret initiandi morem. Diodorus ait, morem initiandi, quem Dardanus accepit à Iove, nefas erat aperire nisi initiatis, ideo fida silentia.* Addamus similitudinem etiam quamdam cognominum intercessisse. Vt enim Cybele, Φερέπολις, & πρρηφόρος, ita hæc nostra Φερέοικος, & domiporta dicta est. At hæc tamdiu placeant, quamdiu prodeant meliora certioraque. Pilei & ipsi ad normam eorum quos gestant Castores & Dioscuri, fabrefacti, ad Rheam ideo spectant, quia Samo-thracum Deorum, Curetum, Corybantum, Cabyrorum

byrorum gestamina videntur fuisse, & Castores ipsi affines hisce omnibus fuerunt, ut ex ijs, quæ habet Strabo libro X. & ex Vectio Basso in Arateis Phænomenis, & Hugonis Grotij notis ad Syntagma Arateorum conijcere est. addamus porro & apud Cephaleses MAGNOS DEOS appellatos fuisse, ut notat Pausanias in Atticis. Quæ fuit legitima Magnæ Deum Matris, & Attinis nomenclatura, ut indicant veteres Inscriptiones. Servius ad III. Æneidos hæc habet, *Varro unum esse dicit Penates & magnos Deos. Nam & in basi scribebatur MAGNIS DIIS. Et idem Varro & alij complures magnos Deos affirmant simulacra duo virilia Custoris & Pollucis, in Samo-Thracia ante portum sita, quibus naufragio liberati vota solvebant.* Macrobius libro III. Saturn. capite IV. addit, *Varro humanarum II, Dardanum refert, Deos Penates ex Samo-Thrace in Phrygiam, & Ænean ex Troia in Italiam detulisse, &c.* Crux ipsa in summis Pileis quo pertineat mihi incompertum est. Apparet certe in Geminorum Pileolis apud Aratum, ex editione Cl. Viri Hugonis Grotij, qui minus recte, mea quidem sententia, torulum interpretatur. Torulus enim Plautinus sub Petaso fuit. At hæ Cruces in summo Pileo. Torulus autem videtur effictus in vetere Nummo, qui est Mercurij apud me.

Suos igitur Castoras habuerunt & Phryges ipsi. Luna excrescens vel illam narratiunculam, fabellam verius, exprimit, quam Diodorus Siculus ex Atlantidarum theologumenis compilavit, vel Attidis mysticum ornatum, qui in nummis aliquot veteribus cernitur, hujus lunaris sectiunculæ ad pectus ejusdem adfixæ.

Virga.

Virga, sive illud sceptrum sit, Pineæ insignitum, potestatem Solis asserit, qui cuncta moderatur. De nuce Pineæ inferius suo loco agemus.

Tibia.

Manus extimam partem ornant proximæ à capite Draconis Tibiæ, quarum altera videtur expressisse acutum tinnitum, altera gravem bombum, ut loquitur Appuleius. Et Tibiarum fuit inventor Marfyas, si Dio-

si Diodoro credimus, qui Cybelæ amicus fuit. Varro apud Servium lib. IX. Æneidos non admodum graphicè ad picturam nostram; *Tibia Phrygia dextra unum foramen habet: sinistra duo, quorum unum acutum sonum habet, alterum gravem.* Servius magis apposite, ad illud ex Æneidos IX.

----- *biforem dat Tibia cantum,*

Bisonum, impari. Et servavit eis Tibiarum suarum, idest Phrygiarum naturam. Tibiæ aut Serranæ dicuntur, quæ sunt pares, & æquales habent cavernas. Aut Phrygiæ quæ & impares sunt, & inæquales habent cavernas. Post Tibias Cymbala & Sistrum in conspectu sunt. Illa eadem penè figura visuntur etiam Romæ, in veteri ara marmorea, quam citavimus, apud Cæsios, fecantia decussatas faces. Virgilius in IV. Georg.

Cymbala & Sistrum.

Tinnitusque cie, & matris quate Cymbala circum.

Ubi hæc Servius; *Matris Cymbala: quæ in ejus tutela sunt, ideo quod similia sunt hemiciclis cæli, quibus cingitur Terra, quæ est mater Deorum.* Hæc Martialis libro XIV. 202. appellat Æra quod ærea essent.

*Æra Celenæos lugentia matris amores
Esuriens Gallus vendere sæpe solet.*

Idem lib. V. 41.

Et concubino mollior Celenæo,

(b 2)

ubi

ubi non parum mihi subit mirari, cur Martialis Celenas immiscuerit ijs, quæ Pessinunte celebrabantur. Distant enim Sangarius & Marsyas non minimo terrarum tractu, ut ex tabulis Geographicis patet, & Claudiani Carminibus, lib. II. in Eutropium.

*Sangarium, vitrei puro qui gurgite Galli
Auctus, Amazonij defertur ad ostia Ponti.
Icarium pelagus, Mygaleaque littora juncti
Marsya, Mæanderque petunt-----*

At hæc sollemne est Poëtis confundere, Nisi dicamus, Celenæos transtulisse ad suam regionem hæc omnes religiones, æmulatione quadam, ut olim fiebat, Civitatum; & cujus non parva extant vestigia apud veteres auctores. Alioqui apud Pessinuntem & Dindyma stata & legitima fuerunt hæc sacra. Ammianus Marcellinus, lib. XXII. unde dextrorsus: itinere declinato, Pessinunta convertit, visurus vetusta Matris magnæ delubra, &c. Et antiquum Epigramma.

*Qui colitis Cybelen, & qui Phryga plangitis Attin
Dum vacat, & tacita Dyndima nocte silent,
Flete meos cineres &c.*

ubi notandus est ploratus, apposite ad æra lugentia Martialis. Attis enim plangebatur, ut & Osiris, & Adonis Quod & Julius Firmicus notavit; *lugete Liberum, lugete Proserpinam, lugete Attin, lugete Osirin, sed sine nostræ contumelia dignitatis.* Est autem profo po

sopopœia Solis loquentis , adversus eam hæresin, quæ Macrobij tempore viguit, Solem ipsum in varia numina dividentem. Sistrum ad Isidem pertinet, neque ideo abludit à magna Matre. Marcianus enim Capella libro II. in lunari circulo statuit Sistra Nilia, Eleusinam lampada, Arcum Dictynnæ, & Tympana Cybeleia. Mentulam illustrant illa Arnobij. *Dicite, ô iterum, ergone Deum Mater genitalia illa defecta cum floribus, ipsa per se mœrens officiosa sedulitate collegit, ipsa sanctis manibus, ipsa divinis contrectavit & sustulit flagitiosi operis instrumenta fœdique?* &c. *Culter* (si modi is culter est; æmulatur autem fallacem vinatoriam, quam delineavit Columella) non aliò referendus est, quàm ad exsecutionem virilium. Juvenalis. Sat. II.

*Quid tamen expectant, Phrygio quos tempus erat jam
More supervacuam cultris abrumpere carnem?*

Cultri autem figuram exhibet antiquum marmor, Capuæ; apud Gruterum 640. 11. utebantur verò Coqui Cultro. Plautus, Aulularia. Ev. quia *Cultrum habes* CON. *Cocum decet Venatores etiam, Martialis Lib. I. 115.*

----- *Stupuitque superbus
Venator, cultro nil superesse suo.*

Et hos Secespitas appellant nostri Antiquarij, non omnino male. Testula alioqui usum fuisse Attinen notat Arnobius, & silice ante Arnobium Catullus.

Divellit illa acuto sibi pondera silice.

Cithara

De cithara superfluum videtur ut sermonem instituamus, ea enim Solis & Apollinis gestamen est satis notum. Virgilius lib. XII. Æneidos.

*Ipse suas artes, sua munera lætus Apollo.
Augurium Citharamque dabat -----*

Gladius.

Et Apollo magnæ Matris amafius fuit, teste Diodore Siculo. Quod sequitur statuemus esse Gladium, quo usi sunt Galli, ad brachia sibi quisque dissecanda: in pompa nimirum & lymphato illo discursu. Apulejus lib. VIII. Lucretius lib. II.

*Telaque præportant violenti signa furoris
Ingratos animos, atque impia pectora volgi
Conterreere metu quæ possint numine divæ.*

Cæterum antiqui gladiatorum capulos, & infima vaginalium ita frequenter ornarunt ut hic videmus, cum tamen gladij mucro in acumen desineret, neque esset arcuatus, ut plerique arbitrantur. Et hoc schemate conspiciebatur antiquus Gladius, apud LÆLIUM PASCHALINUM Romæ, ut nos non ita pridem vidimus, & alij non semel. Gladij porro usum & primum inventum Diodorus ad Curetas refert, lib. V. Biblioth. At Curetes cum Idæis Dactylis & Corybantibus non semel confundunt veteres auctores, Strabone etiam teste.
Ser-

Servius eximiè ad lib III. Æneïdos *Alij tradunt, Curetes & Corybantes, matris Deum ministros, custodes sicut dictum est pueri Iovis, ad plurimas res maximi usus hominibus extitisse.* Claudianus libro supra citato,

*Interea gelidæ secretis partibus Idæ
Dum sedet, & thyasos spectat de more Cybelle,
Curetumque alacres ad tympana suscitât Enses.*

Et lib. II. de raptu Proserp.

*Seu tu sanguineis ululantia Dindyma Gallis
Incolis, & strictos Curetum despicias Enses.*

Forceps quæ subsequitur Vulcanum indicabit, quem Forceps. Pileus & Tenax (nos Italicè *Tenaglia*) insigniverunt apud veteres; ut in Aureliæ & Cæsiæ gentis Denaris adnotatum est. At Vulcanus Cælo natus, cujus meminit Cicero *lib. III. de Nat. Deorum*, Cybelen cognatione aliqua videtur attigisse. Et certè Marcianus Capella Terræ patrem Vulcanum nominat. At Terra magna mater fuit. Lucretius.

*Quare magna Deum mater, materque ferarum
Et nostri genitrix hæc dicta est corporis una.*

Summum fastigium Pollicis digiti insidet nux Nux Pineæ. Pineæ, qua Iliacos usos fuisse scribit Ælius Lam-
pri-

pridius in *vita Commodi Imperatoris*. Ut ex hoc etiam capite liqueat, quod sub initium hujus commentatiunculæ monuimus, indiscretas fuisse horum numinum apud antiquos rationes. Satius lib. X. Thebaid.

*Sic Phryga terrificis genitrix Idæa cruentum
Elicit ex adytis, contemptaque brachia ferro
Scire vetat. quatit ille sacras in pectora Pinus,
Sanguineosque rotat crines, ac vulnera cursu
Exanimat, pavet omnis ager, resperfaque cultris
Arbor, & attoniti currum erexere leones.*

Ubi videtur falsus Lucretius Placidus, qui Pinus sacras consecratas faces interpretatur. Pinus autem arbor in penetralia templi Matris Deum inferebatur, in Attidis memoriam, ut scribit Arnobius lib. V. non semel. Quod nimirum sub ea Attis virum exuisset, vel trunco illo induruisse, ut canit Ovidius lib. X. *Metamorph.* Inferebatur verò lanarum velleribus stipitem circumvoluta, & ramulos redimita & compta violaceis coronis. Dies autem status & solemnus hujusce illationis fuit XI. Kal. Aprilis, ut ex veteri Calendario Constantiano me docuit HIERONYMUS ALEXANDER, cujus docti & eruditi in illud idem commentarij propediem prodibunt. In eo est legitima hæc festi diei formula ARBOR INTRAT. unde natum videtur glossema Lucretij ad illa Statij.

Resper-

----- *Resperaque cultris,*

Arbor. -----

ARBOR. *Pinus, quæ colitur in sacris Matris Deum, sub qua jacuit Attis, Matri Deum dilectus.*

Servius ad illa IX. *Æneïdos.*

*Pinea sylva mihi multos dilecta per annos
Scripsit, congrue nam Pinus in tutela Matris Deum est.
Quem imitatus est Claudianus Lib. I. de raptu Pro-
serpinæ.*

---- *Templique colendi.*

*Relligiosa silex, densis quam Pinus obumbrat
Frondebis, & nulla lucos agitante procella
Stridula coniferis modulantur carmina ramis.
Terribilis intus Thyasi, vesanaque misto
Concentu delubra gemunt, ululatibus Ide
Bacchatur, timidus inclinant Gargara sylvas.
&c. graphice.*

In eadem media simulacrum juvenis subligabatur
(inquit Jul. Firmicus) Attinis videlicet: idque ex
Dei fortasse monitu, ut scribit Diodorus Siculus.
Hinc Pinus in tutela Cybeles fuit. Phædrus lib. III.
Fabular.

---- *Quercus Iovi,*

*Et Myrtus Veneri placuit, Phæbo laurea,
Pinus Cybelæ, Populus celsa Herculi.*

Pinus autem figura, ut in marmoribus & gemmis olim
hæc fuit.

Expressit vero hic Artifex Virgilianum illud ex
Ecl. VII.

Hic arguta sacra pendebit fistula Pinū.

& illa Macrobij Lib. I. Saturnal. cap. 21. Solem verō
sub nomine Attinis ornant Fistula & Virga. Ad nucem
Pineam ut revertamur; extat apud Macrobium in-
signis jocus Cascellij I. C. qui consulenti an nux
Pinea Pomum esset, respondit, Pomum futurum, si
in Vatinius misisset. Libro II. Saturn. cap. 6. At
sine exceptione pronunciavit Martialis Libro.
XIII. 25.

*Poma sumus Cybeles, procul hinc discede Viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.*

Cybele autem dicta est à monte Cybelo, seu Cybele.
Virgilius Libro III. Æneidos.

Hinc Mater cultrix Cybeli. -----

& Ovidius in IV. Fastor.

Inter ait viridem Cybelen, altasque Celenas.

Im-

Imposuit autem pictor, sive alius quispiam GABRIELI SIMEONIO, & JO. GEORGIO HERWARTO, ut alia specie nobis exhiberent ex marmore PENNENSI, inter MASSILIAM, & AQUAS SEXTIAS eruto. Indicem & impudicum digitos, ut ex fragminibus etiam nunc apparet, obsidebat olim Aquila, quæ fulmen unguibus prensabat. Illa Jovem utique significavit, qui Agdistis, seu Acdestis pater fuit; cujus cruore extitit repente (ut diximus) malum Punicum, quo in sinu reposito, concepit Attidem mater. Manus autem hæc gestu & conformatione, dextram Attinis exhibet, ut videmus in signo una cum ipsa eruto. Neque absurdum erit opinor excurrere tantisper hîc, & emendare insignem Ulpiani locum, in quo de magna Matre agitur; ut in pristinum nitorem restituatur qui hæctenus in mendo delituit, ad speciem elegans, & elaboratus. Huic ego larvam omnium primus forte detraxero. Locus est in libello, cui titulum adscripserunt, Institutionum seu Titulorum, ex corpore Ulpiani, Lemmate, *Qui heredes institui possunt.* Recenset ibi I. C. Deos illos, quos ex Senatusconsulto seu Constitutionibus Principum, heredes licebat instituere. Enumerat vero *Jovem Tarpejum, Apollinem Didymæum, Martem in Gallia, Minervam Iliensem, Herculem Gaditanum, Dianam Ephesiam.* Hucusque recte omnia; porro adjungit *Matrem Deorum Cybelem, eam quæ Smyrnæ colitur.* Cybelem hanc ne fanaticus quidem ullus somniavit umquam. Quid enim Ulpiano,

cujus proprietatem atque elegantiam viri docti suspexerunt, cum poëtica illa voce, quæ tautologian etiam invito exprimeret? At verò cordatus nescio quis (I o. TILIUS fortasse) cui plerisque veteres I. C. ferimus acceptos, quique hunc librum primus edidit, manu scripti codicis scripturam bona fide exhibuit multis in locis. ingenuè, hoc & religiosè. Vidit enim vir eruditus quisquis ille fuit latitare nescio quid sub ea Librarij manu, quæ hæc litterarum notas descriperat, MATREM DEORUM SIPELENSIM QUÆ HYSMYRNE COLITUR. Hæc antiquæ lectionis altius impressa vestigia eò primum me traduxerunt, ut cogitarem scripsisse Ulpianum MATREM DEORUM SIPYLENSEM, ISIN QUÆ SMYRNÆ COLITUR. Neque omnino mala hæc mihi divinatio videbatur, conjectanti ῥ ISIN, ex Librarij oscitantia, & Litterarum cognatione, antecedentis dictionis extrema, antiquo & alibi sæpius prodito vitio invaluisse. Aderant meæ emendationis rationes ut sane opinabar satis exquisitæ. Pausanias in primis eruditus antiquitatum indagator, Lib. III. Magnesios testabatur, qui in Sipyli parte Aquilonari sunt, signum Matris Deum adservasse, longe omnium quotquot extabant antiquissimum. Hujusque antiquitatis vel Senatuum vel Principum aliquem rationem habuisse ut mihi persuaderem, Afylorum jure vetustati plerumque innixa, ut apud Tacitum, à simili compellebant. Accedebant præterea Magnetum merita, qui in bello, quod Populus

pulus Romanus adversus Mithridaten gessit , egregiam operam navarunt. Jam verò quod ad Isiden attinet , quæ Smyrnæ coleretur , retulerat pridem in litteras Aristides , Sacror. ferm. III. & Sacerdotem & Templum Isidis Smyrnæ , in quo ipse Isidem , & Sarapidem , anfernis hostijs exorasset. Neque verò permovebant me aliquorum voces , absolum videri Ægyptiam superstitionem adeo probatam Ulpiano , ut inter majorum gentium Deos Isin adnumeraret. Succurrebat enim , id non Jurisconsulto ipsi , sed Senatui , Principibusve , qui superstitionibus indulgissent , vitio vertendum. Fungi ipsum enarratoris munere non philosophi. Quæ si non placerent ; non eum esse me , qui miraretur hominem Christianis infensum , Deorum cultui plus nimio addictum , sordida monstra scriptis suis intexuisse. Hoc nimirum jure obtigisse

*His quibus exactas placuit servare tenebras ,
Splendentemque die medio non cernere Solem.*

ut missum faciamus , Ulpianum Præfectum Prætorio fuisse ejus Principis , qui *Isium & Serapium* (Lampridij verba sunt in Alexandro) *decentur ornavit.*

Neque vero inficias iverim , non displicuisse mihi emendationem alteram , ab antiqua scriptura minimum abeuntem : ea fuit , MATREM DEORUM CYBELEN ISIN QUÆ SMYRNÆ
(c 3) Co-

COLITUR. ita tamen ut Cybeles cognomentum topicum fuerit. de quo Pisander apud Stephanum in KYBEΛEIA, Strabo Lib. XII. Diodorus Siculus Lib. III. Suidas & alij. Hæc ut dixi speciosa & vera videbantur, quæ etiamnum videntem meliora probantemque alliciunt tamen. Verum, ut sunt posteriores curæ meliores, commodum occurrit Aristides, qui non semel in Sipylo Smyrnam illam antiquam, ibidemque Jovis matrem, Deorum thoros, & Corybanum choros recensuit. An idem sibi voluit Plinius Lib. XIV. cap. IV. nascitur (Maroneum) Smyrnæ regione, juxta delubrum Matris Deum? Antiquissimam autem religionem Smyrnæi videntur in novam urbem transtulisse, & veteri servato loci cognomine, in Metroo excoluisse. Neque vero meritis in Pop. Rom. Smyrnæi Magnesijs erant posthabendi, si Cornelio Tacito credimus. Legamus igitur MATREM DEORUM SIPYLENSEM, quam ut fecerneret Ulpianus ab ea, quæ apud Magnesios colebatur, adjecit, QUÆ SMYRNÆ COLITUR.

APPENDICULA.

Lilius Gregorius Gyraldus vir sane accuratissimus proprio Syntagmate de Rhea & Ope, multa disseruit, quæ eruditum Lectorem instruere possunt. Nos hic Analec̃ta quædam dabimus eruta è varijs Inscriptionibus Marmorum & Nummorum. Itaque monemus primum Ant. Augustinum Dial. V. hanc epigraphen D. M. M. I. recte interpretatum esse *Deum matri magnæ Idææ*, minus recte *Deæ magnæ matri Isidi*. marmor enim præfert Cybelen non Isidem. Licet enim hæc mysteria (ut non semel monuimus) coaluissent, ut satis superque indicant carmina Cypriani, seu Tertulliani, ad Senatorem apostatam; tamen Isis alio cultu, & schemate fingebatur. Monemus secundo Pierium Valerianum virum impense doctum lib. 39. Hieroglyphic. recensuisse Nummum Faustinae Augustæ cujusmodi & nos olim habuimus, in cujus averſa superficie spectabatur Cybele Leoninae insidens sellæ, sphæramque inter manu & genu continens, cum nonnulla hallucinatione. Non enim sphæra, sed tympanum est certo certius. Monemus tertio Adolphum Occonem Pierij auctoritati nimis in hoc detulisse, in suis Numismatibus, cum posset nummum inspicere, & tympanum adnotare loco sphærae At Catalogo, quem recitat Servius MAGNOR. DEORUM IV. Lib.

- Lib. III. Æneïdos ex variorum Auctorum sententia, adjungi possunt Mater Deum & Attis, quibus duo monumenta posita sunt sub hac inscriptione **D I S M A G N I S**, apud Gruterum 27. 4. & 28. 2. porro Idæam appellarunt ab Ida vel Cretæ vel Troiæ; utrobique enim colebatur, ut scripsit Virgilius. Magnam cur dixerint petamus ex Lucretio, & Arnobio. Mater Deum magna Pori Aug. & Trajani, sive Triani Felicis quæ fuerit alij viderint; excipit autem Gruterus 308. 10. 11. fide Justi Lipsij, marmor mendose, quod emendatum habetur apud Philippum Cluverium Lib. III. Italiæ antiquæ.
- VI. cap: III. Cerariam quam appellet antiquum marmor apud eundem 1010. 2. mihi prorsus est incompertum. nescio quid sane Cereris redolet, quam eandem esse cum Magna Matre nonnulli arbitrati sunt. Attis qui & aliquando Attini, Ἄττις altissimus, celsissimus nuncupatus est, ut in vetere Inscriptione apud Gruterum 28. 1. Solem nimirum omnia pervidentem, omnia perlustrantem esse censebant, ut diximus. Vidimus etiam appellatum Minotaurum & Minoturanum, petita fortasse à nomine alicujus vici nomenclatura. Succurrebatque Minotaurus, nisi amicus noster **FEL. OSIVS** vir ornatissimus, humaniorum litterarum in hoc nostro Gymnasio publicus Interpres, ostendisset mihi duas veteres Inscriptiones Romæ recens erutas.

M. D. M. I.
ET ATTIDI SANCTO
MENO TYRANNO
Q. CLODIVS FLAVIANVS. &c.
&
MATRI DEVM MAGNAE
IDAEAE. SVMMAE. PA
RENTI. HERMAE. ET ATTIDI
MENO TYRANNO INVICTO
&c.

Quæ sanè longè abeunt à Minotauro. Quare AM-
PLIANDUM.

Videmus autem in hisce Inscriptionibus Cybe-
len summam, & parentem appellari, Attiden
sanctum, & invictum, quod postremum adjunctum
Herculi, Soli, & Mithræ convenit, imò huic uni
proprie si Commodianum audimus.

INVICTVS

*Inviçtus de petra natus si Deus habetur
Nunc ergo vos de istis date priorem
Vicit petra Deum quærendus est petra creator.
Insuper & furem adhuc depingitis esse
Cum si Deus esset unquam non furto vivebat
Terrenus utique fuit & monstrivora natura
Vertebatque boves alienos semper in antris
Sicut & Cacus Vulcani filius ille.*

(d)

hacæ-

- X. hæcenus Auctor conclamatae editionis, & desperatae. Attin appellatum Phryga vidimus in vetere Epitaphio
- XI. ut retulimus apud Cæsios Romæ, Mater Deum magna Idæa, & Attis populi Romani apud Gruterum
- XII. 307. 7. ita videntur esse appellati receptis publica auctoritate sacris. Quod ex nuncupatione ipsius Archigalli satis patet. Cujus erat vaticinatio, ut præter antiquum marmor Gruterianum x x x. 2. Appulejus & Tertullianus cum risu & infectatione notaverunt. Ceterum in parergis ararum horum Deorum fere semper visuntur Tauri & Arietes, ut in Inscriptionibus fit mentio Taurobolij, & Criobolij, cujus præterea meminit Julius Firmicus, *Tauribolum* [*Taurobolium*] *vel Oriobolium* [*Criobolium*] *scelerata te sanguinis labe* [*tabe*] *perfundit*; *vel scelerato tabo*, at *labes* etiam ferri potest
- XIV. At quale hoc sacrum? Prudentius luculenter expressit in Romano martyre, quem omnino vide.
Agnoscis illum quem loquor miserrime,
&c.
- XV. ubi meminit tabidi roris, & tabi. Et hoc fuit Taurobolium Crioboliumque percipere, & Taurobolio in æternum renasci, ut ipsi quidem non minus ridicule, quam impie arbitrabantur. hoc Taurobolium &
- XVI. Criobolium facere. hoc accipere. Tauropolia vero, quorum meminit Casaubonus ad Athenæum Lib. vi. Animad. cap. 16. an huc pertineant, viderint doctiores. in Inscriptionibus certe Gallicanis Taurobolium, & Tauropolium promiscue legitur. Ad Matrem

trem Magnam, & Attidem, ut redeamus, qui plura de ijs volet, adeat Fulgentium Lib. I I I. Mythologicon, & Lucianum de Syria Dea.

Cum pagellæ aliquæ vacarent, visum est heic describere integrum Lucretij locum cujus suprâ mentio facta est, quòd ad ejusdem argumenti illustrationem mirificè conducere visum fuerit. Extat autem libro I I.

*Principio tellus habet in se corpora prima,
Unde mare immensum volventes flumina fontes
Assiduè renouent: habet, ignes unde oriantur.
Nam multis succensa locis ardent sola terræ.
Eximjs verò furit ignibus impetus Ætnæ.
Tum porrò nitidas fruges, arbustaque leta
Gentibus humanis habet unde extollere possit:
Unde etiam fluidas frondeis, & pabula leta
Montivago generi possit præbere ferarum.
Quare magna Deum mater, materque ferarum,
Et nostri genitrix hæc dicta est corporis una.
Hanc veteres Grajùm docti cecinere pœtæ
Sublimem in curru bijugos agitare leones:
Aëris in spatio magnam pendere docentes
Tellurem, neque posse in terra sistere terram.
Adjungere feras, quia quamvis effera proles
Officijs debet molliri victa parentum.
Muralique caput summum cinxere corona:
Eximjs munita locis, quia sustinet urbeis:
Quo nunc insigni per magnas prædita terras
Horrificè fertur divinæ matris imago.
Hanc variæ gentes antiquo more sacrorum
Idæam vocitant matrem, Phrygiasque catervas
Dant comites, quia primùm ex illis finibus edunt
Per terrarum orbem fruges cœpisse creari.*

(d 2)

Gal-

*Gallos attribuunt , quia numen qui violarint
 Matris , & ingrati genitoribus inventi sunt,
 Significare volunt indignos esse putandos,
 Vivam progeniem qui in oras luminis edant.
 Tympana tenta tonant palmis , & cymbala circum
 Concava , raucifonoque minantur cornua cantu,
 Et Phrygio stimulat numero cava tibia menteis,
 Telaque præportant violenti signa furoris,
 Ingratos animos , atque impia pectora volgi
 Conterrere metu quæ possint numine divæ.
 Ergo cùm primum magnas invec̃ta per urbeis
 Munificat tacita mortaleis muta salute:
 Ære atque argento sternunt iter omne viarum
 Largifica stipe ditantes , pinguntque rosarum
 Floribus , umbrantes matrem , comitumque catervas.
 Hic armata manus (Curetas nomine Gray
 Quos memorant Phrygios) inter se fortè catervis
 Ludunt , in numerumque exultant sanguine læti:
 Terrificas capitum quatientes numine cristas,
 Dictæos referunt Curetas: qui Iovis illum
 Vagitum in Creta , quondam occultasse feruntur,
 Cùm pueri circum puerum pernice chorea
 † Armati in numerum starent : pernice chorea
 Armati numerum pulsarent æribus æra,
 Ne Saturnus eum malis mandaret adeptus ,
 Æternumque daret matri sub pectore vulnus.
 Propterea magnam armati matrem comitantur,
 Aut quia significant divam prædicere , ut armis,
 Ac virtute velint patriam defendere terram:
 Præsidioque parent , decorique parentibus esse.*

MANUS ÆNEÆ,
CECROPII VOTUM
referentis, dilucidatio.

Auctore

JACOBO PHILIPPO TOMASINO, [1577-1654]
ÆMONIÆ PRÆSULE.

AMSTELODAMI,
Sumptibus ANDRÆ FRISII.
CIC IOC LXIX.

1669

MANUS ANTIQVA

GEORGI VOLVMI

etiam abbas

JACOBO BRITANNICO

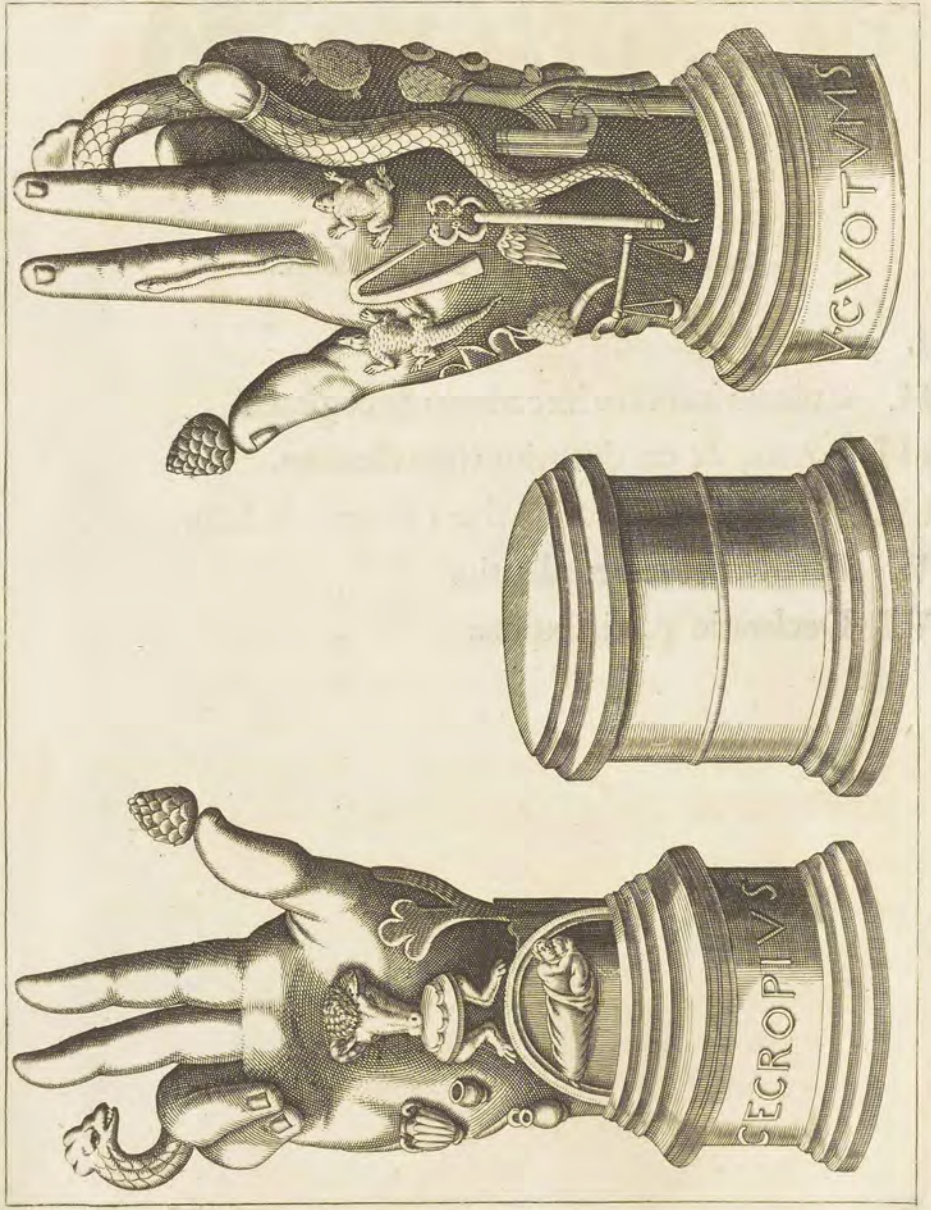

etiam abbas
etiam abbas

CAPITUM INDEX.

- I. Operis occasio.
- II. Cuinam instituto hæc manus excogitata.
- III. A quo, & cui donarium hoc dicatum.
- IV. Ejus Materia, Forma sive fabrica, & Situs.
- V. Partis interioris explicatio.
- VI. Declaratio partis extimæ.

CECROPII VOTUM

à

JAC. PHILIPPO TOMASINO

ÆMONIÆ EPISCOPO

Dilucidatum.

CAPUT I.

Operis Occasio.

Avente Minerva, atque annuente benignâ Eminentissimi Principis FRANCISCI BARBERINI tutelâ, quum noster *de priscorum Donariis Votis*que conatus propitio eruditorum conspectu exciperetur, pro sua quisque humanitate in dies plurimi non pauca in istius argumenti incrementum sparsim contulere; in primis *Cassianus à Puteo* illustris Eques, ob vetustatis notitiâ, vitæque innocentiam, & morum comitatem Romanæ Urbis splendor: cujus mira diligentia quodcumque seu casu seu labore melior lux detexit, ad posteritatis memoriam extendit. Ejus generis jure censenda faberrimi vetustissimique operis effossâ inter Divi Gregorii ruderâ manus ænea, atque in Eminentissimi illius

(f)

Prin-

34 CECROPII VOTUM.

Principis refertissimam preciosioribus pinacothecam non ita pridem veluti in Apollineum sacrarium, seposita : cujus iconem Vir nostri studiosissimus nobiscum solita benignitate communicavit. Eam Divorum omnino tholos quondam exornasse, non levi prorsus conjectura tum denique planum erit, ubi omnem ipsius rationem pro ingenii modulo inter severiores sacri muneris curas carptim declaravero.

C A P. II.

Cuinam instituo hæc manus excogitata.

MANUS ænea, ejus* quam imago refert magnitudinis, & hieroglyphicis veluti signis Tropi-
cis, diversarum rerum, ac præsertim animalium figura delineatis, & deorum hominumve ingenium, mores, ceterasque affectiones exprimentibus, quæ Lucano Poëtæ gravissimo *linguæ magicæ*, hoc est sapientes, utrinque variata, votum procul dubio repræsentat. Evidentissima namque in hanc rem ejus Inscriptio.

CECROPIVS V. C. VOTVM. S

Illud nempe instituit Cecropius, Vir clarissimus. Quem neutiquam consularem existimo. quum nec inter Consules, nec à Grutero inter tot Inscriptiones
Ro-

* Sciat benignus Lector manum hanc, ut inseri suo loco commodè posset servatis servandis nonnihil imminutam esse, si cui tamen id tanti videbitur, manum hanc cum manu quam exhibuimus altera in Pignorijs initijs Attidis contendat, & veram, aut verè proximam ejus magnitudinem deprehendet.

CECROPII VOTUM. 35

Romanas insigni volumine congestas aliquis hujus nominis reperiatur. Quo honore viros primi nominis affectos, nuper de *Tesseris Hospitalitatis* palam fecimus. Vera tituli hæc sententia videtur: *Cecropius voti compos votum solvit*. Quisnam ille fuerit, & unde nomen duxerit paucis dispiciendum. Voventis ingenium & opes, sive animi magnitudinem, ex insigni opera conjectare licet: qui originem haut dubiè ducebat à Cecropio, antiquo Atheniensium Rege; quem primum oppida, urbesque condidisse ac Jovem Summi titulo cohonestasse perhibent, ejus apud Athenienses auctoritatis, ut ceteri Reges Cecropii nomen adsumerent. Nisi fortassis oriundus Athenis appellationem traxerit à tribu Cecropide, quam primo Regi suo debet, à quo & Reges ceteri Cecropides nominati. Natus huic filius tempore salutis parum propitio, à diuturna valetudine nactus Æsculapium sibi faventem, in spem felicioris vitæ unicum familiæ columen Deæ sospitatrix tutelæ, eximio planè monumento, summa religione dicato, commendatur. Nobis autem figuris ac mysteriis opus hoc adeò involutum & obscurum videtur, ut nisi Phœbus radios præstet, ingenii caliginem discuti perquam fuerit difficile, in ea rerum varietate, quam diuturni temporis intervallum interioris doctrinæ penetralibus clausit. E quibus etsi non licuerit singula fortassis eruere; ad verum antiquitatis genium quædam tamen exegisse, à priori laboris gloria non prorsus alienum censebitur.

Vota porrò in tabellis ac fictilibus insculpta non usque novum est: at in manu nullum in hunc diem occurrit. Manum tamen in signorum numero fuisse, notum est. Eòne factum id putemus, ut voventis potentiam, seu malis liberalitatem donantis indicet? Vel quia Isis in pompa sacra manum ostentaverit? Quod porro dextram præcipuè ostendat, causa videtur potissima, quoniam eadem sacra existimarentur. Quid verò numinis heic præter morem nulla mentio? An quia Deæ Isidi huic dicatum erat donarium, cujus occulta quum essent sacra, silenda quoque fortassis erat veneratio? Tale quidpiam innuit Apulejus *Metamorphoseon Libro x i.* ubi ait: *Proxima nocte, vidi quemdam de sacratis, linteis intectum, qui thyrsos & hederas & tacenda quædam gerens, ad ipsos meos Lares collocaret.* Valetudinis curam ei adscriptam planissimum est ex fragmento basis marmoreæ, cujus inscriptionem illustris Vir Joannes Vincentius Pinellus ex ædibus Patavinis Contareni Procuratoris ad Gruterum misit. Qui lapis à Paulo Rhamusio viro antiquitatis perquam studioso conquistus, ut ipse ad Scardeonii Antiquitates, quæ in meo sunt Museo, notavit, non ita dudum cum ceteris marmoribus Rhamusianis ad sapientissimum Senatorem Venetum Georgium Contarenum rediit. Ea talis est.

I S I . S A C R
 L . M A I V S
 P H I L E A S . V I . V I R
 A Q V I L . O B
 S A L V T . G R A T T I A N I
 F I L I I . E T . G R A T T I A E

Non alij porrò quàm Deæ Cybelæ in primis destina-
 ta fuisse, quæcunque heic symbola planè ipsius cul-
 tum referunt, in progressu dissertationis omnino con-
 stabit.

C A P . III.

A quo, & cui Donarium hoc dicatum.

Mirum quidem nonnullis videri posset, Romanæ
 conditionis hominem Votum Ægyptiis simu-
 lacris undique exornasse; quandoquidem Romanis
 eam gentem ridiculam fuisse non obscurum ex Iu-
 venale Libro v. Satyra XV.

*Quis nescit Volusi Bithynice, qualia demens
 Ægyptus portenta colat?*

Quo etiam modo Cyprianus de Idolorum vanitate:
Ægyptia portenta non numina sensit. Nec omnem ejus-
 modi sacrorum rationem fannis fuisse objectam ne-
 gare potuit Plutarchus scriptor gravissimus, etiamsi
 fuerit conatus polito certè libello conclamatam ejus-

(f 3) modi

modi superstitionem revocare. Bestiolas nempe colebant ferè omnes, quas Ægyptus portentorum mater producebat. Eo Josephus non injuriâ censuit, orbem terrarum, si Ægyptiorum sacra suscepisset, brevi bestiarum plenum, hominum inanem futurum. Hinc vera Trismegisti vox. *O Ægypte, religionum tuarum solæ supererunt fabulæ, eaq; incredibiles posteris!* Longè tamen alia, forsitan & æquiori sententia, Tullius de Natura Deorum Lib. 1. tradidit *firmiores apud Ægyptios opiniones esse de bestiis quibusdam, quam apud Romanos de sanctissimis templis, & simulacris Deorum.* Eò namque illa tandem religio processit, ut à Quiritibus, rerum in orbe arbitris, fuerit recepta. Ecquid enim hisce Minucii Felicis verbis apertius? *Ægyptia quondam, nunc & sacra Romana sunt.* Nec mirum. Quemadmodum enim Apulei sententia inter ceteras nationes Judæi reputantur superstitioniosiores, Nabathæi mercatores, frugum pauperes Scythæ, molles Asiatici; sic Ægyptii doctiores & sapientiores sunt habiti. Ea namque super alias gentes Ægypti vulgata est sapientiæ fama, ut non solum Africæ, sed Asiæ etiam atque totius Græciæ, universæque Italiæ quondam excitarit ingenia, & quodammodo ad se attraxerit. Eo enim concessit Moyses, qui omni Ægyptiorum sapientia emicuit: eò Samius Pythagoras, Plato, Linus, Orpheus, Solon, Lycurgus, Hesiodus, Homerus, Aristoteles, ceterique sapientiæ lumina confluxere, qui Græciam Italiamque ingenii monumentis ornarunt: ut Ægyptum totius

or-

orbis museum verè pronunciauerint non infimæ fortis eruditi. Proinde imperii incremento id à Quiritibus factum, non minùs verè quàm eleganter innuit idem: *Sic dum uniuersarum gentium sacra suscipiunt, etiam regnare meruerunt. Superstitionem tamen non dissimulavit sibi auersam, quam acribus fatis verbis ita perstringit: Nonne & Apim bovem cum Ægyptiis adoratis, & pascitis? nec eorum sacra damnatis instituta serpentibus, crocodilis, & belluis ceteris, & avibus, & piscibus, quorum aliquem Deum si quis occiderit, etiam capite punitur. Nec sane novum erit, Cecropium hanc religionem etiam Romæ professum. Athenienses enim Ægyptiorum colonos, è civitate Sacensi Cecrope duce deductos, perhibet in Monodia Basilii Nazianzenus.*

Cuinam verò Donarium hoc fuerit sacratum, in ambiguo est. Jovi Ammoni & Asculapio factum, indicare videntur Arietis caput, ac Serpens qui manum ambit. Forsan & Cybele, quæ *Ἡὸς γυναικεία* Plutarcho in Cæsare, & apud Macrobius, quandoquidem solis mulieribus licitum erat adire sacra ejus, quæ in operto fiebant. Qua de re suo loco uberius. Numquid & Iucinæ anathema hoc erectum? Numquid forsàn Isidi, rerum naturæ parenti, ut paulo antea indicavimus. Cuique tamen suum heic esto iudicium: meliori cedere parati sumus.

C A P. IV.

Ejus Materia , Forma sive fabrica , & Situs.

ÆNea hæc manus perpetuitatem fortassis indicat , etiamsi priscis æs quoque in sacris fuerit usitatissimum.

Eaque inanis sine brachio fabrefacta , ut sceptro vel hastili à sacerdote quopiam , quum pompæ magnæ paulatim procederent anteludia , votivis cujusque studiis exornata pulcherrimè , minori labore posset præferri , ad celebritatem obsequii , quod Magnæ Dæ , seu Jovi Ammoni , alterive Numini erat dictum. Talem in pompa sospitatricis Dæ sacerdotem tulisse memorat Apulejus Lib. XI. Metamorphoseon. *Quartus æquitatis ostendebat indicium, deformatam manum sinistram porrecta palmula.* Qui manum etiam in pompa præferri solitam Deûm Matri Isidi memorat. Nam ipsa manum sacram in pompa ostentavit, Nec immerito. Manus enim auctoritatem ac potestatem significat : manus altaribus infert sacra , & pietatis munus peragit. Anaxagoras proinde , Aristotelis , & Plutarchi indicio , hominem pronuntiavit sapientem , quod manu esset præditus. Manus dextra profecto masculæ virtutis argumentum videtur. Nec alia de causa credendum à veteribus Lusitanis in præliis captivorum amputatas manus dextras Diis fuisse consecratas , ut libro III. narrat Strabo. Qui plura de manu velit curiosius , illustris Viri Renati

C E C R O P I I V O T U M. 41

nati Moræi, Consilii Regii, atque in Academia Lutetiana Professoris Medici MANUM REGIAM, politissimi ingenii documentum perlustrat suadeo. Huc plane facit manus ænea, quam Petri Avogadri Comitis Brixienfis munere V. C. Octavius Rubeus obtinuit, ex idolo Tyllini ferreo, quem Deum fortissimum ac triumphatorem antiquissimum intelligit, cujus ille statuam Beati Ramperti Episcopi jussu anno 840. dirutam & confractam, tradit in Monumentis Brixiensibus. Illa verò cuspidis loco hastæ fuit imposita; cujus pollicem & volam serpens ambit, qui & ovum lambit pollicis atque indicis intersertum. Hastæ verò tamquam sacræ, & Deorum more colebantur, ut Justinus ex Trogo auctor, adeoque veluti regia diademata Diis apposita. Itaque Claudianus:

Tunc veteres hastæ regia dona micant.

Hastas certè Merionis & Vlyffis titulo cælatas refert in *Marcello* Plutarchus in quodam Siciliæ templo repertas.

Manus verò in hunc modum est conformata, ut supina pollicem, indicem, & medium sive impudicum passos referat, elevet atque extendat, annularem atque minimum contrahat; eo fermè schemate, quo religionis nostræ Antistites olim populo benè optare solebant: vel quo pictores ab omni ævo Servatoris nostri dextram sacræ Crucis tesseram effigiant. Quod sanè Laurentius Pignorius piæ memoriæ, magnum

patriæ nostræ ornamentum, non præter rem factum opinatur, quia Diabolus jam tunc omnem operam mira calliditate impendit, ut elevaret eum gestum, quem sacerdotes Christiani essent adhibitori, quum sacrum crucis signum exprimerent.

C A P.

Partis in manu interioris explicatio.

Puellus.

Matrona stolata in lectulo.

DONarium hoc diligenter considerantibus, in-
scriptionis nota primùm sese offert intima pars
manus, atque in ejus carpo puellus in amplexu ma-
tris suaviter in lectulo, specie sigmatis effigiato, de-
cumbentis, talari veste, pallâ nempe seu stola ob-
tectâ. Stola verò matronæ pudicitiam denotat, cu-
jus Tertullianus *de Pallio* meminit. Votum Magnæ
Deûm Matri, sive naturæ genetrici pro sobolis à con-
juge matrona lectissima susceptæ salute reddita solu-
tum indicatur. Peculiarem verò fospitricis Deæ
pompam plenè ac prolixè loco aliquoties memorato
Apulejus prosequitur. Quænam illi vis, & quanti-
eam censuerit antiquitas, testis Lucretius Lib. 2 :

— *magna Deûm mater, materque ferarum,
Et nostri genetrix hæc dicta est corporis una.*

Neque eorum mihi displicet conjectura, qui huic
numini dicatum putant: cujus haud exigua erat apud
Ægyptios auctoritas; quandoquidem Deorum ea
mater, plurimumque pueris in ipsius tutela præsidii
esset:

CECROPII VOTUM. 43

esset: à qua & accepta fuisse responsa notum est ex veteri monumento Patavii, quod olim apud Rhamusios, nunc Ateste in hortis Contareni est.

• I S I D I
S A C R V M
E X M O N I T.
E I V S D. D.
L. V A L E R I V S
M E M O R
V I. V I R A V G.
L. D. P

Romanis etiam in summa veneratione habitam ostendit in Hadriani nummo Isidis effigies. Huic etiam *Nux Pineæ.* Deæ pinea nux propria fuit. Hinc Martialis non minus verè quam argutè :

*Roma sumus Cybeles, procul hinc discede Viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.*

Causam tetigit Ovidius Lib. x. Metam.

*Et succincta comas, hirsutaque vertice pinus
Grata, Deum matri. siquidem Cybeleius Atys
Exiit hac hominem, truncoque induruit illo.*

Nimirum Phrygius Atys pastor Calai filius, quum magnæ Matris ceremonias in Lydia monstrasset, ibique cultus esset invito Jove; hic aprum immisit in Lydiam, à quo Atys filius fuit interemptus, postea p e

in pinum mutatus. Inter plures hujus rei testis unus mihi sufficit Phœdrus Lib. III. Fabularum :

——— *Quercus Iovi,*
Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybele, Populus celsa Herculi.

Ramus.

Quapropter & in pollice jungere libuit ejusdem arboris ramum. Cujus tamen speciem cælator minus expressit. Myrto is propior, quem inter pocula primitus alteri cantando porrigebat, ut auctor in *Symposiacis* Plutarchus. At verò folium, ut fatear, magis refert ficulneum, quod ob humoris copiam genitalis perhibetur simulacrum. Quid si palmæ censueris? Nam & Apuleius illatam narrat palmam auro subtiliter foliatam Dææ fospitaticis sacris. Verùm rem diligentius consideranti magis ad Rutam accedit, quæ vi sua generandi potentiam hebetans castimoniam promittit, imò serpentibus adversâ nequitiam frangit volupturiam.

Nec fortassis à verò multum abeunt, qui existimant, Votum hoc solutum fuisse masculina prole suscepta, mense septimo, posteaquam fœtus in vere conceptus esset, in hanc sententiam potissimum adducti, ex tribus digitis erectis, et arboris ramo, cujus in morem tenellus succresceret; etiam quod nux pinea Lucinæ pro secundo partu esset consecrata.

Arietis ca-
put.
Serpens.

Jovi Ammoni & Æsculapio id dicatum porrò suadere videtur Arietis caput, & Serpens manum ambiens. Aries enim Ammonem indicat, qui, ut nummus

mus Antonini refert, omnium saluti prospicit. Hunc vero Jovem, Naturæ conservatorem, ac Deorum Principem agnoscunt veteris sapientiæ antistites: cujus oraculum patrio Ægyptiorum more adiiſſe Alexandrum narrat Libro I V. Curtius. In hanc fermè ſententiam Galieni Imperatoris Numismati Aries inſculptus, cum hac inſcriptione: J O V I C O N S E R V A T O R I. Pariter in altero Salonino nummo Aries hoc titulo: A M M O N I C O N S E R V A T O R I. Nec diverſum ſignificat impositum tripodis arietis caput. Nam & Tripodis Apollini dicatus ſapientiam connotat. Quicquid ſit, priſcorum victimis acceſſit caput illud. Ammon vero Jupiter eſt ex Ariete cæleſti ortus, quem laboranti & ſitienti exercitui fonte amœniſſimo robur & ſalutem attuliſſe accepimus. Eumque non ſecus ac Latini Jovem, Ægyptij ſoſpitatorem, ſalutiſque Deum habuere, quem & Arietis ſpecie coluerunt. Quo procul dubio reſpexit Minucius Felix, quando plurimorum ſuperſtitionem ſic taxat: *capita vervecum & immolatis & colitis.* Occaſionem tradidit Herodotus Libro 2. Jovem nempe ab Hercule, cui ſe occultaverat, exoratum, amputato arietis capite comparuiſſe. Religionis hujus plura in veterum monumentis veſtigia ſunt. Hinc Naſoni de Arte amandi *Corniger Ammon.* Meminit ejuſ quoque Lucanus Lib I X.

*Inculci Garamantes habent, stat corniger illic
Iupiter, ut perhibent, sed non aut fulmina vibrans,
Aut similis nostro, sed tortis cornibus Ammon.*

& Silius Italicus Lib. I X. Punicorum:

At patrius flexis per tempora cornibus Ammon.

Unde Æmilius Probus de Lyfandro: *repulsus dixit
se vota suscepisse, quæ Iovi Ammoni solveret, existi-*

*mans se Afros facilius
corrupturum. De sta-
tua Jovis cornigera
Q. Curtius Lib. I V.
Id quod pro Deo coli-
tur, non eandem effi-
giem habet, quam vul-
go Dii artifices accom-
modarunt. Umbilico te-
nus arieti similis est, ha-
bitus smaragdo & gem-
mis coagmentatus Tri-
podem vero sapien-
tiæ, quâ vitam mode-
ramur, imo veritatis,
quæ sapientiæ anima
est, notam, fatentur
veterum mysterio-
rum consulti, quem
Apol-*

Apollini deberi credidit Socrates. Tripus certe * au- ^{Tripus.}
 reus in adyto templi Apollinis Delphici fuit, sub quo
 serpens observabatur. Et sane Latinorum Poëtarum
 princeps, sub Æneæ persona veram herois indolem
 formans, inter prima ipsius dona Tripodis comme-
 minit. Verum & pari jure, quo Ammoni, votum hoc
 Æsculapio Apollinis, hoc est salubritatis filio, solu-
 tum, non infidis plane momentis arbitrantur, qui nu-
 men istud infirmitatibus humanis præesse norunt.
 Anguem scilicet Æsculapii vicarium Romam missum ^{Anguis.}
 accepimus. Sunt qui Æsculapium anguis specie
 Romani Legati, qui Epidaurum adnavigarat, opem
 adversus pestem imploraturus, navem sponte ingres-
 sum referunt. Acron, non temnendæ authoritatis
 Grammaticus, tradit, Romanos Epidauri, incertos
 ob multitudinem simulacrorum quod potissimum
 deligerent, anguem recepisse. Romæ in Insula Ti-
 berina, quibus honoribus cultus fuerit, etiam hodie
 loquuntur monumenta Græcarum tabularum, in
 quas relatæ fuerunt curationes illius monitu peractæ.
 Quam in rem Votum Æsculapio Romæ ostendit rari
 artificii ara, quatuor lateribus insignita vasis sacro-
 rum & aliis ornamentis.

A E S-

* Hos vel istiusmodi tripodes, cum aureo areove serpente, si Val. Maximo & Pausaniæ
 fides, Apollini dicavit tot numinum inventrix Græcia: ac jam Luciani testimonio constat
 Apollinem ex istiusmodi tripode, sub quo anguis, responsa quærentibus dedisse. Et de
 angue quidem ita Oudanus: Anguem quod attinet, ut plurimum illum apud Apollinis vel
 sanitatis imaginem invenias, idque tam propter hariolationes & vaticinia, quam respectu
 medicamentorum & rei herbariæ, cujus Præses habitus est Apollo. Utriusque ideam num-
 mi appositæ exhibent, quorum ille (1) Lepidi est, & tripodem cum angue inscriptum ha-
 bet: hic (2) Posthumo debetur, & Æsculapij imaginem referre vulgo creditur.

A E S C U L A P I O .

D E O

I V L . O N E S I M V S

A V G . L I B :

A . C V R A . A M I C O R V M

V O T O . S V S C E P T O

D . D . L . M .

Et alterum, quod in tabella marmorea Romæ apud Aurelium Rufinum vidit Smetius :

A E S C V L A P I O S A N C T O

L . I V L I V S . A G A T H O R V S . E T T E R E N -

T I A . R V F I N A . G R A T I A S . A G E N T E S .

N O M I N I T V O D D .

Rem evidentius indicat in D. Bartholomæi hortis Romæ Æsculapio insignita navis marmorea , visu certe dignissima. Æsculapii verò ædem in insula fabricatam scribit Festus, quod ægroti præsertim aqua sustentantur.

Æsculapio Aries porrò apponitur , quemadmodum & in signo Æsculapii marmoreo apud Octavium Tronfarellum, cujus indicium debemus Io. Baptistæ Casalio erudi tissimo, de profanis Romanorum ritibus Cap. VI I. ubi ad pedes ejus aquila in dextera parte , arietis caput in sinistra, ægrotantibus salutem demonstrant. Eo quidem Aries innitens tripodi faci-

crificia voventium tanquam Diis accepta videtur designare.

Sed ut ad reliqua gradum faciam. Ex his minime obscurum est, Isidi munus hoc præcipuè oblatum, etiamsi Æsculapio salutis auctori suus quoque heic sit justus honor, ceterisque Numinibus, quorum tutelam puelli parens faventem poscebat.

Morbi vero tempus, qualitas, vehementia, gravitas, diurnitas, & curatio ex ipsis emblematis elucescent.

Tempus nimirum ex capite Arietis, quod in vo-
 la manus supra tripodem positum Vere incepisse
 morbum innuit. Caput enim istoc anni principium
 sive uniformem diei noctisque divisionem denotat.
 Tres digiti erecti infirmitatis initium, statum, fi-
 nemque indicant.

*Arietis caput
in tripode.*

Qualitas præterea morbi initio fuit occulta. Lan-
 guescebat quidem puer, sed parentes morbi naturam
 ignorabant. Arcanum enim & veluti vaticinium in
 apice pollicis repræsentatur nuce pinea: qua u-
 sos fuisse Isiacos narrat in *Commodo* Lampridius.
 Apulejus etiam *Metam.* Libro x i. de nave Isidi
 nuncupata: *Iam malus insurgit: pinus rotunda, splen-
 dore sublimis insigni carchesio conspicua, & puppis, in-
 torta chenisco, bracteis aureis vestita fulgurabat.* Pinus
 enim tutelam gerebat Cybele. Qua ratione Poëta
 Æneidos i x.

Nux pinea.

Pinea sylva mihi multos dilecta per annos.

(h)

Imo

Imo Pinus mortis indicium est. Fama namque est, eam semel amputatam nunquam repullulascere. Addit Joan. Goropius Hieroglyphic. Lib. VII. Pinu representari terram suo in gremio semina custodientem, & molestiam, qua ad conjugii dulcedinem pervenitur, amore fervido mitigandam. Hujus namque fructus semina depromuntur ignis calore, quo durissima septa facillime dehiscunt. Quam sibi felicitatem in primis obtigisse inter cetera profiteri voluit Cecropius. Talis etiam spectatur in manu ænea Tornaci eruta, quam apud Dionysium Villanum Canonicum asservatam, Laurentius Pignorius eruditè explicuit ad Magnæ Dæ dilucidationem.

Nec ab hujus Dæ sacris aliena esse vascula facile negaverit, qui Apulei transformationes diligenter inspexit. Nam & ipse urnulam pompæ illatam memorat, cujus orificium non altiuscule levatum, qualem & heic spectatur. Urna verò Osiridi sacrata aquam notat, siquidem ipsa non vini modo, sed cuiusvis humoris domina censetur. Nostrum quidem cissybio non est absimile, cujus speciem dedit Pierius Valerianus. Quod in Bacchi suppellectili habitum fuit. Vicinum vero huic *vasculum*, consimile est ei, quod ibidem quartus antistes sacrorum gerebat *aureum, in modum papillæ rotundatum, de quo lacte libabat.* Quodnam vero in hac manu tertium? Numquidne *simpulum*? Tale sæpius in pinacothecis conspeximus, licet hac forma Rosinus thuribulum exhibeat.

Urnula.

*Vasculum
papillæ for-
ma.*

Simpulum.

C A P. V I.

Partis extimæ declaratio.

MAjoris operæ conspicitur altera manus facies : cui pinus in pollicis apice , ejusdemque radice folium pariter convenit. Reliqua signa ei propria pro ingenii modulo expendent , liberaliorem conjecturæ indulgentiam exspectamus à severis literarum censoribus.

Temporis utpote progressu natura morbi dignoscitur ex angue , seu cerasie in digito indice. Oculis *Anguis.* videtur is orbatuſ. Et certè vermes sæpius vexant infantes Rotundos nempe lumbricos , dum adhuc in utero sunt pueri , nasci , tradit Medicorum parens Hippocrates Lib. 1 v. de Morbis , è sanguine computrescente ac redundante : iique , ut vere monet Celsus Lib. 1 v. cap. 17. pueros magis exercent. Eum , si quis forte curiosior anguillam putet , morbi medium significabit fuisse lethale , ut è manibus parentum infans ad lacum Stygium elaberetur ferme in anguillæ modum. Quo etiam symbolo hominem fugientem rem aliquam , nulla consequendi spe , indicavere Ægyptii , Quid si puello vitam precatur parens tranquillam & à seditione remotam ? Discordias enim anguilla non ineptè denotat , quando videm non nisi turbata aqua capitur. Unde Aristophanes :

(h 2)

Et

*Et tu fecisti quæ venatores anguillarum faciunt,
Quieta cum sunt stagna, venantur nihil.*

Sed & anguis non raro laborantem demum habitio-
rem, ac de morbo squalorem deposuisse connotat.
Quemadmodum enim positus ille exuviis rejuvene-
fcit, pariter & convalescentes amissis spoliis ad sese
redeunt. Pueri fortassis dominium auguratur He-
roibus facer serpens, animal spiritus vitæque tenacif-
simum, visus acutissimi, adeoque Palladi sacrum.

Crocodilus. Crocodilus vero inter pollicem & indicem re-
pens, ut multæ rapinæ animal, parentum perniciem
refert. Quidni etiam puero sapientiæ accessionem,
& silentium sapientibus probatum, Dæque Isidi
acceptum ominetur? In hanc rem Patavii apud Bas-
fianos monumentum est in saxo rubro.

I S I D I
SIG. HARPOCRATIS
C. D I D I V S
A C V T I A N V S
D O N. D E D.

Quinimo animal hoc nonnullis silentij symbolum ha-
betur, qualenam in elegantissimi cœnobij D. Iustinæ
apud nos porticu supra ostium. Rationem vix di-
vinare licet aliam, quam ex Plinio Libro VIII.
cap. xxv, cujus hæc verba: *Vnum hoc animal terre-
stre*

stre linguæ usu caret. At bona Mythologorum venia scriptor politissimus Crocodilo non denegat linguam, sed ejus usum innuit obscurum. Ea namque exilior non protenditur, ut Chamæleonti, qui lingua muscas venatur in escam, sed animal illud grande vorat potius, quam linguamvolvendo manducat.

Jam Flagrum manubriatum ejusdem sacris usurpatum ex Apuleio perspicuum est; qui & accuratam ^{Flagrum.} ejus hanc rationem dedit: *Arrepto denique flagro, quod semiviris illis proprium gestamen est, contortis tæniis lanosi velleris prolixè fimbriatum, & multijugis talis ovium tessellatum, indidem sese multimodis commulcat ictibus: mira contra plagarum dolores præsumptione munitus.* Lora fuisse innuit Ovidius Fast. I V.

Et feriunt molles taurea terga manus.

Quod ne frustra factum putemus, illud præsertim in memoriam revocandum, sapientissimos Lacones hoc ipso martalium animis ærumnam & adversam fortunam, quinimo tolerantiam insinuasse. Quid si puelli mater initio conjugii, ut sterilitatem averteret, in æde Junonis, quemadmodum moris erat, sacerdotis etiam Lupercalis flagrum è tergo arietino exploraverit?

Medii porro digiti Rana morbi declinationem ^{Rana.} ostendit. Ea namque hominem, qui diu vi morbi sese movere non potuit, denuo progredi significat. Postquam enim orta pedum usu destituitur, ætatis progressu posticis primum pedibus utitur. Nec ali-

ter intelligendum credo Horum Apollinem Hieroglyph. Lib 11. ubi tradit animalculum hoc primum sine pedibus nasci, dum augetur, pedes assumere posteriores. Qui & Hieroglyph. xxiv. hominem nudum in utero efformatum ranâ intelligi præcipit. Forfan & puellus Cecropii ortus sui initia satis dubia habuit. Ceterum & Mœcenatis erat ea sigillum, quæ Silentii testis arctam fidem unicè observandam significabat. Eamque fortassis terrestrem putaverim, quæ in vepribus tantum degit rubetæ appellatione, estque plane muta, & vocis experta. In quem etiam modum puer amissa voce, & desperata salute, terræ tradendus videbatur.

Serpens cristatus.

Verum & Serpentem omnium consensu Æsculapio dicatum narrat Pausanias & Val. Maximus, qui frequenti Numismatum testimonio salutis symbolum est. Siquidem auctor ille medicinæ valetudinem homini reddit: ne dicam, quod plurima in humanum genus remedia ex hoc animalium genere depromuntur, unde & ipsum salutem promittit. Serpente igitur, cui caput cristatum, assurgente inter quartum quintumque digitum, parentibus pro salute pueri sacrificantibus, mox pueri salus emergit. Plura etiam numismata draconem SALVTIS titulo referunt. Et sane animal hoc vigilantissimum Æsculapii typus est. Vigilantia nempe Medico necessaria est: quamquam nec ignorem visum per quietem imperium polliceri, quod forsan filio pater augurabatur. Nam & Astrolabii Plani auctor
Joan.

Joannes Angelus hominem præfagire narrat in senectute potentem futurum. Serpentem præterea veteres divinæ cujusdam naturæ putarunt, quoniam vivacissimus deprehenditur, cui incumbere videtur Accipiter, Soli apud Ægyptios comparatus, quia prolificus & vivacissimus est, Apollinis apud Homerum & Adamantium internuncius. Imo Serpentes cum capite accipitris, Ægyptiæ genti veritatem notare, bonumque dæmonem, cujus munere quævis aluntur & vigent, auctor est Petrus Crinitus de Hon. discipl. Lib. 16. Cap. 2. Draco fanè cristatus inter præcipua Solis symbola sacris additur, quæ ab Isiacis nihil esse diversa indicat Strabo Lib. x. Talem in Beleo monte ab Æsculapio educatum memoriæ tradiderunt veteres duplici dentium ordine, cui subviridis venter, fronte ac supercilio præpingui, cuique toruli sub mento barbam fingeant, ictu innocuo, sed cui cum aquila dissidium fuit. Minervæ autem Draco appingebatur. Draco nempe Theagenis filius arcu potens Minervæ anguem sacravit. Forsan & hîc puello ingenium ominatur rebus agendis pernecessarium.

Voto jam soluto, puer quidem convaluit: sed paulatim, testudinis exemplo in minori digito ^{Testudo.} repentis, diutiusque domi mansit. Hoc nempe animal mutum est, puta elingue, tardè incedens, nunquam domo egreditur, sed illam ubique secum circumfert: quæ omnia puero debili convalescenti verè conveniunt. Nec dissimulare possumus Cybeles etiam
fa-

facris, quæ propalare nefas erat, hoc silentii ac solitudinis argumento nullum fuisse convenientius. In nummo argenteo Græco testudinem vidi apud Alexandrum Estium, appictis utrinque A. I. literis, parte averfa in quatuor partes divisa Delphinum & Z. trabem transversam & I. quid velit, ariolentur ingeniosi. In moneta insulæ Naxi non exposuit Wolfgangus Lazius.

Libra.

Hoc vero sub Autumnum contigisse verisimile est ex Libra mensis Septembris; quo dies noctesque pari lance procedunt, cum Sol eo tempore ipsi in Zodiaco jungitur. Septimo nempe mense valetudinem recuperavit. Tres quippe digiti manûs extensi dies bis centenos indicant, qui sex menses diesque vicenos conficiunt. Quid si tam pertinacis mali causam dixerim præmaturum puelli ortum? Nam & numerus dierum iste septimum indicat mensem, quo nati rarò sunt superstites, etiamsi plus alii, alij minus afficiuntur, Hippocratis decreto: adeoque superstites vitam ex debilitate insigni trahunt dubiam. Forfan & puellus diuturno morbo afflictus, septimo, quem antea indicavi, mense convaluit. Quod & salutaris disciplinæ conditor sæpius fieri monuit *Secl. III. Aphor. 28.* Sed altiõris rem indaginis Medicis naturæque consultis relinquens; nolo falcem in alienam segetem mittere. Illud minimè silendum, quod Libra-Haly iudicio conformitatem & moderationem adfert corporibus: imo quibusdam victoriam denotat.

Puero

CECROPII VOTUM. 57

Puero in hunc modum valetudini restituto inter
maritum & uxorem conjugii societas amorque cre-

vit. Inde opum læ-
titiæque incremen-
ta, Mercurio nego-
tiis favente: cui ca-
duceus est peculiaris,
binis anguibus in-
dicans prudentiam
& calliditatem, for-
sitan & genesin,
si qua Macrobio fi-
des. Orationis etiam
promptitudinem pa-
rentes forte filio pre-
cabantur, quam
Astrologi Mercurio
in Ariete tribuunt.
Sic Apulejus Met.
Lib XI. *Ibat tertius*
antistes sacrorum at-

Caduceus
Mercurii.

*tollens palmam auro subtiliter foliatam, necnon Mercuri-
rialem etiam caduceum, Qui mutuo serpentum amplexu
concordiam & pacem præ se fert.*

Appictum huic Cornu copix felicitatis, abun-
dantiæ, bonique eventus ex pace indicum est; quo
etiam fœdera conciliabantur. Horatius Epist. Lib. I.
Epist. XII.

Cornu copie.

— aurea fruges
Italiae pleno diffudit copia cornu.

Hunc in modum Trajani * nummo cum cornu copiae, & caduceo inscriptum:

FELICITAS AVG.

Thyrſus.

Quid autem vicino huic clava? Thyrsum arbitror. Caulis enim est in columnæ modum rectus, seu cum Pierio Valeriano malis, telum ligneum circumfusa coopertum hedera. Hedera verò corymbos ferens nigros, sacra fuit Dionysio, qui Ægyptiis est Osiris, quæ Baccho quidem dicata mucrone conum pineum vitæ universa semina intus alentis argumentum videtur referre. Apulejus tamen in pompa Deæ thyrsos & hederas distincte nominat: ubi dubio procul hederæ fuit usus, quod ejus folia mentes in furorem agitant. Hilaritatis certe titulo Nummus Faustinae inclaruit. Caduceo autem sociata virtutis pacisque est symbolum.

Tibia.

Instrumenta præterea musica, lætitiæ sacrisque peragendis dicata quid velint, nisi parentum supplicationes & vota? Ea namque ex Livii Lib. xxix. didicimus, sacrificiis Saluti dicatis fuisse adhibita.

Sed-

* Idem cornu copiae, idemque caduceus & inscriptio eadem videre est in nummo Hadriani tertium Consulis: nec multum abludivit Juliae Mamae nummus, nisi quod pro vocibus FEL. AVG. inscriptionem hanc habet, FELICITAS PVBLICA. utriusque imaginem paulò ante dedimus.

CECROPII VOTUM. 59

Sed & Galli sacerdotes atque Curetes Cybelen in tympanis colebant, è buxo tibiam comitantibus. Virgilianum est:

*Tympana vos, buxusque vocat Berecynthia matris
Idææ.*

Buxeam porrò tibiam, ut in ludis argenteam, Matris Deum sacris adhibitam, tradit Ovidius Metamorph. XIV: fab. XI I.

*Sancta Deum genitrix tinnitibus æthera pulsi
Æris, & inflati complevit murmure buxi:
Perque leves domitis invexa leonibus auras.*

Apulejus Metam. VIII. Mutante tibiæ cantu lymphaticum tripudium. Ejus usum, forsân & figuram, reliquit idem Lib. XI: *Ibant & dicati magno Serapi tibicines; qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dexteram, familiarem templi Deique modulum frequentabant.* De Tibia Lucretius rerum Naturalium Lib. 2.

— Phrygio stimulat numero cava tibia mentes
Telaque præportant violenti signa furoris.

Qua etiam in sacris jam Deum adesse, indicatum fuit, imo velut hodie campanis rei sacræ faciendæ tempus. Phrygiam heic tibiam tandem suader

60 CECROPII VOTUM.

videtur Servius ad IX Æneïdos. Geminata heic
ea exhibetur, quarum altera acutum tinnitum, al-
tera bombum edidit, inæquales habuisse ait ille ca-
vernas; cujus heic generis omnino effigiatur.

Sed jam de re minima, nec admodum perspicua,
plus fati divinavimus.

IAC. PHILIPPI TOMASINI

Episcopi Aemoniensis,

D E

VITA, BIBLIOTHECA

E T

M U S E O

LAURENTII PIGNORII

CANONICI TARVISINI

dissertatio.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the upper middle section, possibly bleed-through.

VITA BIBLIOTHECA

M. U. S. B. O.

Faint, illegible text in the lower middle section, possibly bleed-through.

Faint, illegible text in the lower middle section, possibly bleed-through.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through.

Breviarium vite

LAVRENTII PIGNORII.

LAurentius Pignorius Presbyter Patavij, ortus est Anno M. D. LXXI. die duodecima mensis Octobris, hora XIX. supra dimidiam, Antonio patre. Liberalibus studijs ab ineunte ætate delectatus, præceptores habuit præclaros, & in primis ex Societate Jesu, Patavij tum docentes; & humaniores literas quidem hausit ex ore Benedicti de Benedictis, quem postea vidimus Episcopum Caprularum; & Candidi Æmiliarij; Dialecticam, & Philosophiam tradente Jo. Baptista Scortia Genuense, cujus libri duo *de natura, & incremento Nili*, & Hieronymo Dandino Cæsennate, cujus labor est Liber *de corpore animato*.

Hinc ad Franciscum Picolomineum, ac Iacobum Zabarellam, publicos ejusdem facultatis Interpretes in Academia publica Patavina audiendos transijt, quos & sedulò auscultavit. Philosophiæ spatia emensum amœna literarum, & antiquitatis studia ad se totum traxerunt: at exhortante patre, ad Iuris prudentiam amplexandam non invitus accessit, & Legum illius ætatis maximos Coryphæos
se-

sectatus est, Guidum Pancirolum, Angelum Mattheacium, Ottonellum Discalcium, & Marcum Antonium Ottelium. Horum ex scholis, quidquid ad Juris cognitionem pertineret, celerrimè domum suam transtulit: ex Doctorum quoque Virorum colloquijs Jurisprudentiæ, & rerum priscaarum notitia sensim in eo succrevit, quarum ita postea dulcedine perfusus est, ut illi se totum addixerit.

Cælibatum perpetuò coluit candidissimis moribus ornatus, & cum Ecclesiasticæ vitæ normam plurimum adamaret, sacris ordinibus initiatus est anno M.DC. II. Marci Cornelij Episcopi Patavini manu. Is enim juvenis indole, dotibus, & eruditione captus, cum sibi adesse voluit à secretis. Deducus est ab eodem Romam anno M. DC. V. ubi biennio stetit, & otium suum omne, quæ in priscaarum monumentis, & venerandæ antiquitatis reliquijs perlustrandis, quæ in veteribus libris inter se conferendis insumpsit. Hæc illius sola, & unica voluptas erat, tantumque labore isto erudito profecit, quantum ejus libri, Romana undequaque eruditione referti docent, & elogia, quibus à viris doctis, cum nostris, tum exteris cumulatur.

Romæ degens hisce præcipuè viris omni doctrinæ genere clarissimis innotuit, Angelo Rocchæ Episcopo Tagasti, Scipioni Cobellucio, qui Cardinalitiâ purpurâ decoratus non eum dilexit tantum, sed & inter suos habere cupijt, quamobrem ei libros duos, *de Servis* vnum, *de Patavinis originibus* alterum in-

scri-

psit: Cæsari Baronio doctissimo S. R. E. Cardinali, cui dicavit *mensam Isiacam*, & Josepho Castillionæo I. C. præclaro, à quo ad aulam quoque Pauli V. Sum. Pont. summis plerumque conatibus accitus est, alijsque multis nobilitate, & eruditione conspicuis, qui omnes ejus famæ faventes ingenium simul ejusdem exosculati sunt. Patavium inde redijt, ubi primum domesticis rebus implicatus, à sacris demum Virginibus D. Stephani datus est Rector Ecclesiæ Parochiali D. Laurentij, Abbatissâ Magdalenâ Vercellesiâ.

Hoc in onere tale specimem sedulitatis, & virtutis dedit, ut non solum Ecclesiæ sibi commissæ provinciam administrarit egregiè, sed etiam Episcopi jussu sacrarum earundem Virginum confessiones exceperit, post eandem operam navatam Virginibus D. Claræ magna cum laude. Quidquid inde verò nancisci poterat otij, id omne literarum studijs, suis amoribus ac delitijs, impendebat. Terebat & in eo vigilijs assiduis noctes, ut cum omnis Historiæ, tum patriæ suæ monumenta, & ornamenta lustraret, & in commentaria quæque redigeret, suis temporibus evulganda, Pluribus annis hoc illi onus dulce, ac jucundum fuit. Clericatu quoque S. Clementis ab eisdem Monialibus decoratus est. Oblatam sibi Lecturam Humaniorum Literarum, & Eloquentiæ, in Pisano Gymnasio, à Magno Etruriæ Duce per Galileum Mathematicum insignem, renuit, quietis & patriæ suæ studio, cujus ergò animo planè ingenuo talia plura evitavit.

Proceræ staturæ Vir, coloris albi, oculis quoque albis, sed fulgentibus nitens, gravis incessu, ac ferè cogitabundus, ceterum amabilis, placidus, pius, nec assentiri facilis cujuscunque dictis. Varia Patavinæ civitatis monumenta è latebris eruit, nec acquievit omnibus à Scardeonio allatis. Ea re totius antiquitatis indagator accerrimus, & in veterum Numismatibus interpretandis oculatissimus, Oraculum veluti Delphicum semper est habitus. In heroico carmine vera Musarum, & Apollinis proles audit, quibus dictantibus plurima cecinit. Elogiographus egregius etiam passim ab omnibus salutatur. Has ob dotes gratiâ tum civium tum exterorum floret maximâ. Purpuratis quoque Patribus Venetis & Romanis carus. Commendat illum in primis ubertas scribendi mira, cui nulla ferè par alibi hac ætate. Quanti porrò amicos ille suos faciat, ejusdem docent Epistolarum symbolicarum libri, quibus eosdem immortalitate donare nititur; Ac licet iisdem epistolis amicorum illius census appareat, non pigebit tamen horum aliquos recensere. Joanni cum primis Vincentio Pinello carus quoad vixit, extitit; fuit & eodem tempore summa necessitudine conjunctus, Marco Velfero, Paulo Aicardo, Vincentio Contareno, Francisco Viduæ, Andreæ Mauroceno Senatori Veneto, Alnaldo Cebæ, Edmundo Brutzio, Philippo Rubenio, Iano Grutero, Hieronymo Aleandro, Iacobo Augusto, Gasparibus duobus Scioppio & Barthio, & Antonio Quærengo eruditissimis, & amplif-
Di-

Dilexerunt & illum unicè Iacobus Cavatius Historiæ Cassinensis scriptor, Bernardus Bruscus, Andreas Chiocchus medicus, Curtius Picchenas, Io. Hier. Bronzerius, Iacobus Augustus Thuanus Præses Regij Concilij Parisiensis, Iulius Cæsar Velius, Marcus Antonius Bonciarius, Petrus Paulus Venturinus, Prosper Alpinus, Thomæ duo Dempsterus, & Segetus Scoti, & Ioannes Manganus. Ex ijs demum, qui nunc lucis usura fruntur, & literas meliores amant, eundem in delicijs habent Clarissimus & omnis penitionis literaturæ Vir Cassianus à Puteo eques, cui nuper inscripsit *explicationem antiquissimæ picturæ, quæ Romæ visitur*, Ioseph Maria Suaresius, Musarum ocellus, Præpositus, & Vicegerens Avenionensis, Ioannes Meursius, Gerardus Jo. Vossius, Erius Puteanus I. Lipsij successor, Nicolaus Fabricius, Peireschius Regij Consilij Aquis Sextijs Senator, Nicolaus Rigaltius, Petrus Scriverius, Annibal Campeggius I. C. Daniel Heinsius, Christophorus Forstnerus, Everardus, & Adolphus Vorstius, Albertinus Barisonus Abbas, & Canonicus Patavinus, Pandectarum in publicis scholis interpres, Felix Osius inibi eloquentiam docens, & alij, quos omnes tua vicit humanitas Illustrissime, & Excellentissime MOLINE, qui licet literatorum omnium Mæcenas habearis, in LAURENTIUM PIGNORIUM tamen sic effunderis, ut ejus labores inter ceteros studiosissimè complectaris, & Orbi toti parere velis. Colitur, & ab alijs summis & eruditis viris Pignorius, ut indicabunt elogia, quibus

68 LAURENTII PIGNORII

ab illis ex merito decoratur. A varijs Academijs
exoptatus inter *Ricouratos* Patavij præcipuè fulsit,
tali sibi epicheremate concinnato.

Extant & ejusdem alia Epicheremata duo. Unum
Apodis cum lemmate. *Tellurem pressisse pudet.*

Alterum Tripodis cum dicto. *Non uno responso animum delusit.*

Dubia fanè sententia, sed qua testari voluisse videtur, quod cum plurimum Aulæ inserviisset, paululum inde emolumentum hausisset. Sed hæc ingeniorum infelicitas est, ut ipsi vix habeant, quod satis sibi sit, cum otio, & inertia torpentibus affluant omnia. Poterit ille tamen hoc anno M. DC. XXX. epicherema suum aliter interpretari. Nactus Tarvisinum Canonicatum liberalitate Eminentissimi Cardinalis FRANCISCI BARBARINI fratris filij Summi Pontificis URBANI VIII. qui patris sapientissimi vestigijs inhærens, una cum ANTONIO fratre, literarum Ocelli prædicantur ambo, Musarumque deliciae, & incrementa sapientiæ pariter ac literariæ rei, viros bonis artibus exultos juvare, & ornare quotidie pergunt. Tali recreatus honore PIGNORIUS felix
(k 3) vivit,

vivit, & æternum ut vivat precor, patriæ suæ decori, & ornamento; & hæc mihi sine fūco dicta de amicissimo, & eruditissimo viro, cui immortalē gloriam peperere, quæ subdam divini illius ingenij monumenta. Ad hanc enim usque diem.

Edidit latinè Pignorius.

V Etustissimæ tabulæ æneæ, sacris Ægyptiorum simulacris cælatæ, accuratam explicationem, &c. *Venetijs apud Ioan. Antonium Rampazetum, Anno M. D. C. sumptibus Iacobi Franci, cum privilegio in 4. Quæ prodijt etiam Francofurti typis Matthiæ Deckeri, hoc titulo.*

CHARACTERES ÆGYPTII, hoc est sacrorum quibus Ægyptij utuntur simulacrorum accurata delineatio; &c. in 4.

DE SERVIS, & eorum apud Veteres ministerijs commentarium, *Augustæ Vindelicorum ad insigne Pinus, Anno M. D. C. XIII. in 4.*

Notulas extemporarias in Emblemata Andreæ Alciati, *Patavij apud Petrum Paulum Tozzium, Anno M. D. C. XIX. 8. In eadem Commentaria ampliora. Patavij apud eundem, Anno M. D. C. XXVI.*

PROSOPOPOEIAM ALDINÆ CATELLÆ. *Patavij Typis Laurentij Pasquati, Anno M. D. C. XXII. in fol.*

Tandem sub titulo LACHRIMARVM POETI-
CA-

CARVM IN OBITVM ALDINÆ CATELLÆ
Parisijs apud Nicolaum Buon. M. DC. XXI. in 8.

MAGNÆ DEVM MATRIS IDÆÆ &
ATTIDIS INITIA, *Parisijs apud Nicolaum
Buon, via Iacobeæ, sub signis SS. Claudij, & hominis sil-
vestris, Anno M. DC. XXIII.*

Sed auctiora. 4. *Venetijs anno M. DC. XXIV.
sumptibus Petri Pauli Tozzi, Bibliopolæ Patavini.*

Carmen ad Urbanum VIII. Pont. Opt. Max.
*Patavij ex Typographia Laurentij Pasquati, anno M. DC.
XXIII. 4.*

Aponum ad Franciscum Barbarinum Card. *Pa-
tavij ex typographia Laurentij Pasquati, Anno M. DC.
XXIII. 4.*

MISCELLAM ELOGIORVM, ADCLA-
MATIONVM, ADLOCVTIONVM, CON-
CLAMATIONVM, EPITAPHIORVM, &c.
*Patavij apud impressores Camerales, Anno M. DC.
XXVI.*

SYMBOLARUM EPISTOLICARUM li-
brum, in quo nonnulla ex antiquitatis, Iuris civilis &
Historiæ penu depromuntur & illustrantur, multa-
que Auctorum loca emendantur & explicantur.
*Patavij ex typographia Ioan. Baptiste Martini, & Livij
Pasquati, Anno M. DC. XXVIII. 8. Et iterum apud
Donatum Pasquardum, & socios. M. DC. XXIX.*

Antiquissimæ Picturæ, quæ Romæ visitur, Ty-
pum, ad V. N. Cassianum à Puteo, Equitem, *Pa-
tavij apud Donatum Pasquardum M. DC. XXX.*

Re-

Recognovit , & evulgavit Elogia Anachoretarum Jacobi Cavatij , & iisdem Præfationem elegantissimam adjecit.

Italicè.

ANNOTATIONI, & AGGIUNTE al libro delle imagini de gli Dei di Vincenzo Cartari. *In Padoua, appresso Pietro Paolo Tozzì, nella stamparia del Pasquati, l'Anno M. DC. XXV. & M. DC. XXVI. in 4.*

Della consecratione delle Vergini. *In Padoua, appresso Pietro Paolo Tozzì, M. DC. XXVI. in 4.*

Garreggiamento vicendevole in lode dell' Illustrissimo Signor Domenico Molino. *In Venetia l'Anno M. DC. XXIV. in 4.*

NOTITIE HISTORICHE sopra la Gierusalemme del Tasso. *In Venetia, appresso Nicolò Misserini l'Anno M. DC. XXV. in 24. XXVIII. in 4.*

L'ORIGINE DI PADOUA. *In Padoua, appresso Pietro Paolo Tozzì, l'Anno M. DC. XXV. in 4.*

L'ANTENORE. *In Padoua appresso Pietro Paolo Tozzì, l'Anno M. DC. XXV.*

L'ATTESTATIONE DI GIULIO PAOLO. *In Padoua, nella stamparia di Pietro Paolo Tozzì, l'Anno M. DC. XX. in 4.*

LA PRINCIPESSA delle composizioni

tioni sfiorata Riotta. *In Venetia appresso Antonio Pinelli Stampator Ducale, l'Anno M. DC. XXV. in 4.*

LA VITA DI SANTA GIUSTINA VERGINE ET PROTOMARTIRE PADOUANA. *In Padoua, per Giouan Battista Martini, & Livio Pasquati Stampatori Camerali, l'Anno M. DC. XXVI. in 4.*

Habet nondum edita, sed perfecta, & editioni parata.

Variorum carminum lib. 2.

Simbolarum epystolicarum lib. 3.

Sacrorum monumentorum librum Etrusco idiomate conscriptum.

Risposta all' Apologia del P. Angelo Portenari della libertà de' popoli Veneti.

Hæc illius sunt, quibus è re mihi quoque visum, ad indicandam ejusdem præstantiam adscribere Clarissimorum virorum aliquot judicia, sive testimonia, quæ ad nos pervenere, & hæc in primis è literis, in quibus ad Illustrissimum Dominicum Molinum datis ijdem viri Clarissimi Pignorij meminere.

Annibal Campegius Dominico Molino Senatori
Amplissimo S. P. D.

Offendunt me in agris spatiantem postremae literae tuae, seu veriùs Laurentij Pignorij Symbolae, quae me in Parnassum legentem transtulerant, usque adeo Musarum amœnitatibus refertae sunt. Nam quis in eo eruditionem non miretur, qui jam eruditionis nomen suum fecerit, ut doctissima ejus monumenta testantur, si duos praeterea similes haberet Italia, fasces fortasse, ut ingenij, ita eruditionis illi Germania submitteret. Sed quid, Te in beatissima Italiae parte studiorum, & libertatis praeside sperare non licet? Te quidem jam unum respiciunt literae, te assertorem & vindicem miratur Italia, ad te ex toto terrarum orbe confugiunt dedita Musis ingenia. Sed ut ad Pignorium redeam, non possum non tibi in praesens testari, quantas illi gratias debeam, quod me obscurum hominem in luce epistolarum suarum collocarit, ut hoc veluti pignus immortalitatis haberem; id, si quando usus venerit, eruditissimo viro attesteris, oro te per haec Musarum sacra, ut hoc quoque ipse officio literis meis perfungar, &c.

Ticini ter. Id. Sept. M. DC. XXVIII.

Daniel Heinsius Dominico Molino, &c.

A Laurentio Pignorio, viro verè eximio, & qui priscam illam, propriamque Italarum laudem, sive prosa, sive versu scribit, fortiter it restitutum, literas accepi, ad quas proximè sum responsurus. Quae Iosephus
Sca-

Scaliger ad Triumviros amorum olim scripsit & ante mortem auxit, ante annos aliquot Genevam excudenda misi; sed cum videam ab ijs nihil præter moram expectandam esse, reposcendus nobis erit codex, quæ vel Elzevirio, vel alij hic excudendum tradam, si quæ meditata sunt in eam rem doctissimo Pignorio, cum videbitur transmittat, opera quamprimum dabitur, ut voti fiat compos. Sc. Lugduni Batavorum 13. April. M. DC. XXII.

Jo: Meursius Dominico Molino, &c.

Pignorij libellus est egregius, & profectò est vir ille summum omnino Italiae vestrae ornamentum. A. D. XI. Maij. Anno M. DC. XXIV. Domino Bonifacio, cujus virtutem, & doctrinam, tum affectum in me istum magni facio salutem officiosam dico; ut & Domino Pignorio, à quo missa mihi salus per literas ad Heinsium nostrum supra modum grata fuit. Amo benevolentiam viri in his studijs nostris magni, & repono item affectum.

Cerardus Jo. Vossius Dominico Molino, &c.

In calce epistolæ. Item quando occasio erit summo viro Pignorio, cujus ego omnia & avidè lego, & maximi facio, uti rara ejus eruditio meretur.

Lugd. Batavorum pr. Id. Sept. M. DC. XXV.

76 LAURENTII PIGNORII

Idem. in libro. 3. de Historicis Latinis paginâ mihi. 727.

Cujus rei indicium debeo viro clarissimo Laurentio Pignorio.

Paulo post pag. 733.

Hæc omnia manuscripta supersunt Patavij, apud clarissimum, & diffusæ reconditæque eruditionis virum Laurentium Pignorium.

Summus vir Laurentius Pignorius p. 738.

Ut ex doctissimo Laurentio Pignorio accepi p. 745.

Ut didici ex viro clarissimo Laurentio Pignorio, & infra. pag. 746. 747. 818. 819. 820. 822. 823. 824. 827. 828. 830. 838.

Balthasar Bonifacius Dominico Molino, &c.

Laurentio Pignorio, qui de Elogijs, atque Inscriptionibus luculentum opus nuper confecit, &c. VIII. Kl. Sext. Anno M. DC. XXVI.

Christophorus Forstnerus in dedicatoria Orationis ad Jo: Cornelium Ducem Venetum p. 4. docuit enim nos Laurentius Pignorius vir clarissimus in notitijs historicis.

Andreas Scotus de bono silentij p. 203. & in Museo Calceolariano pag. 293. 368. 375. 614. Erant enim varij tunc, ut hodie servorum gradus, ut observat Iac. Revardus, Ausonius Popma, & Laurentius Pignorius ex lib. 49. cap. 3. p. 2285.

Ex lib. 55. cap. 1. & passim Jure Pont. lib. 1. cap. 25.

Item Barthius in lib. 47. cap. 23. de eruditioribus servitijs. *Alia apud doctissimos viros Io: Popmam, & Laurentium Pignorium.*

Ex lib. 49. cap. 3. De stigmatis Servorum; *si quis cupis lege Pignori Commentarium de Servis.*

Ex lib. LI. cap. x. de Tympanis.

Tympana veterum cribris fuisse similia, ex conspectu ipsorum apparet, quem exhibuit nobis in admodum eleganti Commentario de Servis Laurentius Pignorius.

Ex lib. LV. cap. 1. Titus Popma, & Laurentius Pignorius *Commentarijs peculiaribus de servis, &c.*

Jacobus Guthérius de Vetere Jure Pont. lib. 1. cap. 25. in fine: *Extat mensa Isiaca, quæ in Ducis Mantuani Bibliotheca adservatur, ex Petri Bembi reliquijs, illustrata pridem perdoctis Pignori Commentarijs.*

Petrus Scriverius animadversionum in Epigrammata Martialis lib. 1. p. 9. *Sed quis hodie, Scaligero, Lipsio, Casaubono, & Velsero (quantis Di boni viris!) defunctis, tantæ eruditionis, aut spiritus, qui Spartam hanc dignè exornare possit? Posses tu veterane Schote, posses eruditissime Grutere, posses tu Pignori.*

Nicolaus Crassus in vita Andreæ Mauroceni p. 42. *ut magnos illos Scaligeros, & Lipsios Italia exteris nationibus non invideret, Laurentium quoque Pignorium, & Martinum Sandellium Contareno conjunctissimos.*

Andreas Maurocenus ex L. Pignorij de Antonio Priolo Venetiarum Principe Elogio Epistol. postrema 246. *Sileant marmora, taceant æra; obmutescant picta, sculpta, calata monumenta: omni ære, ac marmore firmitus, & perennius Pignori doctissime trophæum istud erit, abs te sapientissimo, prudentissimo, felicissimo Antonio Priolo Principi erectum, &c. & in calce. Salve interim Pignori, pignore quolibet carior, ac pretiosior, qui dum alijs immortalitatis specimen impertis, tui memoriam in omnem posteritatem longissimè propagasti.*

Antonius Quærengus in carm. ad Hieronymum Aleandrum, de Laurentij Pignorij commentario in Tabulam Ægyptiacam.

*Docta inter monumenta, quæ perenni
Sunt dignissima laude, jure censes,
Erudite Aleander, hunc libellum,
In omnes celebrem dies futurum,
Quo Laurentius, inclytum Latini
Eloqui decus, abditas vetustis
Sacras Niligenum notas figuris,
Pandit mirifica explicatione.
Vivet, quis dubitet? suoapte cunctas
Per terras genio aureus libellus.
Verum clarior usque, & usque vivet,
Tuâ quod merito poli ad supremam
Arcem tollitur approbatione.*

In lib. 3. pag. 197.

Fortunius Licetus in lib. de Lucernis. *A Laurentio Pignorio spectabilis eruditionis viro, festivissimum hoc etiam habui. lib. 2.*

Et lib. 3. *Post Aldrovandicas, & Coradinas apud Laurentium Pignorium antiquæ rei cultu egregium, duas fictiles vidi lucernas.*

Jo: Thuilius in Præfatione Emblematum Alciati pag. 9.

Idem præstitit in elegantissimis suis Emblematis Hadrianus Iunius, sed in Alciatinis ante me adhuc nullus: nisi quod Pignorius plurimas figuras ex venerandæ Antiquitatis monumentis passim correxit, & feliciter restituit, cui sane hac in parte multum debemus.

FELIX OSIUS In Castig. in Augustam Historiam Mussati p. 191. *Censet enim is in Itinerario, cujus loci indicium debeo Viro Cl. Laurentio Pignorio, rerum antiquarum rariorumque, ut indici, ita & vindici excellentissimo, apud quem ejus Itinerarij Codex extat.*

Pag. 14.

Abrahamus Ortelius in Itinerario, quod M. S. extat penes eruditissimum, & amicissimum Laurentium Pignorium.

In Urbe Æterna lib. 1. cap. 1.

Adjecit his Antonini Pij numisma Goltius, elencho Historiæ, primo Adriani, præterea Commodi, &c. & Flavi Prisci Attali, quod aureum mihi recens ostendit vir amicissimus, multarum, atque adeo reconditarum rerum notitia per insignis Laurentius Pignorius.

Et

Et in calce ejusdem capitis.

Nec desunt, qui pari fine conjecerint, impositam fuisse Turrin Capiti Genij Populi Romani, in Flavij Valerij Severi nummo, quorum ego conjecturæ plenâ cerâ scriberem, nisi Vir Clarissimus Pignorius, à quo monumenta propemodum omnia vetera non excussa modo, sed extrita penè sunt, non Turrin, sed Modiolum Serapidis ejus in Genij capite collocaret.

Jacobus Philippus Tomasinus in *elogijs Illustrium virorum* pag. 14.

I *Quæ in Bibliotheca supra laudati viri eximij, Pignorij, Antiquitatum omnium studiosissimi cultoris extant.*

II. Pag. 271. *Hujus mihi rei testis est eruditissimus vir Laurentius Pignorius.*

In vita Titi Livij Patavini.

III. Pag. 36. *Cui ista non satisfecerint, legat is epistolam Laurentij Pignorij 44. Balthasari Bonifacio scriptam.*

IV. Pag. 60. *At ea memoria perijt Pignorio teste in suis Originibus Patavinis.*

In Francisco Petrarca redivivo Cap. x.

V. *Viri Clarissimi Laurentij Pignorij, Canonici Tarvisini carmina. & alijs locis passim.*

VI. In Bibliothecis Patavinis Bibliotheca S. Ioannis in Viridario: *ut expresse testatus est Vir omni literarum*

rum genere clarissimus Laurentius Pignorius lib. Symbolicarum epist. 3.

In Athenis nostris Patavinis passim meminimus.

In Annotationibus Poëmatis Torquati Tassi, cujus est titulus Goffredo Etrusco idioma conscriptis. in ea parte, Dichiarationi delle Historie, &c. leguntur hæc.

La divina penna di Monsignor Pignoria ammirata da me in tutti li suoi tratti, hà illustrato questa parte del Tasso, che contiene l'Historie, onde le sue NOTITIE, come cose sacre, le leverò, intessendole in queste mie dichiarazioni, come fiori, ò perle, acciò l'opera ricevi vaghezza, e splendore.

Nec funeri quæ vivo laus defuit. unam GOLDASTI Viri inter eruditos summi, in sua ad Illustrissimum, & Excellentissimum DOMINICUM MOLINUM Epistola subdere visum.

PIGNORII industriam immortalis vitæ inter mortales dignissimam nunc jacere, quis tam alienus ab humanitate est, ut æquo animo sustineat. Nam & eum vixisse, idem mihi Maximilianus noster constanter affirmavit, & tua quidem fide. Sed erramus: non vixit, sed vivit, & cum beatissimis cælitibus fruitur aurâ divinæ contemplationis. Neque enim aliter ut sentiamus, ingenium, candor, sinceritas, probitas, fides, quæ in scriptis ejus elucescunt, mihi quæ aliunde satis cognita, perspectaque fuerunt, permittunt. Sanè ingentem jacturam feci in ejus obitu, sed abitu: quo prævivisse eum censeo, ut mox propero pede insequamur. Nuper mecum egerat de Opusculis suis, tam editis,

(m) quam

quam *ἀνεκδόλοισ* in unum corpus redigendis, & ut mea comitate, ac ministerio in hisce oris simul imprimantur ad me transmittendis procurandisve: Quid nunc illis fiet? Quin postremis literis, Illustrissimæ Dominationis tuæ effigiem, ære expressam, cum alijs nonnullis ad me mittere ad stipulatus erat. Utinam sit, cui ambas imagines, Molini (inquam) & Pignorij, hominum mihi sempiternâ memoria colendorum, debere agniturus sim? ut quos coram complecti non licet, saltem in vultibus ad osculari permittatur, &c.

LAURENTII PIGNORII
MUSEUM.

In Iconotheca Laurentij Pignorij laudati spectantur multa, eaque præclara, quæ paucis hic amplectar.

In ipsa fronte ostij Musei occurrunt statim hæc carmina.

*Sidera doctrinæ hic fulgent dignissima Cælo,
Quæ placidam illustrant non lævo lumine vitam:
Selige tu tibi, quæ instillent virtutis amorem,
Ut ne oculos tantum Pictura oblectet amicos.*

IMAGINES VIRORUM CLARISSIMORUM.

Cæsaris Baronij S. R. E. Cardinalis, & Historici præclarissimi.

Roberti Bellarmini S. R. E. Cardinalis, & Ecclesiæ propugnatoris accerrimi.

Scipionis Cobellucij S. R. E. Cardinalis.

Illustrissimi, & Excellentissimi *Dominici Molini*, Senatoris Veneti & literatorum Mæcenatis, sub qua hæc leguntur.

GENIO POTENTI HUMANITATIS, ET TUTELÆ.

Qui.

PHOEBÆAS ARTES ALTO CUM PECTORE JUNXIT.

M 2

Aloy-

Aloysii Lollini Episcopi Bellunensis, Philologi eximij.

Guerini Pisonis I. C. præclarissimi.

Speronis Speronij Philosophi, ac Oratoris insignis.

Francisci Petrarchæ Vatis eminentissimi.

Ioannis Vincentij Pinelli.

Guidi Panciroli I. C. excellentissimi.

Pauli Aicardi summi Philosophi,

Torquati Tassi Etruscorum Poëtarum decoris.

M. Tullyj Ciceronis.

Bernardini Scardeonij Canonici & Historici accuratissimi.

Aloysii Corradini I. C. & causarum actoris strenui.

Everardi Vorstij, Medici peritissimi.

Edmundi Brutzij.

Onufrij Panuinij.

Valerij Belli Sculptoris gemmarum nobilissimi.

Honorij Belli Medici.

Lauræ, *Francisci Petrarchæ* Amasiæ.

Isotæ Nogarolæ.

Angelæ Nogarolæ.

Cassandræ Fidelis.

Lucretiæ Borromeæ.

Antonij Querengi Poëtæ celebratissimi.

} Mulierum eruditissimarum.

Quibus accedunt Phœnix proprijs coloribus, & germanâ figura delineatus ex Pignorij observationibus in veteres auctores, & tabulæ pictorum celeberrimum.

Capita aliquot Virorum insignium è marmore,
operis antiqui.

S T A T U Æ.

Romæ bellatricis Deæ exerto brachio.

Harpocratis quæ spectatur in lib. de Imaginibus
Deorum. pag. 335. & 553.

Mercurij.

Æsculapij, quæ cernitur in lib. Symbol. epist. XIII.
pag. 48.

Palladis.

Apollinis inter Deorum Imagines conspicitur pag.
592.

Serapidis, sive *Priapi*.

Pocillatorum, è ministerio antiquo, quæ expressæ
cernuntur in *libro de servis*, pag. 69. 70. 71. 72.

Equitis armati.

Variorum Virorum, Mulierum, è donarijs templi
apud Hadriam, quas intuemur in libro de Origini-
bus Patavinis cap. XI. p. 61. in quibus elucet habi-
tus incolarum vetustissimorum, sive Phryges advenæ
illi fuerint, sive è Tuscia coloni.

NUMMI ET NUMISMATA.

Hæc carmina inscripta capsulæ leguntur, in qua di-
sposita sunt veterum Cæsarum numismata.

(m 3)

Cæs

*Cæsareos Proceres, in quorum præmia cessit
Res Romana olim, spectandos arcula promet.
Tu sapiens animo atque oculis spectator adesto,
Et cum de tanto hæc fastu vix frustula restent,
Assuesce humanis minimum confidere rebus,
Invida quas volucris Rhamnusia turbine versat.*

Veteres argentei nummi, & ærei gentium Romanorum cum Regibus Romulo, Numa, Anco Martio, &c.

Ad hæc totius Græciæ, quæ continentis, quæ Insularum Numismata, & Africana, & Hispanica, Hebræa, & Barbara nonnulla.

Cæsarum Imagines non desiderantur ex ære, ex argento, & aliquot ex auro pulcherrimæ.

Sigilla ærea quam plurima, & eorum pariter ejusdem seculi non minima congeries, in quibus nominum propriorum, familiarum, stemmatum, civilium munerum, multa oblitterata in lucem revocantur.

Numismata Cæsarum posteriorum, in quibus præclara aliquot ad res Christianas pertinentia.

Nummuli aurei Regum Gallicorum, ijque rarissimi.

Monetarum nov-antiquarum acervus.

Nummi plumbei, qui spectantur in lib. de servis pag. 123.

Artificij recentioris spectantur Imagines, à Jo. Cavino, clarissimo nostrate cælatore expressæ; tum Augustorum & Augustarum, tum Illustrium Virorum, qui patrum nostrorum ævo floruerunt, Pontificum aliquot, Cardinalium & Ducum vultus spectantur.

S U P E L L E X A N T I Q U A R I A .

Æris gravis partes in Symbolis spectantur epistolice. Epist. 11. pag. 12.

Modulus exactissimi pedis antiqui.

Pondera Unciæ, & Semunciæ legitima Romana, & quædam Constantipolitana, & ævi recentioris.

Stylus	} <i>quæ expressa</i>	} pag. 112.		
Tessera			} <i>cernuntur</i>	} pag. 156.
Acus crinales	} <i>in libro</i>	} pag. 200.		
Armilla				

Murenulæ.

Securis anceps spectatur in Antenore cap. 6.

Plumbatæ.

Jaculum, quod intuemur in vita Antenoris cap. 6.

pag. 20.

Claves	} <i>quæ videnda se offerunt in libro de Servis.</i>	} pag. 106. 107.		
Lenticula			} pag. 40.	
Calculi				} pag. 165. 168
Fibulæ				

Annuli

Lychni, qui expressi videntur in lib. Fortunij Liceti de Lucernis antiquorum.

Amuletum, ut in mensa Isiaca pag. 33.

Papyri vetustissimæ inscriptæ notis Longobardicis duo grandiora fragmenta.

Segmenta vestium cum oris purpureis antiquis.

Conchyliorum variæ species, in quibus multa lapidea naturæ lusu.

Gem-

Gemmæ annulares insignes non pauca, sive ex promiscuo signandi usu, sive ex mysterijs Ægyptiorum, & veterum hæreticorum.

Lapilli, & Gemmæ.

Alectorius.

Smaragdus è fodina.

Iaspis sanguinem sistens.

Stauros lithos.

Crystallorum nascentium congeries.

Vascula pretiosa, ex Argilla Melitensi.

Tabellæ æneæ, quæ typos exhibent pugnarum Bacchanalium.

Tabellarum, & historiarum magnus numerus, inter quas eminent Pisani pictoris, & statuarij maxime toreumata, quæ vocamus Italicè *Medaglioni*.

Alberti Dureri typus plumbeus, exhibens Imaginem muliebrem artificij singularis.

Exotica non pauca, veluti legumina ex India.

Chartæ, & Sericum è regione Sinarum.

Succinum rude, & similia.

Et ut uno verbo dicam, Amphitheatridium artis & naturæ unico conclavi concluditur.

BIBLIOTHECA
LAURENTII PIGNORII,

Pro foribus.

*Quisquis amas misere duxisse obliviam vitæ
Accede, & latebris propera te abdere nostris;
Hic tibi quotquot habet natura arcana recludet,
Imbuet atque avidum monitis sapientia pectus.*

Extant inibi hi calamo exarati Codices

L A T I N I.

1. Titi Livij prima Decas.
2. Horatii Carmina scripta characteribus Longobardicis, ex munere Cl. viri Nicolai Grassi, S. C.
3. Ovidii Metamorphosis, ex munere Cl. Viri Joannis Bonifacii, Historiarum scriptoris.
4. Virgilii Bucolica, cum notis, qui Codex fuit primum Bernardi Bembi, deinde Petri Bembi Cardinalis.
5. Eiusdem libri Æneïdos, item cum glossis; qui fuerunt Modesti Polentoni, Sicconis filii, & Petri Bembi Cardinalis.
6. Vita Virgilii, auctore Servio Honorato Grammatico.
7. Ciceronis Topica, cum Commentario Boëtii.
8. Boëtius de consolatione Philosophiæ.
9. Vitruvius de re ædificatoria.

(n)

10. Pom-

90 LAURENTII PIGNORII

10. Pomponius Mela.
11. Apicii Cœlii Epimeles.
12. Fragmenta Afconii Pædiani, & C. Valerij Flacci, ex editione Poggii.
- 13 Prudentii Diptychon.
14. Sortes Apostolorum, & Commodianus, Auctor antiquissimus, à Iacobo Sirmundo, eruditissimo Theologo, manu propria descriptus, & dono datus
15. Notitia Urbium Variarum, incertî auctoris, ex Isidoro, & aliis.
16. Ioannis de Ravenna Opera.
17. Epistolæ Petri de Vineis, & aliorum, è quibus aliquot transtulit in sua vetera nonumenta Vir. Cl. Sebastianus Tengnagel, editæ Ingolstadii, Anno M. DC. XII.
18. Summa artis vulgaris dictaminis, auctore Antonio de Templo, Iudice Patavino, exemplaria duo.
19. Clarorum virorum epistolæ, ex munere amicissimi viri Hieronymi Aleandri.
20. Iesuïda, & carmina Hieronymi de Vallibus Patavini.
21. Capitula de Amore & dilectione Dei & proximi, Albertini Iudicis Brixienfis,
22. Clarissimi viri, Guarini Veronensis, ad Ludovicum de Gonzaga, illustrem Mantuæ Marchionem, de Diphthongis compendiolum, cum Valerio Probo, de notis Antiquorum, & Aldo Manutio ad Christophorum Fulginatem, de Diphtongis Græcis.
23. Andreae Navageri Carmina.
24. Ca-

24. Capitula Mineralium.
25. Vita Senecæ, Auctore Francisco Petrarcha.
26. Historiæ Latinæ scriptores, cum Censura Caroli Sigonij,
27. Commentaria in Persium, & Juvenalem.
28. Albertini Mussati Eccerrinis.
29. Franciscus Barbarus de re uxoria.
30. Ioannes Jovianus Pontanus de Fortuna, ex autographia P. Bembi.
31. Inscriptiones antiquæ Urbis, & agri Brixia.
32. Francisci Pamphili Sancto-Severinatis Picœni Fragmentum.
33. Pomponii Læti autographum in Quintilianum, Martialem, & alia ejusdem.
34. De machinis haustoriis incerti auctoris fragmentum.
35. Ludovici Lalarelli de apparatu hastiludii Patavini fragmentum.
36. Oratio Io. Baptistæ de Adrianis ad Ducem Augustinum Barbadicum.
37. Statii Thebaïdes.
38. Logica Pauli Pergulensis, cujus apud Pignorium imago eçtypa visitur.
39. Dantis Tertii Aligeri Panegyricus ad Franciscum Diedum, Veronæ Prætozem.
40. Matthæi Palmerii Chronica.
41. Tranquilli Molossi Cremonensis carmina.
42. Bartholomæi Fusci Leonici Veneti de Thomæis Carmina.

43. Publii Augusti Gratiani Utinensis Odarum, seu Hymnorum liber, cujus imaginem in Icono-theca Pignorius adfervat.

44. Farrago Carminum, Orationum, Epistolarum nov-antiquarum.

45. Capitulare Ecclesiæ S. Marci, auctore Nicolao Moravio.

46. Vita Beati Eustochii.

47. Provinciale Romanum.

48. Series Episcoporum Patavinorum.

49. Joannis Sancto-Martini Medici Vicentini de Vinorum commixtione.

50. Jacobi Cujacii dissertatio in Titulum de Pactis.

Præterea habet multos Codices impressos, notatos ad marginem manu doctissimorum virorum.

Ad hæc Volumen Epistolarum variarum Autographum.

A. Matthioli.

C. Clusii.

R. Dodonei.

G. Bacchini.

Torquati Tassi, &c.

Item Opera Ciceronis duobus Tomis, ex Bibliotheca Caroli Quinti Imperatoris.

CODICES GRÆCI.

1. Glossarium.
2. Homeri Batrachomyomachia.
3. Orphæi Hymni.
4. Aristotelis Rhetorica.

LINGUIS VERNACULIS

Scripti.

1. Le Origini delli Longobardi.
2. Croniche della Città di Parma.
3. Cronica di Este.
4. Cronica di Frate Martino.
5. Le inventioni antiche, & moderne de Giulio Pancirolo.
6. Fragmento d'Historia di Papa Aleffandro, donato dall' Eccellentissimo Signor Gio. Bonifacio, con figure antiche.
7. Compendio delle Navigazioni del Rhamusio, & altre cose.
8. Di Leon Battista Alberti inventioni diverse.
9. Viaggio di S. Carlo alla Santa Sindone, & Inventione del Corpo di S. Stefano Protomartire.
10. Varie memorie della Religione Francescana.
11. Delle cose auenute nella Creatione del Serenissimo Principe Donato.
12. Tesoretto di Brunetto Latini.

(n 3)

13. The-

13. Theseide del Boccaccio.
 14. Regola , & modo per fare li Horologi da Sole.
 15. Marco Antonio Soranzo delle Cifre.
 16. Arte del Navigare in lingua Portughefe.
 17. Regole di Conache.

At fluxa , & caduca nimis hæc nostra. Adeò verum Tragici illud.

*Ubiquè mors est. Optimè hoc cavit Deus ,
 Eripere vitam nemo non homini potest ,
 At nemo mortem.*

Typographo Jo. Baptistæ Martino Musæum hoc cum Bibliotheca nostra jam excudendum destinaram, verum serpente Patavii contagio , nobis insperatis ille vita excedit. Malo in dies sine delectu in quovis sæviente , x. Junii in extremos Colles Euganeos CORTELLATAM secedo. Loci amœnitatem vix oculis hauseram , en ferales literas , quæ Clarissimi D. Pignorii nostri abitum nunciantes , mihi lacrymas extorserunt , simulque affectus extremum Pietatis officium elicit , piis precibus & solemnibus parentalium ritu mitigans doloris acerbitem. Quod ne lateret posteros. Viro amicissimo , cum Nepotibus eodem fato abreptis , monumentum hocce supra Aulæ ostium crexi , ut suæ conditionis memores Advenæ tanti Viri obitum lugeant.

LAVRENTIO PIGNORIO,

MVSARVM CORCVLO,

FRANCISCO, ET ANTONIO

NEPOTIBVS,

EX PESTE PEREMPTIS,

IAC. PHIL. TOMASINVS.

HANC GRATI ANIMI MEMORIAM

P. C.

Tu verò Illustrissime, & Excellentissime M O L I -
N E, literarum Mæcenas, præclarum adeò P I -
G N O R I O nostro Monumentum statuisti, ut jam non
peste sublatus tumulo lateat, sed in suæ domus fasti-
gio, sub porticu D. Laurentij, veluti redivivus, in-
genij majestate nunquam interiturus, digno emineat
encomio, inter tuarum Charitum oblectamenta
mortalitatis legibus exemptus. Factum verè splen-
didum, ob quod meritò salutaris Serenissimæ Reipu-
blicæ Venetæ decus, rei literariæ Alcides, Virtutum
ubertas, Phœbi amor, Musarum delictum, Erudito-
rum præsidium ac numen.

D. O. M.

D. O. M.

LAVRENTIO PIGNORIO,

ALTERI HVIVSCE ECCLESIAE PRIMVM PAROCHO,

DEINDE TARVISII CANONICO,

PIETATE, AC MORVM SANCTITATE
SPECTATISSIMO,

VERO CANDORIS ET PVDORIS EXEMPLO,

LITERARVM OMNIVM,

CVM GRAVIORVM, TVM POLITIORVM
PERITISSIMO,PENITIORIS ANTIQVITATIS, NON MINVS
CERTO, QVAM CVRISO

INDAGATORI,

PATRIÆ, AMICORVM, ET SVI IPSIVS MEMORIÆ,

LVCVLENTISSIMIS SCRIPTIIONIBVS
PROPAGATORI,MVSARVM DENIQVE ET GRATIARVM
CORCVLO, ET OCELLO,**DOMINICVS MOLINVS**

S E N. V E N.

AMICO, AC HOSPITI CARISSIMO, ET IVCVNDISS. P.

OB. ANN. CID. DIC. XXXI. IDIB. IVNII.

VIXIT ANN. LIX. MENS. VIII.

Pl. missing, probably
the large Egyptian folding pl.
sugar.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY OF LONDON

FROM ITS FIRST INSTITUTION

TO THE PRESENT TIME

BY JOHN VAUGHAN

ESQ; OF GREAT BRITAIN

AND OF GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

AND GREAT BRITAIN

